

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

REPUBLICA

trei decenii de împliniri
în slujba progresului și
a omului

la mulți ani 1978

REPUBLICA XXX

TREPTÉ ALE ÎNFLORIRII ROMÂNIEI SOCIALISTE

PRODUCTIA
GLOBALA
INDUSTRIALA

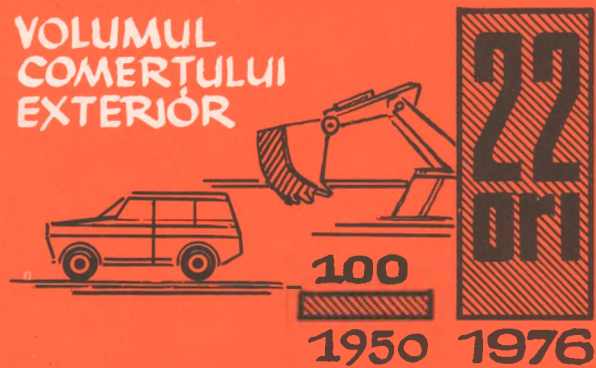
PRODUCTIA
GLOBALA
AGRICOLA

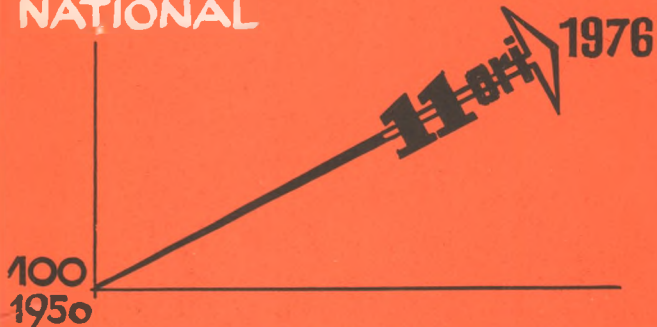
PRODUCTIVITATEA
MUNCII
IN INDUSTRIE
pe lucrator

VOLUMUL
COMERTULUI
EXTERIOR

VENITUL
NATIONAL

VENITURILE TOTALE
REALE ALE POPULATIEI

VINZARI DE MĂRFURI
CU AMANUNTUL
PRIN COMERTUL
SOCIALIST

LOCUINTE DATE
IN FOLOSINTA

A XXX-A ANIVERSARE A PROCLAMĂRII REPUBLICII

dr. docent Titus GEORGESCU

ÎN DEZVOLTAREA contemporană a României, proclamarea Republicii, cu 30 de ani în urmă, se înscrie ca un eveniment deosebit de important, care a deschis noi orizonturi înfăptuirii năzuințelor de libertate și progres ale poporului român, împlinirii aspirațiilor sale de a fi deplin stăpîn pe destinul său. Instaurarea Republicii la 30 decembrie 1947 are semnificații care depășesc înlocuirea regimului monarhic; acest act istoric a dat glas voinței națiunii noastre de a trece — sub conducerea clasei muncitoare — la crearea unei orînduiri noi, la edificarea societății socialiste, singura capabilă să asigure poporului deplina eliberare socială și națională, progresul rapid al întregii vieți social-economice, al culturii și civilizației.

La finele celui de-al doilea război mondial, pentru țara noastră — care se aflase în pragul dezastrului național și reușise să se salveze din această situație prin insurecția națională armată, antifascistă și antiimperialistă, organizată sub conducerea Partidului Comunist Român — problema alegerii unei căi de dezvoltare substanțial deosebită de cea anterioară, a unei căi în măsură să facă imposibilă repetarea suferințelor trecutului, să asigure libertatea și prosperitatea sa, devenise o problemă stringentă, vitală. Existența clasei muncitoare, capabilă să polarizeze, prin consecvența sa revoluționară și patriotică, cele mai largi forțe populare și apoi să cimenteze alianța cu milioanele de țărani, cu intelectualitatea progresistă, cu ceilalți oameni ai muncii, constituia garanția că un asemenea obiectiv putea fi atins. Partidul comunistilor s-a identificat cu interesele supreme ale națiunii, realizînd cu succes eşalonarea obiectivelor strategice de perspectivă și a fazelor tactice imediate, dezvoltînd consecvent cuceririle antifasciste, democratice, pînă la realizarea sarcinilor revoluției populare. Expresie a unor necesități stringente, izvorite din realitățile pămîntului românesc, revoluția populară trebuia să recupereze, într-un termen istoric foarte scurt mari întirzieri ale dezvoltării societății noastre.

Din august 1944 și pînă în decembrie 1947, cînd a fost instaurată Republica, istoria țării noastre a cunoscut o evoluție rapidă, tumultuoasă, în cursul căreia sarcinile desăvîrșirii revoluției burgheze-democratice au fost rezolvate cu succes și s-a trecut din mers la revoluția socialistă. În cadrul acestui proces revoluționar continuu, instaurarea Republicii la 30 decembrie 1947 s-a înscris ca un moment care a consacrat cucerirea puterii politice de către clasa muncitoare în alianță cu țărănimea muncitoare, cu celelalte forțe revoluționare populare-democratice, prin punerea de acord a formei de stat cu noul conținut al puterii. Dar, instaurarea Republicii a fost și un moment care a deschis noi perspective continuării și amplificării procesului revoluționar în România, care, așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul prezentat recentei Conferințe Naționale a partidului „a marcat trecerea societății românești într-o etapă nouă, calitativ superioară — etapa revoluției socialiste”.

Temelia de granit a largului front al maselor populare a reprezentat-o unitatea clasei muncitoare. Mobilizînd forțele revoluționare ale clasei muncitoare unificate, sudînd în jurul său tot ce avea mai înaintat poporul român, partidul comunist și-a dovedit pe deplin spiritul său revoluționar, capacitatea sa organizatorică. El a acționat cu hotărîre pentru consolidarea noii puteri politice, pentru crearea condițiilor necesare lichidării claselor exploatare, pen-

tru aplicarea în viață a liniei de industrializare socialistă a țării, de transformare socialistă a agriculturii, de înfăptuire a unor profunde prefaceri în componentele vitale ale progresului unei societăți — învățămînt, cultură, sănătate etc. — fiind permanent ghidat de aspirațiile maselor pentru o viață mai bună și mai dreaptă.

Capacitatea Partidului Comunist Român de a aborda în spirit novator problemele revoluției și construcției socialiste, de a mobiliza la acțiune pe oamenii muncii de la orașe și sate a constituit unul din elementele hotărîtoare care au făcut posibilă, într-un interval scurt de timp, parcurgerea unei întregi și deosebit de complexe etape istorice. Marcată de generalizarea relațiilor de producție socialiste la orașe și sate, de victoria deplină și definitivă a orînduirii socialiste în patria noastră, de scoaterea țării din inapoierea economică în care se afla și creșterea neincetată a nivelului de trai material și cultural al poporului, printr-un evident progres general, această etapă a fost însoțită de o creștere permanentă a rolului și prestigiului României socialiste pe arena internațională. Desfășurarea victorioasă a operei de edificare a orînduirii socialiste a creat premisele necesare trecerii la o etapă istorică superioară — etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Programul Partidului Comunist Român adoptat de Congresul al XI-lea, program la a cărui elaborare secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, și-a adus o inestimabilă contribuție teoretică și practică, a deschis în fața națiunii române noi și minunate perspective pentru înaintarea sa fermă pe drumul progresului, bunăstării și civilizației, pentru ridicarea sa în rîndul națiunilor avansate, pentru afirmarea sa tot mai puternică în concertul națiunilor lumii.

CELE TREI DECENII care au trecut de la instaurarea Republicii au fost anii unor profunde transformări pe toate planurile vieții economice, politice și sociale ale poporului nostru, rezultat al acțiunii unite, consecvente, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, pentru înfăptuirea politicii profund științifice a Partidului Comunist Român. Viața, realitatea, marile succese cu care ne prezentăm la această sărbătoare confirmă pe deplin justițea și realismul acestei politici, expresie a voinței naționale și a celor mai înalte idealuri ale poporului, capacitatea partidului nostru de a aplica creator, la condițiile specifice, concret-istorice ale României, legitățile generale ale construcției socialiste. Pentru că tot ceea ce am realizat în acești ani este nemijlocit legat de activitatea multilaterală desfășurată de partidul nostru, de creșterea rolului său politic conducător.

Un moment de referință istorică în opera extrem de complexă a făuririi și dezvoltării noii orînduiri sociale — creație conștientă a maselor largi populare — îl constituie Congresul al IX-lea al partidului, care a pus bazele unei strategii științifice, de largă perspectivă, temeinic ancorată în realitățile contemporane, pentru accelerarea progresului multilateral al societății românești. Strategie care a fost apoi îmbogățită cu noi teze originale, amplificată și definitivată la Congresele al X-lea și al XI-lea, la Conferințele Naționale ale partidului.

Datorită înfăptuirii consecvente a politicii de industrializare socialistă a țării, care a dinamizat de altfel dezvoltarea întregii economii naționale, în anul 1976 producția industrială a României socialiste era de 23 de ori mai mare decît în anul 1950. În același

timp însă ramurile industriale care au un rol hotărîtor într-o economie contemporană și care cunoșteau și cele mai grave rămineri în urmă, au înregistrat creșteri incomparabil mai mari. Această opțiune a condus și la configurarea unei noi structuri a economiei naționale, mai adaptată și din ce în ce mai corespunzătoare condițiilor și cerințelor contemporane ale încorporării organice a cuceririlor revoluției tehnico-științifice în întreaga viață economico-socială. Dacă în anul 1950 industria contribuia cu 44% la crearea venitului național, în anul 1976 contribuția ei a sporit la aproape 56%, în condițiile în care mărimea absolută a venitului național a crescut în același interval de timp de 11 ori. Totodată, în structura producției industriale ponderea însumată a industriei energetice, construcțiilor de mașini și prelucrării metalului, chimiei și metalurgiei a crescut de la 25,8% la 58,0%, iar referindu-ne numai la construcțiile de mașini și chimie de la 16,4% la 45,0%.

Desigur ponderea agriculturii în crearea venitului național a scăzut de la 27,8% la 18,3%, dar în condițiile în care producția globală agricolă a crescut în același interval de 3,4 ori. Această creștere însemnată a producției agricole este și ea un rezultat al politicii de industrializare a țării, deoarece numai o industrie modernă putea să asigure crearea unei baze tehnice materiale corespunzătoare agriculturii socialiste, cerințelor creșterii producțiilor agricole vegetale și animale. În ultimele cincinale s-au accentuat considerabil preocupările pentru transformarea agriculturii într-o ramură modernă, intensivă, de mare productivitate. Ca urmare în anul 1976 s-a obținut cea mai mare producție de cereale din istoria țării, iar media producțiilor în primii doi ani ai cincinalului este cu 4 milioane tone mai mare decât cea a cincinalului precedent.

Pe plan social, transformarea structurală a economiei naționale s-a materializat printr-o nouă structură a populației. Față de anul 1950, cînd în industrie lucra numai 12% din totalul populației ocupate, iar în agricultură 74,1%, în anul 1976 industria ocupa 31,9%, iar agricultura 35,6%. Cit privește raportul dintre ocuparea populației în activitățile agricole și neagricole, este evident, chiar din datele de mai sus, că acesta practic s-a inversat.

Corespunzător dezvoltării în ritmuri înalte a economiei naționale, s-au înregistrat succese de o deosebită importanță în creșterea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor, ca obiectiv fundamental al politicii partidului nostru. Pentru a ilustra afirmația ne vom referi doar la cîțiva indicatori: veniturile reale totale ale populației au crescut în perioada 1950—1976 de 5,22 ori, iar cele pe locuitor de 3,97 ori; totodată, numai între anii 1965—1975 s-au construit aproape 1 600 000 de noi locuințe. La aceasta ar trebui însă adăugate marile progrese înregistrate în domeniul ocrotirii sănătății, al învățămîntului și culturii, al creșterii gradului de urbanizare etc. În actualul cincinal, ca urmare a creării unor resurse suplimentare, prin creșterea mai accelerată a economiei naționale, se va înregistra cea mai puternică și generalizată sporire a nivelului de trai al tuturor oamenilor muncii, cu mult superioară prevederilor inițiale ale planului cincinal.

ESTE UN BILANȚ care ne dă deplină încredere în viitor, în capacitatea și hotărîrea poporului român de a înfăptui neabătut politica partidului său comunist, hotărîrile Congresului al XI-lea, ale recentei Conferințe Naționale a partidului. Pentru că anul împlinirii a trei decenii de la instaurarea Republicii, care este și anul centenarului independenței de stat a României, va rămîne în istoria viitoare a țării și prin recenta Conferință Națională a partidului — eveniment politic deosebit de important — care a dezbătut căile hotărîtoare pentru accelerarea progresului economico-social al patriei noastre pe drumul făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate.

Programul privind măsurile suplimentare de dezvoltare economico-socială a României pînă în 1980 evidențiază progresul necontenit al țării pe temelile cărui apar noi și noi rezerve de accelerare a dezvoltării, edificatoare pentru marile capacități de dezvoltare a societății noastre socialiste, pentru valențele conducerii dinamice de către partid a întregului proces social-economic pus în slujba marilor sale feluri de un profund umanism. Ca o treaptă superioară, așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu „esențialul pentru perioada următoare îl reprezintă laturile de ordin calitativ ale activității economice”, deoarece „A venit timpul să transformăm cantitatea într-o nouă calitate. Aceasta este cea înțelegătoare primordiată de care depinde viitorul industriei românești viitorul întregii economii naționale”.

Programul suplimentar de dezvoltare economico-socială a țării constituie parte integrantă a unei ferme orientări a conducerii partidului pentru etapele ulterioare, cărora le dă o deschidere și mai amplă. Pregătirea încă din această fază a orientărilor și direcțiilor principale ale viitorului plan cincinal vine să sublinieze încă o dată fundamentarea științifică și coerența unei politici cu un larg orizont, pusă în slujba creșterii accelerate a nivelului de civilizație, în slujba omului și a aspirațiilor sale de bunăstare și progres. În 1985 „România — preciza secretarul general al partidului — va depăși stadiul de țară în curs de dezvoltare, în accepțiunea contemporană a acestei noțiuni, trecînd la stadiul de țară cu o dezvoltare medie”.

Modernizarea structurii și ridicarea nivelului calitativ al producției în industrie și agricultură, în toate ramurile economiei, constituie dominantă planului cincinal 1981—1985. Pentru aceasta va crește ritmul asimilării celor mai noi cuceriri ale cunoașterii și creației umane care pot sluji progresului economic. Se va desfășura o amplă activitate de economisire și valorificare superioară a resurselor de materii prime și energetice, cu noi și noi explorări și exploatare ale bogățiilor naturale.

Conferința Națională a partidului a corelat strîns dezvoltarea mai accentuată a economiei pînă în 1980 și orientările planului cincinal 1981—1985 cu idealul suprem al partidului de slujire a omului, de făurire a bunăstării și fericirii lui, de creare a condițiilor pentru dezvoltarea multilaterală a personalității umane. Creșterea retribuției pînă în 1980 cu 32% față de 20% cit fusese stabilită la Congresul al XI-lea, reprezintă unul din momentele importante care marchează atenția stăruitoare a partidului pentru ridicarea nivelului de trai al maselor. 1 000 000 locuințe planificate a fi construite pînă în 1980, cu aproape două sute de mii mai mult decît se prevăzuse, și 1 300 000 în cincinalul următor, sînt cifre care vorbesc de la sine. Realizarea amplului plan de urbanizare și această mare ofensivă de construire a locuințelor, aproprie momentul soluționării problemei locuințelor în România. Dacă la aceasta adăugăm și trecerea treptată la săptămîna de 44 de ore de muncă și chibzuita politică de menținere a prețurilor cu amănuntul pentru populație la produsele de bază se înțelege mai bine efortul gîndit profund pentru asigurarea unei politici în care grija față de om, față de calitatea vieții sînt obiective fundamentale ale partidului, conducător al marilor prefaceri din istoria ce o scriem în contemporaneitatea noastră. Asemenea obiective economice și sociale impun perfecționarea cadrului și metodelor de conducere a societății, lărgirea ariei resorturilor democratismului socialist, în care clasa muncitoare trebuie să-și manifeste plener rolul de conducător în orînduirea noastră.

Disponem în prezent de un cadru organizatoric — atît la nivelul unităților economico-sociale, al orașelor și comunelor, cît și la nivel național — unic în felul său, care asigură participarea nemijlocită a oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, la conducerea economiei, a vieții sociale, a întregii societăți. Pentru că, mai ales în ultimul deceniu, partidul, din inițiativa și sub îndrumarea nemijlocită a secretarului său general, a acționat cu deosebită vigoare pentru adîncirea continuă a democrației socialiste, pentru crearea cadrului propice realizării acestui obiectiv. „Acum, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, hotărîtoare este funcționarea în bune condiții a acestor organisme, astfel încît elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a statului să fie rodul gîndirii și voinței colective a oamenilor muncii, a întregului nostru popor”.

O astfel de viziune asupra democrației, asupra rolului clasei muncitoare, asigură deplina realizare a rolului de conducător al partidului, rol care, așa cum arăta secretarul general al partidului, impune sporirea preocupărilor pentru îmbunătățirea continuă a stilului și metodelor de muncă, ale organelor, organizațiilor de partid, întărirea spiritului lor revoluționar, dezvoltarea legăturii cu masele, accentuarea caracterului de forță dinamică, mobilizatoare, în cadrul fiecărui colectiv de oameni ai muncii.

Măsurile adoptate de recenta Conferință Națională sînt menite să dea un nou și puternic impuls operei de edificare a noii societăți, eforturilor creatoare ale oamenilor muncii din orașele și satele României socialiste. Insufletit de perspectivele luminoase înfățișate în documentele Conferinței Naționale, conștient de răspunderea pe care o are în fața generațiilor viitoare, poporul român își manifestă hotărîrea de a nu precupeți nici un efort pentru sporirea în continuare a bogățiilor materiale și spirituale ale patriei, de a acționa cu energie, sub conducerea partidului, pentru înflorirea continuă a REPUBLICII SOCIALISTE ROMANIA.

DINAMISM ȘI PREVIZIUNE ÎN DEZVOLTAREA ȘI RESTRUCTURAREA BAZEI ENERGETICE

Trandafir COCIRLA
ministru energiei electrice

● Corelația energetică — progres tehnic ● Deschiderile spre energiile geotermică, solară și eoliană ● Plurivalența amenajărilor hidroenergetice ● Acțiuni ferme pentru economisirea combustibilului și energiei electrice

PROBLEMA ENERGIEI a ocupat întotdeauna un loc important în preocupările partidului nostru, datorită rolului deosebit pe care îl are în asigurarea unei dezvoltări rapide a economiei în ansamblu și a tuturor ramurilor acesteia. Definind locul și rolul ramurii energetice în ansamblul economiei naționale, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, spunea: „Energetica ocupă un loc de avangardă și aduce o contribuție decisivă la dezvoltarea civilizației moderne, la realizarea marilor obiective de progres ale popoarelor, la ameliorarea continuă a traiului oamenilor”.

Disponem astăzi de un sistem electroenergetic conceput la un înalt nivel tehnic, care cuprinde întreg teritoriul țării, ceea ce creează condiții pentru amplasarea consumatorilor în funcție de cerințele economiei naționale și dezvoltarea industrială și socială a tuturor județelor țării. **Ducă în intervalul 1950—1973 producția globală industrială a crescut de 23 ori, producția principalilor purtători de energie a sporit în aceeași perioadă de 5,7 ori.** Dezvoltarea sistemului energetic a avut la bază concepția valorificării superioare a resurselor energetice și, în special, a combustibililor inferiori, accelerarea programului construcției de hidrocentrale, alimentarea sigură a consumatorilor.

Valorificarea eficientă a resurselor energetice și utilizarea rațională a investițiilor destinate dezvoltării instalațiilor energetice au impus **necesitatea introducerii pe scară largă a progresului tehnic în energetică**, prin sporirea puterilor unitare a agregatelor și ridicarea parametrilor funcționali, creșterea tensiunilor, introducerea pe scară largă a automatizărilor. Măsurile adoptate au condus, după cum este firesc, la creșterea accentuată mai ales în anii din urmă, a producției de energie electrică. Cu toate acestea, conducerea partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, a insistat în repetate rânduri, încă înainte de apariția dificultăților din energetica mondială, asupra necesității accentuării și urgentării punerii în practică a orientărilor privind economisirea resurselor energetice și, îndeosebi, a hidrocarburilor și dezvoltarea folosirii combustibililor solizi inferiori.

Și la recenta Conferință Națională a partidului, în raportul prezentat, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta: „Structura balanței de energie primară este necorespunzătoare, o pondere excesiv de mare avînd hidrocarburile, îndeosebi gazele naturale. În legătură cu aceasta trebuie arătat, de asemenea, că aproape 25 la sută din importul nostru de producție îl constituie petrolul, cocsul și cărbunul cocsificabil. Iată de ce se impun intensificate eforturile pentru valorificarea rezervelor de huiă, lignit și șisturi bituminoase, pentru accelerarea programului construcției de hidrocentrale, precum și pentru punerea în valoare a unor surse noi, cum sînt energia solară, eoliană, apele termale și altele”.

Prin programul suplimentar de dezvoltare a economiei naționale se prevede o creștere a ritmului mediu anual al producției globale industriale de la 10,7% la 11,5%. Realizarea acestui spor de producție pune și în fața energeticienilor sarcini sporite cu privire la găsirea celor mai eficiente soluții de îmbunătățire a randamentelor instalațiilor, reducerea consumurilor tehnologice în instalațiile proprii, creșterea siguranței în funcționare a instalațiilor și atragerea de noi resurse în circuitul energetic.

Mutații în structură

SPORURILE IMPORTANTE de producție de energie electrică și căldură în termoficare au impus de la an la an valorificarea corespunzătoare a resurselor de energie. În perioada primelor cincinale, cînd a fost necesară intrarea în exploatare în timp scurt a obiectivelor energetice și realizarea lor cu eforturi financiare reduse, s-au folosit intens hidrocarburile, în special gazele naturale. Astfel, în anul 1965, la producerea energiei termoelectrice și a căldurii în termoficare în centralele M.E.E., hidrocarburile au avut o pondere de aproape 84% (din care 72% gaze), iar cărbunii de circa 16% (din care 7% lignit).

În perioada de după 1965, cînd s-a realizat, în continuare, un ritm intens de dezvoltare industrială, în modul de valorificare al combustibililor pentru ramura energetică au apărut modificări, în sensul reducerii consumului de hidrocarburi și creșterii ponderii cărbunilor, mai ales a lignitului. Prin realizarea unor mari centrale termoelectrice pe cărbuni (Craiova 1 000 MW, Rovinari 1 720 MW, Deva 1 050 MW, Oradea 150 MW), amplasate în vecinătatea marilor bazine carbonifere, s-a urmărit punerea în valoare cit mai economic a rezervelor de cărbune inferior, în special a lignitului. În acest fel, **ponderea cărbunilor utilizați pentru producerea energiei electrice și a căldurii în centralele M.E.E. a crescut la aproape 32% în 1975, reducîndu-se corespunzător consumul hidrocarburilor.**

În cadrul planului cincinal 1976—1980, s-a prevăzut să se treacă la realizarea de noi centrale termoelectrice pe cărbune (Turceni 1 320 MW, Borzești-II 150 MW, Giurgiu 150 MW, Deva — extindere 210 MW etc.), precum și a primei centrale pe șisturi bituminoase (Anina et. I — 330 MW). Astfel, **la nivelul anului 1980, se prevede ca ponderea cărbunilor (inclusiv a șisturilor bituminoase) utilizați în centralele M.E.E. să ajungă la 54%.** Aceste tendințe se vor accentua după 1980, corespunzător măsurilor luate, în continuare, de valorificare rațională a resurselor de energie. În perioada 1981—1985, pe lângă continuarea lucrărilor în marile centrale cu condensate pe lignit și șisturi bituminoase începute în acualul cincinal (Turceni 660 MW și Anina 660 MW în extindere), se mai are în vedere realizarea unor mari centrale de termoficare pe lignit (Craiova 300 MW, Arad 250 MW, Calafat 100 MW etc.) și pe șisturi bituminoase (Timișoara și Reșița). Se va ajunge astfel ca, în 1985, ponderea cărbunilor și a șisturilor bituminoase din totalul combustibilului utilizat de centralele termoelectrice ale Ministerului Energiei Electrice să ajungă la circa 60%.

Valorificarea potențialului hidroenergetic

POTENȚIALUL HIDROENERGETIC tehnic amenajabil al României se ridică la aproximativ 40 miliarde kWh/an, din care aproape a treia parte îl reprezintă potențialul hidroenergetic al Dunării. Această resursă energetică inepuizabilă poate aduce un aport relativ important în balanța energetică a țării, fapt pentru care i se acordă o atenție deosebită. În plus, ame-

O POLITICĂ ÎN SLUJBA PROGRESULUI ȘI A OMULUI

najările hidroenergetice pot folosi și altor scopuri, cum sint alimentările cu apă, irigațiile, combaterea inundațiilor, îmbunătățirea condițiilor de navigație etc. Amenajarea cursurilor de apă au avut și au în vedere, în principal, următoarele :

— construirea în regiunile de munte a unor centrale dimensionate ca centrale de vîrf, ale căror mari lacuri de acumulare pot asigura regularizarea anuală și multianuală a debitelor (ex. CHE Bicaz, cu o putere instalată de 210 MW ; CHE Argeș de 220 MW ; CHE Ciunget-Lotru de 510 MW etc.) ;

— amenajarea cît mai intensă a cursurilor de apă în aval de marile hidrocentrale (ex. amenajarea rîurilor Bistrița, Argeș, Lotru, Olt etc.) ;

— amenajarea complexă a rîurilor, pentru a asigura, în paralel cu producția de energie electrică, alimentări cu apă potabilă și industrială, atenuarea viiturilor, asigurarea irigațiilor, îmbunătățirea navigației (ex. centralele de pe Bistrița, Argeș, Olt, Dunăre—Porțile de Fier I etc.) ;

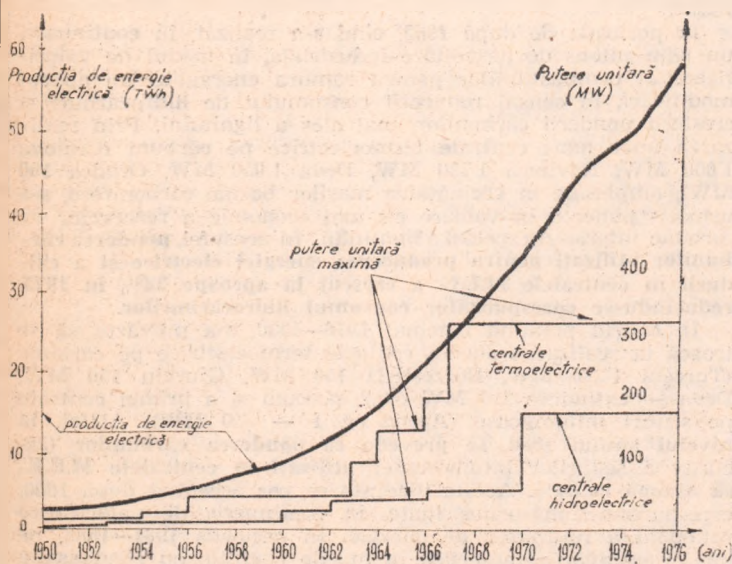
— utilizarea importantului potențial hidroenergetic al Dunării (CHE Porțile de Fier I, CHE Porțile de Fier II și în viitor centralele din aval), în cooperare cu țările riverane.

Amenajarea acestor riuri a condus la creșterea puterii instalate în centralele hidroelectrice din 1950 pînă în prezent de 50 de ori, iar a producției de energie electrică de aproape 55 de ori (tabelul).

Evoluția în timp a puterii instalate și a producției de energie electrică .

	1950	1960	1965	1970	1975	1977
Putere instalată MW	60	210	461	1200	2632	3000
Producția de energie electrică GWh/an	169	397	1005	2773	8711	9300
Gradul de amenajare al potențialului hidrotenergetic %	0,4	1	2,5	7	21,7	23,2

Situația energetică actuală, care impune cu deosebire stringență gospodărirea rațională a resurselor energetice, necesită utilizarea cît mai intensă a potențialului hidroenergetic rămas neutilizat. Astfel, atît la Congresul al XI-lea al P.C.R., cît și recent în cadrul lucrărilor Conferinței Naționale,

Evoluția puterii maxime a grupurilor instalate în centralele termoelectrice și hidroelectrice în comparație cu evoluția producției de energie electrică

s-a trasat ca o sarcină expresă pentru energeticienii amenajarea tuturor cursurilor de apă ale țării. Astfel, programul de amenajare a resurselor hidroenergetice se cere corelat și cu Programul Național de perspectivă pentru amenajarea bazinelor hidrografice, pentru a se realiza o eficiență maximă a amenajărilor hidroenergetice și a construcțiilor hidrotehnice conexe.

În conformitate cu aceste sarcini, se prevede **amenajarea, practic integrală, a rîurilor Olt, Rîul Mare, Crișuri, Sebeș, Someș etc.** Concepția de amenajare a acestor riuri ține seama atît de îmbinarea folosinței energetice, cu folosințele complexe, cît și de necesitățile de energie de vîrf al Sistemului energetic național. Dintre amenajările mai importante, prevăzute în perioada pînă în anul 1990, pot fi amintite : CHE Rîul Mare—rețezat care, împreună cu centralele din aval, va avea o putere de aproape 450 MW, centralele de pe Sebeș, care vor însuma

circa 350 MW, cascada centralelor de pe Olt, care va avea 1 200 MW, centralele de pe Crișuri 110 MW, centralele de pe Someș 500 MW și cele de pe Dunăre, care vor totaliza aproximativ 2 300 MW.

Noi resurse energetice în circuitul economic

DUPĂ CUM A ARĂTAT tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recenta Conferință Națională a partidului, pentru continua creștere a puterii energetice a țării, se impune punerea cît mai grabnic în valoare a unor resurse noi cum sint **apele termale, energia solară, eoliană** etc. Valorificarea acestor resurse face obiectul unor programe speciale de cercetare, coordonate de Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie.

Energia geotermică, utilizată sub formă de ape termale pentru încălzirea clădirilor, în procese de uscare și la sere, poate asigura o parte din necesarul de căldură, la temperaturi în jur de 40—60°C. Pînă acum s-a realizat încălzirea unor case de locuit și a unei sere. Este necesar să se accelereze cercetările privind utilizarea apelor geotermice cu temperaturi mai scăzute în agrozootehnie (sere, uscarea nutrețurilor, prepararea hranei pentru animale).

Energia solară în condițiile țării noastre, în zonele cu intensitate și durate anuale de însorire mari, poate fi utilizată la producerea de apă caldă pentru încălzit și scopuri menajere, de aer cald pentru uscări în procese industriale (industria lemnului, a materialelor de construcție etc.), precum și pentru producerea de energie electrică. În prezent, este în curs de realizare o centrală solaro-electrică experimentală de demonstrație avînd o putere de 30 kW. În domeniul încălzirii și preparării apei calde menajere, utilizarea de instalații cu panouri solare poate aduce un aport deosebit în economisirea de combustibil, reducîndu-se consumul de energie pentru aceste scopuri. În prezent, s-au construit instalații prototip și se experimentează două case solare, urmînd ca rezultatele cercetării să fie aplicate pe scară largă.

Energia eoliană din țara noastră poate asigura o producție de energie electrică de minimum 2 miliarde kWh/an (valorile maxime fiind mult mai mari), care ar putea fi utilizată în agricultură și în zone izolate. Pînă în prezent s-au realizat mici instalații de producere a energiei electrice pentru stațiile meteorologice izolate, ca și pentru antrenarea mecanică directă a pompelor de apă pentru irigații. De asemenea, se studiază folosirea deșeurilor menajere drept combustibil pentru producerea energiei electrice și căldurii, producerea biogazului, utilizarea valurilor mării etc.

Caracterul interdisciplinar al cercetărilor și realizărilor practice în domeniul surselor noi, necesită participarea specialiștilor din numeroase domenii de activitate și o amplă activitate de coordonare. Sintem conștienți că, în condițiile unor resurse energetice clasice limitate, se impune accelerarea cercetărilor în domeniul surselor noi de energie și atragerea cît mai rapidă a acestora în circuitul economiei naționale.

Siguranța alimentării cu energie

SIGURANȚA în funcționare a instalațiilor energetice se bazează, în principal, pe utilaje de calitate, nivelul tehnic ridicat al exploatării, competența profesională a personalului, la toate nivelurile sistemului. Creșterea siguranței sistemului energetic se poate obține prin prevederea de rezerve judicioase dimensionate și amplasate și prin stocarea energiei. Trebuie subliniată necesitatea prevederii și menținerii în stare de funcționare a surselor de energie electrică autonomă (grupuri Diesel electrice cu pornire rapidă, grupuri de turbine cu gaze, baterii de acumuloare etc.) destinate să alimenteze consumatorii vitali (școli, spitale, aeroporturi), industria, transporturile etc. Imposibilitatea practică de a stoca energia electrică ca atare și chiar căldura la scara cerințelor, face oportună și necesară stocarea energiei primare pentru producerea acestora. Stocurile de energie primară la centralele termoelectrice, ca și la consumatori, trebuie dimensionate în așa fel încît să asigure continuitatea funcționării acestora, independent de condițiile, restricțiile, fluctuațiile și întreruperile fluxului de energie primară.

Ca urmare a sarcinilor rezultate din Hotărîrea Comitetului Politic Executiv din 7 iulie 1977, Ministerul Energiei Electrice a luat o serie de măsuri pentru creșterea siguranței în funcționare a instalațiilor Sistemului energetic național din care reținem cîteva :

— elaborarea de studii privind funcționarea stabilă a Sistemului energetic național și separarea acestuia în sisteme energetice locale, în cazul unor mari avarii de sistem ;

— elaborarea în comun cu unitățile consumatoare de studii și proiecte privind continuitatea funcționării marilor platforme industriale, prin separarea lor de sistem (operație denumită insularizare) ;

— stabilirea condițiilor de funcționare a marilor grupuri generatoare pe consumuri reduse, cum ar fi serviciile interne proprii, în vederea menținerii lor în stare de funcționare și în cazul unor perturbații de sistem ;

— automatizarea deconectării pe tranșe a unor consumatori, în funcție de importanța lor, în vederea reechilibrării imediate a balanței producție-consum, la deconectarea unor grupuri generatoare etc.

Pe baza tuturor acestor cercetări și studii s-au stabilit și sint în curs de implementare automaticele de sistem corespunzătoare. De asemenea, pînă la finele trimestrului I 1978, urmează să se realizeze instalațiile de insularizare a 10 platforme industriale : Borzești, Craiova, Brazi, Tîrnăveni, Pitești, Rîmnicu Vilcea, Galați, Iași, Oradea și Arad. După efectuarea probelor de punere în funcțiune, în comun cu consumatorii respectivi, se vor definitiva instrucțiunile de exploatare a noilor instalații. În etapa de după anul 1980, în scopul ușurării separării pe zone a Sistemului energetic și a creșterii gradului de autonomie a sistemelor energetice locale, Ministerul Energiei Electrice va urmări amplasarea, cu prioritate, de centrale electrice în zonele deficitare ale țării, respectiv în Moldova, Transilvania de nord și Dobrogea.

Concomitent cu măsurile arătate, s-a continuat acțiunea pentru întărirea disciplinei în unitățile de exploatare și pentru ridicarea calificării personalului. În acest scop, s-au reglementat problemele privind disciplina, treptele de competență, asistența tehnică în perioadele de vîrf ale sistemului, responsabilitățile în timpul efectuării manevrelor etc. De asemenea, se desfășoară acțiuni și în ceea ce privește modernizarea instalațiilor, efectuarea reviziilor planificate, dotarea și organizarea conducerii operative.

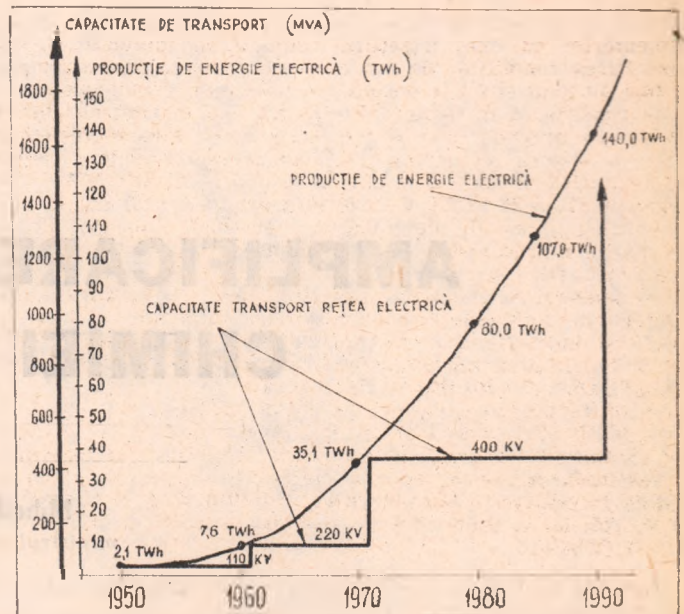
În ce privește calitatea echipamentelor, se efectuează analize periodice, în comun cu Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, pentru a se evita defecțiuni repetate la unele echipamente energetice.

Pentru anii următori, în scopul creșterii siguranței sistemului energetic, se prevede introducerea lucrului sub tensiune, pentru reducerea întreruperilor la intervenții pe linii, dotarea întreprinderilor de exploatare cu mijloace mobile de producere, transformare sau distribuție a energiei electrice, pentru reducerea timpilor de intervenție, în special în cazul unor calamități naturale, organizarea unor stocuri zonale de piese de schimb etc.

Economisirea resurselor de combustibil și energie

CONSUMURILE TEHNOLOGICE pentru producerea energiei electrice și căldurii în termoficare, cit și cele pentru transportul și distribuția energiei electrice sînt permanent în atenția conducerii ministerului nostru, care caută noi soluții pentru reducerea lor. Pentru producerea energiei electrice, concepția de dezvoltare adoptată, prin care s-a dat prioritate construirii de centrale de termoficare și instalării de grupuri cu puteri unitare mari (330 MW) și parametrii ridicați ai aburului și presiunii (140—196 ata și temp. 540°C), a condus la realizarea unor consumuri specifice reduse de combustibil. **Consumul specific pentru producerea energiei electrice în centralele M.E.E. a fost în anul 1976 de 317 gr.c.c. kWh față de 336 gr.c.c./kWh în anul 1971. De asemenea, consumurile proprii tehnologice ale centralelor au manifestat o tendință de reducere continuă (7,12% în 1971 pentru a ajunge în 1976 la 6,31%).** În consecință, randamentul global net realizat în 1976 în centralele termoelectrice a fost de 35,2%. Pentru scăderea, în continuare, a consumurilor specifice pentru producerea energiei electrice și a consumului propriu tehnologic, sînt prevăzute acțiuni privind modernizarea echipamentelor mai vechi, îmbunătățirea instalațiilor de ardere a lignitului, perfecționarea schemelor tehnologice, optimizarea exploatării prin creșterea producției de energie electrică în termoficare și îmbunătățirea regimului de funcționare.

Consumul propriu tehnologic în rețelele de transport și distribuție a fost de 7,84% în anul 1970, ajungînd în 1976 la 6,97%. Valorile care se realizează în țara noastră pentru consumul propriu tehnologic în rețele se datorează și unor condiții specifice privind amplasarea marilor centrale pe lignit din Oltenia, a reducerii producției de energie electrică în centralele pe hidrocarburi situate în zone deficitare de energie electrică, care au ca urmare creșterea distanței de transport a energiei electrice de la sursă la consumator.

Evoluția producției de energie electrică și a capacităților de transport a rețelei electrice de înaltă tensiune

În scopul reducerii, în continuare, a consumului propriu tehnologic în rețele, avînd în vedere atingerea unei valori a acestuia de 5% în anul 1980, se au în vedere măsuri privind trecerea la tensiuni superioare a rețelelor de 5—15 kV, trecerea la 400 kV a liniilor construite pentru această tensiune și care funcționează în prezent la 220 kV, montarea în centrale de consum de compensatoare statice și sincrone, optimizarea configurației rețelelor.

O parte din energia electrică și căldura necesară unor mari platforme industriale este asigurată prin **valorificarea resurselor energetice secundare**, rezultate din anumite procese tehnologice în centrale electrice de termoficare. Utilizarea resurselor energetice secundare constituie o modalitate de economisire importantă a resurselor de energie primară, reprezentînd, în prezent, cca. 8—10% din consumul de energie primară a țării. Printre realizările mai importante în această direcție menționăm : punerea în funcțiune a centralei electrice de termoficare Galați, cu o putere instalată de 300 MW, care valorifică gazele de furnal și de cocs de la combinatul siderurgic, asigurînd cu abur tehnologic și căldură atît unitatea respectivă cit și nevoile orașului ; darea în exploatare a centralelor de termoficare care recuperează căldura din gazele de ardere (Roznov, Făgăraș), din leșile de la fabricarea hîrtiei și celulozei (Chișcani, Suceava, Drobeta-Turnu Severin), precum și centralei pentru valorificarea gazelor de semicocs (Călan). S-au efectuat, de asemenea, recuperări ale resurselor energetice secundare cum sînt căldura din gazele de ardere de la combinatele siderurgice, întreprinderile de construcții de mașini, combinatele chimice, pentru obținerea de abur sau apă caldă, pentru încălzire sau pentru unele nevoi de abur ale industriei. **În prezent se recuperează aproape 60—70% din totalul resurselor energetice secundare.** Pentru cele nerecuperate încă, formate în mare parte din gaze de ardere cu temperaturi mai scăzute (200—500°C), se fac în prezent studii pentru a se găsi soluții economice de valorificare.

La indicația secretarului general al partidului, am început recent să întocmim studii privind reducerea consumurilor și mai buna gospodărire a energiei pentru zonele economice importante formate din platforme industriale și orașele apropiate de acestea. Studiile sînt organizate și îndrumate de comitetele județene de partid și sînt efectuate de cadre de specialitate din întreprinderile din zonă, din institutele de cercetări și proiectări și de specialiști din ministerele tutelare. În cadrul acestor studii s-a examinat, în detaliu, fiecare consumator de energie, stabilindu-se măsurile care trebuie luate imediat sau soluții de viitor, pentru a se realiza consumuri minime de energie, cu păstrarea nivelului de producție stabilite.

ORIENTĂRILE date de recenta Conferință Națională a partidului constituie pentru toți cei ce muncesc în ramura energiei electrice un puternic imbold pentru organizarea superioară a activității, pentru rezolvarea într-un mod nou a problemelor ce se ivesc, în scopul realizării în condiții bune a sarcinilor ce le revin astfel încît să corespundă exigențelor puternice dezvoltării a economiei noastre naționale.

AMPLIFICAREA VALENȚELOR CHIMIEI MODERNE

Mihail FLORESCU

ministrul industriei chimice

INDUSTRIA CHIMICĂ, ramură care asigură o valorificare superioară a resurselor materiale, a cunoscut în anii construcției socialiste o dezvoltare accentuată și multilaterală. Ce pot fi mai grăitoare în această privință decât cifrele care pun față în față prezentul cu trecutul? În 1977, producția anului 1948 s-a obținut în numai 2 zile. Ritmul mediu anual realizat în acești 30 de ani (1948—1977) a fost de 20,2%, ritm neînregistrat în nici o altă ramură industrială. În 1948, industria chimică participa în structura producției industriale cu 3,7%, în timp ce în 1978 această participare va fi de 12,7%.

Dacă am restringe analiza noastră la primii doi ani ai actualului cincinal, vom constata că producția realizată în 1977 este cu 30% mai mare decât cea din 1975. În această perioadă s-au dat în exploatare capacități ce însumează 1260 mii tone îngrășăminte (substanță activă), ceea ce reprezintă 37% din totalul capacităților existente azi în acest sector. La finele acestui an se prelină o creștere a producției de polimeri cu peste 60% față de anul 1975; odată cu creșterea producției de fire și fibre chimice s-a îmbunătățit și calitatea lor; ponderea acestor fire în consumul industriei textile atinge azi 59%, proporție deosebit de ridicată chiar în raport cu țările cele mai dezvoltate. Un salt atât cantitativ cât și calitativ îl prezintă și unele sectoare prelucrătoare ale chimiei cu un grad înalt de valorificare și eficiență economică, cum sînt: medicamentele, coloranții, lacurile și vopselele, produsele cosmetice și de spălat, reactivii chimici etc.

Realizarea unor ritmuri atât de înalte se datorește și volumului important de investiții care în primii doi ani ai actualului cincinal depășește cu mult vo-

lumul de investiții realizat în perioada 1966—1970. Au fost amplificate substanțial eforturile pentru ca roadele valoroasei gândiri a cercetătorilor, a tuturor specialiștilor din chimie să parcurgă, în cel mai scurt timp, drumul de la laboratoarele de cercetare și instalațiile experimentale, la planșetele proiectanților și de la acestea la producția industrială.

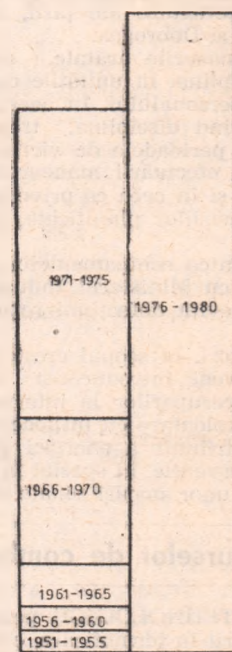
Introducerea unor tehnologii moderne, reducerea normelor de consum și

● În 1977, producția anului 1948 realizată în numai 2 zile ● Structuri moderne, eficiente ● Valorificarea la un înalt nivel a resurselor naturale ● Creșterea aportului cercetării proprii ● Un amplu program de dezvoltare în perspectivă.

creșterea productivității muncii, ridicarea gradului de exploatare și întreținerea mai bună a instalațiilor au fost factori hotărâtori pentru micșorarea în această perioadă, a nivelului cheltuielilor la 1000 lei producție-marfă pe total minister cu 35 lei față de realizările ultimului an din cincinalul trecut.

În prezent, în scopul înlăturării obiectivelor stabilite în Programul privind măsurile suplimentare de dezvoltare economico-socială a țării până în 1980, adoptat la Conferința Națională a P.C.R., preocupările oamenilor muncii din centralele și unitățile ministerului sînt axate pe obținerea unor cantități suplimentare de produse prin îmbună-

PRODUCȚIA INDUSTRIALĂ
1951—1975 <
1976—1980

tăirea substanțială a activității economice (valorificarea complexă a resurselor de țitei și gaze, adîncirea gradului de chimizare a acestora, realizarea unor sortimente superioare de cauciucuri sintetice, fire și fibre sintetice cu calități cît mai apropiate de cele naturale, îmbunătățirea structurii materialelor plastice, dezvoltarea și diversificarea produselor de sinteză și mic tonaj etc.). Ca urmare a indicațiilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind creșterea mai accelerată a productivității muncii, față de prevederile cincinalului, unitățile au analizat și întocmit noi programe speciale de măsuri care conduc la o sporire suplimentară a productivității cu peste 10 procente. Totodată, prin reducerea cu 115 lei a nivelului cheltuielilor la 1000 lei producție-marfă în anii cincinalului se va realiza o economie de 15 miliarde lei.

Ritmuri înalte, structuri moderne

EXISTĂ O SERIE de considerente obiective care determină ca industria chimică să cunoască ritmuri de dezvoltare dintre cele mai dinamice.

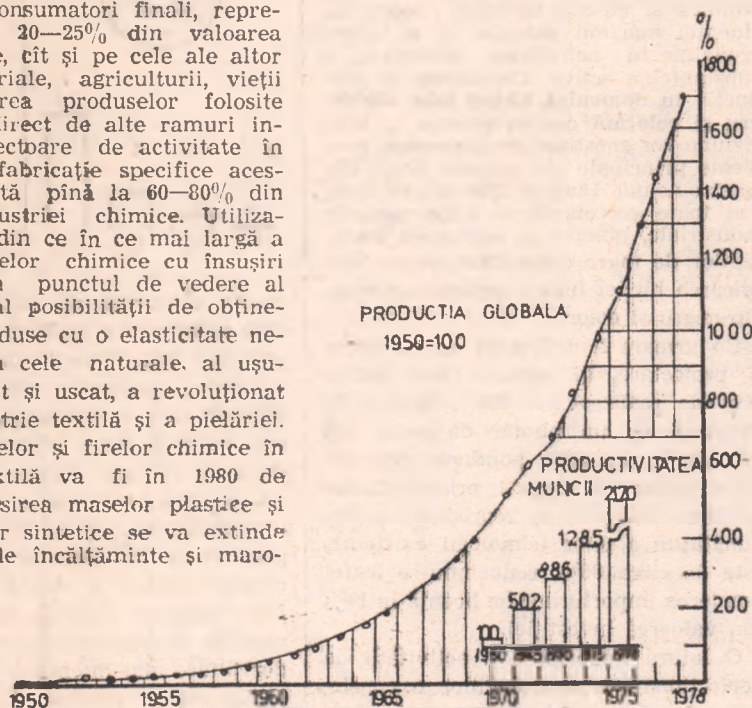
În primul rând, este vorba de faptul că industria chimică, la noi, ca și în celelalte țări ale lumii, este recunoscută ca unul dintre factorii de progres economico-social general. Și aceasta pentru că ea permite dinamizarea producției într-o serie de alte ramuri. Industria chimică asigură produsele necesare unor consumatori finali, reprezentând circa 20—25% din valoarea producției sale, cât și pe cele ale altor ramuri industriale, agriculturii, vieții sociale. Ponderea produselor folosite direct sau indirect de alte ramuri industriale și sectoare de activitate în procesele de fabricație specifice acestora reprezintă până la 60—80% din producția industriei chimice. Utilizarea pe scară din ce în ce mai largă a firelor și fibrelor chimice cu însușiri superioare din punctul de vedere al durabilității, al posibilității de obținere a unor produse cu o elasticitate ne-realizabilă din cele naturale, al ușurinței la spălat și uscat, a revoluționat întreaga industrie textilă și a pielăriei. Ponderea fibrelor și firelor chimice în industria textilă va fi în 1980 de 50—54%. Folosirea maselor plastice și a cauciucurilor sintetice se va extinde în industria de încălțăminte și maro-

chinărie, contribuind la modernizarea și perfecționarea acestei producții.

O altă determinantă obiectivă a dinamicii industriale chimice este dată, în al doilea rând, de faptul că această industrie, este chemată să valorifice înalt și eficient unele resurse naturale ale țării, cum este petrolul, gazul metan, sarea, diferite minereuri etc. Din totalul țiteiului supus prelucrării, în 1980 se va valorifica pe cale chimică circa 16%, în timp ce în 1975 ponderea era de numai 8,3%. La gaz metan gradul de chimizare va crește la 25% față de 9%. În același timp crește gradul de valorificare a acestor prețioase materii prime: în anul 1980 se va obține, față de 1976, o creștere cu 17% a valorii produselor obținute dintr-o tonă de țitei și cu 8% dintr-un mc de gaz metan. Va spori, de asemenea, gradul de valorificare a produselor petrochimice rezultate din prelucrarea țiteiului. De pildă, realizarea unor noi capacități de producție și a unor noi sortimente la cauciucuri sintetice va permite creșterea cu 15% față de 1976 a valorii obținute dintr-o tonă de monomer. Pe de altă, parte punerea în funcțiune a noilor capacități de in-

grășăminte cu azot, prevăzute cu recuperarea avansată a căldurii de reacție, folosirea aburului la parametrii cei mai înalți și echilibrarea instalațiilor sub aspect termo-energetic determină ca valoarea produselor realizate prin chimizarea gazului metan să crească cu 12,2% în anii actualului cincinal.

În al treilea rând, în ascendența industriei chimice s-a ținut seama de necesitatea utilizării potențialului uman existent în zonele de amplasare a unităților productive sau în zonele apropiate. Sub acest aspect trebuie avut în vedere faptul că prin penetrația sa în județe și localități mai puțin dezvoltate în trecut, chimia a contribuit la cali-

ficarea și utilizarea potențialului uman nespecializat existent acolo. Pe de altă parte, marile citadele ale chimiei au contribuit și contribuie la prosperitatea unor localități, la accelerarea procesului de urbanizare, determinând apariția unor centre noi pe harta țării, cum sunt orașele Gheorghe Gheorghiu-Dej și Victoria. De asemenea, județele Argeș, Bacău, Dolj, Neamț, Teleorman, Vâlcea, datorează întreprinderilor chimice până la 40% din valoarea producției lor globale și, odată cu aceasta adâncile prefaceri pe care le-au cunoscut pe planuri multiple în ultimele decenii. Chimia a contribuit, totodată, la accelerarea dezvoltării unor județe cu tradiție în activitatea industrială — Prahova, Timiș, Mureș — în care industria chimică are o pondere importantă.

Cercetarea, ingineria tehnologică și proiectarea — factori hotărâtori ai progresului

LA DINAMISMUL industriei chimice, la diversificarea producției sale, astfel încât astăzi să fabrice întreaga

gamă sortimentală de produse cunoscută pe plan mondial (realizăm peste 6 000 de produse chimice), a contribuit într-o mare măsură propria noastră concepție științifică, inteligența autohtonă, care a găsit un larg câmp de afirmare în puternice institut și centre de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică. Ele sînt plasate pe întregul teritoriu al țării și coordonate în cadrul primului institut integrat pe ramură din țara noastră, Institutul central de chimie, formă organizatorică nouă, care și-a dovedit din plin eficiența. Tehnologiile moderne elaborate de specialiștii acestui institut stau la baza producției marilor unități chimice din țara noastră și sînt apreciate pentru înalta lor valoare pe plan mondial, multe din ele fiind medaliat cu aur la diferite manifestări internaționale. Prin măsurile organizatorice aplicate s-a asigurat o legătură strînsă între învățămînt, cercetare și producție, atragerea în sfera materială a oamenilor de știință și a cadrelor didactice cu pregătire superioară. Noile tehnologii se caracterizează printr-un înalt grad de automatizare, cu procese supravegheate și reglate de la distanță, prin utilizarea largă a metodelor matematice și tehnicii de calcul electronic.

Activitatea de cercetare științifică în domeniul industriei chimice este îndreptată și în perspectivă spre dezvoltarea proceselor bazate pe valorificarea resurselor naturale, inclusiv a zăcămintelor cu conținut scăzut de metale, perfecționarea tehnologiilor proprii sau a celor existente, valorificarea deșeurilor și a altor resurse secundare. O atenție deosebită se va acorda cercetărilor din domeniile cele mai noi ale tehnologiei chimice — microbiologia industrială, stereochemia moleculară, chimia sintezelor fine pentru obținerea materialelor de înaltă puritate și semiconductoare. În cadrul acțiunii de valorificare a zăcămintelor cu un conținut scăzut de metale, se vor continua cercetările pentru separarea MgO și NiO din serpentinele magnezitice conturate în zona Tișovița-Plavișevița (Banatul de Sud).

Cerințele economiei naționale de metale și aliaje de titan și zirconiu, absolut necesare în construcția de aparatură și utilaje din industria chimică, aerospațială, energie nucleară, navală, electronică și electrotehnică, în fabricarea pigmentilor, a materialelor supra-refractare etc. determină oportunitatea valorificării zăcămintelor de la Chituc, Glogova, Tîgveni și Sf. Gheorghe și necesitatea organizării unei producții proprii de zirconiu și titan. Vor continua cercetările pentru eliminarea impurităților de crom și vanadiu, din concentratele titanifere, precum și pentru fabricarea rutilului sintetic din aceste concentrate în vederea fabricării bioxidului de titan pigment.

Pornind de la necesitatea utilizării complexe și eficiente a resurselor naturale, au fost prevăzute teme privind recuperarea cuprului și fierului din ce-

nușile rezultate la fabricarea acidului sulfuric și recuperarea bismutului și seleniului. Deșeurile rezultate din procesele tehnologice au fost și vor fi și mai mult transformate în importante surse de materii prime industriale. Astfel, fosfogipsul (cu 73% CaSO_4) de la fabricarea îngrășămintelor chimice este valorificat ca amendament agricol, precum și la obținerea sulfatului de sodiu; șlamul de hidroxid de zinc rezultat de la fabricarea coloranților este utilizat ca materie primă pentru oxid de zinc; izomeri inactivi ai hexachlorocicloxanului sînt utilizați ca materii prime pentru obținerea unor produse cu grade diferite de clorurare etc. **Valoarea produselor obținute prin reciclarea și valorificarea deșeurilor se estimează, la nivelul anului 1980, la peste 1,3 miliarde lei.**

Ținînd seama de necesitatea utilizării unor cantități din ce în ce mai mari de **pesticide**, într-un număr foarte variat de sortimente, care să răspundă tendințelor existente pe plan mondial și cererilor agriculturii, pe baza condițiilor specifice din țara noastră, cercetarea tehnologică este orientată spre obținerea unor produse cu eficacitate biologică superioară, care să răspundă exigențelor legate de reducerea toxicității și poluării mediului, diminuarea reziduurilor din sol și din produsele agroalimentare.

Un domeniu de cercetare de vîrf îl constituie **microbiologia industrială** — adică știința de a produce și cultiva microorganismele vii, apte să se comporte ca niște catalizatori biologici, folosibili în dirijarea reacțiilor chimice complexe. Cercetările făcute în acest domeniu au dat posibilitatea ca unele produse cum sînt antibioticele, vitaminele, aminoacizii, proteinele, enzimele să poată fi produse industrial. În programul de cercetare este prevăzută obținerea unor aminoacizi indispensabili creșterii animalelor tinere și funcționării normale a organismului adult. S-a prevăzut modernizarea și îmbunătățirea tehnologiilor de realizare a acidului glutamic și lizinei, precum și obținerea aminoacizilor: treolina, homoserina, triptofanul.

Un interes deosebit îl prezintă cercetările pentru **obținerea proteinelor concentrate** corespunzătoare pentru alimentarea animalelor și oamenilor. Se vor produce în viitorul apropiat proteine pornind de la n-parafine și se studiază, de asemenea, obținerea de drojdii pe bază de metanol și etanol. În domeniul enzimelor, substanțe de natură proteică, s-a elaborat tehnologia de obținere a produselor subtiliza Z și celuloza — homixeluloza de uz zootehnic care, adăugate la furajele combinate, asigură realizarea unei game mai ușor asimilabile, o creștere mai rapidă și un consum specific mai mic de furaje pe kilogramul de carne, să poată fi produse industrial.

În domeniul **maselor plastice**, cerce-

tările vor fi orientate pentru obținerea unor polimeri heteroregulați, cu posibilități largi de utilizare în majoritatea industriilor. Un interes deosebit prezintă polimerii termostabili caracterizați prin stabilitate oxidativă și termică, proprietăți de izolare electrică, suplete și flexibilitate criogenică, stabilitate la radiații, inerție la agenți chimici și inflamabilitatea redusă.

Cercetarea în domeniul **chimiei sintezelor fine**, a producției de medicamente are la bază noile cunoștințe asupra mecanismelor din celulă, asupra desfășurării proceselor metabolice, asupra mecanismelor biociberneticilor de reglare, asupra relațiilor între structura chimică și efectul biologic, asupra influenței mărimii granulei și a formei cristaline în activitatea biologică, a substanțelor active. Cercetarea și producția în domeniul **hîrtiei foto alb-negru și colorată** pentru cinema și televiziune vor constitui, de asemenea, probleme principale ale sintezei fine din acest cîncinal. Pînă în 1980 se vor finaliza toate cercetările și experimentările industriale, precum și realizarea instalațiilor de mare capacitate pentru fabricarea hîrtiei foto și peliculei cinema alb-negru și color.

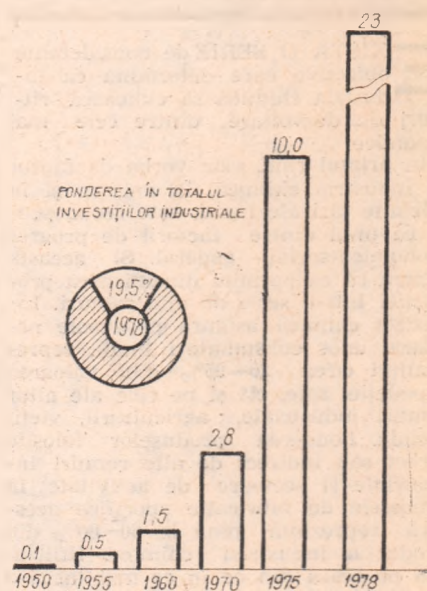
Ca urmare a activității de cercetare și proiectare, în actualul cîncinal se prevede realizarea a 328 obiective de investiții cu un număr de peste 490 tehnologii, din care ponderea cercetării și proiectării proprii, prin aplicarea de tehnologii noi sau reproducerea îmbunătățită a unor tehnologii existente, este de circa 86%, reducîndu-se astfel ponderea importurilor de licență la 14% din valoarea investiției.

O latură importantă a activității de perfecționare a tehnologiilor o constituie preocuparea pentru **reducerea consumurilor energetice, combustibile și termice**, valorificarea într-un grad cît mai înalt a disponibilităților de căldură și resurse secundare combustibile din cadrul instalațiilor. În acest context, valorificările — care au fost de nivelul 2—2, 25 mil. tcc în 1975 — urmează să crească la aproximativ 5,4 mil. tcc în 1980, cantitate ce reprezintă circa 25% din consumul tehnologic și energetic al industriei chimice.

REZULTATELE obținute pînă în prezent în dezvoltarea industriei chimice asigură în perspectivă posibilitatea unei largi diversificări a producției, precum și o dinamică ridicată a principalelor grupe de produse. Potrivit orientărilor pentru perioada 1981—1985, volumul industriei chimice ar urma să crească de peste 4 ori față de 1975. La elaborarea viitorului plan se va urmări aplicarea fermă a orientărilor și indicațiilor secretarului general al partidului tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, privind obiectivele principale ale industriei chimice în cadrul dezvoltării economico-sociale a țării. Industria petrochimică va rămîne și în viitor subramura de bază a acestei ramuri industriale moderne și dinami-

INVESTIȚII ÎN INDUSTRIA CHIMICĂ

Miliarde lei

ce. Se estimează că, printr-o valorificare complexă a gazelor naturale și a fracțiilor petroliere lichide și gazoase, valoarea produselor obținute dintr-o tonă de țiței va crește în 1985 cu 27% față de 1980, iar a produselor obținute dintr-un mc gaz metan cu 12,5%.

Creșterea accelerată a producției petrochimice, ca, de pildă, de 5,6 ori la produse macromoleculare, de 4,5 ori la cauciuc sintetic și de 3,6 ori la fire și fibre sintetice față de anul 1975, va conduce la realizarea unor ritmuri de dezvoltare mai intensă a sectoarelor de prelucrare a cauciucului, materialelor plastice și a firelor și fibrelor sintetice.

În subramurile agriculturii eforturile vor fi îndreptate spre îmbunătățirea continuă a structurii îngrășămintelor, care să asigure raportul optim necesar agriculturii între elementele nutritive azot-fosfor-potasiu, asimilarea și industrializarea unor noi produse pesticide cu caracter selectiv, fără remanență îndelungată și grad scăzut de toxicitate, puberea în producție a unor importante cantități de biostimulatori, furaje proteice, aminoacizi și altele.

Vor fi continuate studiile și cercetările în domeniul tehnologiilor sintezelor fine (medicamente, biostimulatori, coloranți, edulcoranți, substanțe gelifiante etc.). Odată cu punerea în valoare a unor noi resurse de materii prime, mai ales în sectorul industriei chimice anorganice, se urmărește, de asemenea, valorificarea deșeurilor și a haldelor de steril din procesele sale tehnologice.

Atingerea obiectivelor viitorului plan cîncinal va permite apropierea nivelurilor de producție și consum pe locuitor pentru principalele produse chimice, de nivelele din țările europene dezvoltate industrial.

ROMÂNIA PE MERIDIANELE ECONOMICE ALE LUMII

Bujor ALMĂȘAN

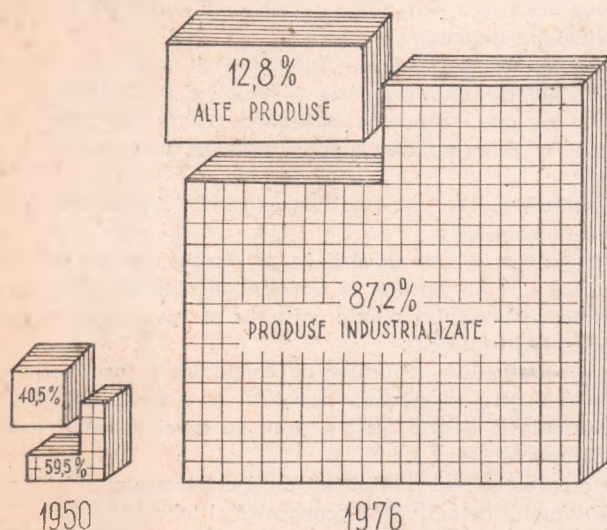
ministru secretar de stat la Ministerul Comerțului Exterior
și Cooperării Economice Internaționale

● În prezent, unul din patru muncitori din economie lucrează pentru piața externă ● Pondere a produselor industriale cu grad ridicat de prelucrare este de peste 50 la sută în structura nomenclatorului de export ● România — partener la peste 300 de acțiuni importante de cooperare cu țări din toate continentele ● Muncitori, ingineri și tehnicieni români lucrează pe șantierele a 130 obiective economice, în țări în curs de dezvoltare

CREȘTEREA în ritm rapid a participării României la diviziunea internațională a muncii constituie o strălucită confirmare a tezei partidului nostru privind rolul hotărâtor pe care dezvoltarea economică a unei țări o are în impulsivizarea schimburilor sale cu străinătatea. Succesele obținute de țara noastră în cele trei decenii de istorie socialistă în dezvoltarea forțelor de producție, în restructurarea economiei în favoarea industriei, în ridicarea economică a tuturor județelor țării se regăsesc pe planul relațiilor economice externe prin creșteri de peste 42 de ori a volumului comerțului exterior față de 1948.

Participarea intensă la diviziunea internațională a muncii a devenit o latură inseparabilă a procesului de dezvoltare a României socialiste. Partidul Comunist Român și statul nostru au militat și militează constant și activ pentru lărgirea și diversificarea continuă a schimburilor comerciale și cooperării economice cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, pe baza principiilor respectului independenței și suveranității naționale, deplinei egalități în drepturi, neamestecului

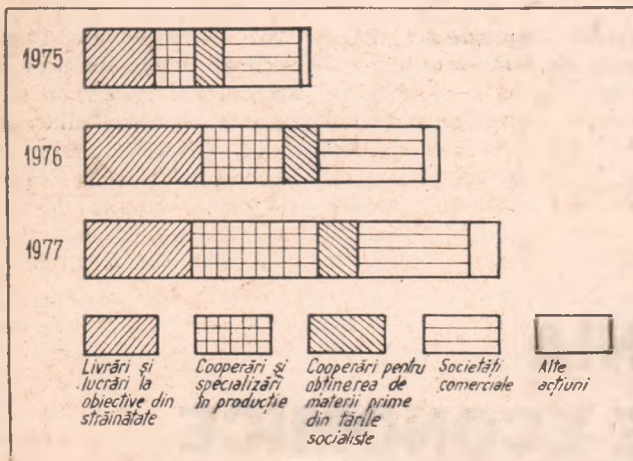
în treburile interne și avantajului reciproc, ale dreptului fiecărui popor de a-și hotărî dezvoltarea economică și socială corespunzător voinței sale. Promovînd o politică de pace, încredere și cooperare multilaterală, România își întemeiază relațiile cu toate statele pe aceste principii, singurele care pot chema la dezvoltarea unor raporturi sănătoase și durabile între state, pot face să fie evitate conflictele și stările de încordare, pot asigura o colaborare internațională fructuoasă. În acest sens, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în Raportul la cel de al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, sublinia: „Dezvoltarea economică-socială în ritm intens a țării impune lărgirea schimburilor economice, realizarea unei largi cooperări în producție cu alte state. România va participa și în viitor, în mod activ, la diviziunea internațională a muncii, la schimbul de valori materiale și spirituale cu toate statele, fără deosebire de orînduire socială. Considerăm că aceasta constituie o necesitate obiectivă pentru progresul economico-social al fiecărei țări — deci și al României — precum și pentru realizarea unei noi ordini economice internaționale, pentru cauza colaborării și păcii în lume“.

Graficul nr. 1 — Structura exportului

CONDOCEREA partidului, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu, a promovat cu consecvență participarea intensă a României la circuitul economic mondial. Factorul hotărâtor în dezvoltarea activității de cooperare cu toate țările lumii l-a constituit întilnirile la nivel înalt dintre secretarul general al partidului și conducători dintr-o serie de state ale lumii. Exemple grăitoare în această privință sînt vizitele efectuate în acest an de tovarășul Nicolae Ceaușescu, în Republica Democrată Germană, Republica Populară Ungară, Republica Populară Polonă, Republica Populară Bulgaria, Republica Socialistă Federativă Iugoslavia, Ghana, Mauritania, Coasta de Fildeș, Senegal, Nigeria, Egipt — cu care ocazie s-au convenit importante acțiuni de cooperare economică internațională. Fructuoasele convorbiri purtate, ca și documentele încheiate cu aceste ocazii sau cu prilejul vizitării țării noastre de conducători dintr-o serie de țări ale lumii au confirmat, o dată în plus, posibilitatea dezvoltării unor relații largi între toate statele, indiferent de sistemul lor politic sau de alianțele din care fac parte, pe baza egalității în drepturi și respectului mutual al independenței și suveranității naționale.

Neobosita activitate pe plan extern a tovarășului Nicolae Ceaușescu, vizitele și contactele cu șefii de state și guverne

Graficul nr. 2 — Dinamica și structura exportului și a lucrărilor executate în străinătate prin acțiuni de cooperare economică internațională

reprezintă manifestări prestigioase ale politicii externe active a României socialiste, de pace, înțelegere și colaborare, un valoros aport la edificarea unei noi ordini economice și politice mondiale; ele au deschis un teren fertil pentru extinderea și diversificarea legăturilor economice internaționale ale țării noastre.

Acționând constant în practică, potrivit acestor cerințe ale epocii contemporane, România a devenit și devine un participant tot mai activ la schimburile economice internaționale. Volumul total al schimburilor economice externe a crescut continuu, ajungând în 1977, corespunzător prevederilor de plan, la 70,3 mld. lei valută. În ultimii ani se observă o dinamizare a acestei creșteri; numai sporul din acest an față de 1976 este de 5,8 mai mare decât întregul volum al comerțului exterior realizat în 1948. De asemenea, este demn de remarcat faptul că în ultimii ani **dinamica comerțului exterior românesc a deșansat-o pe cea înregistrată de venitul național și producția materială**, fapt ce reflectă participarea tot mai intensă a țării noastre la circuitul mondial de valori, la diviziunea internațională a muncii.

Dinamica comerțului exterior, comparativ cu dinamica produsului social, a veniturii naționale și a producției industriale, se prezintă astfel:

	1950 = 100		
	1960	1970	1976
Produsul social	263	629	11 ori
Venitul național	268	599	11 ori
Producția globală industrială	340	11 ori	23 ori
Comerțul exterior	299	836	22 ori

În prezent, cca 25—30% din activitatea productivă este legată de comerțul exterior; se poate spune că fiecare al 4-lea muncitor lucrează pentru export sau import.

Relațiile economice externe au marcat nu numai o **dinamică accelerată, superioară mediei mondiale**, ci și o **îmbunătățire continuă a structurii**, corespunzător mutațiilor calitative petrecute în economie. După cum reiese din graficul nr. 1 ultimele trei decenii au produs o restructurare completă a exporturilor românești în favoarea produselor industriale. Sint de menționat creșterile însemnate (în 1976 față de 1960) la exportul unei serii de produse cum sint: utilaj energetic și electrotehnic — de 15,8 ori; mașini, utilaje și instalații pentru foraj și exploatarea sondelor — de 9,6 ori; utilaj pentru industria chimică — de 31 ori; tractoare și mașini agricole de 16 ori; mașini-unelte de prelucrat metale — 9,6 ori, rulmenți — de 108 ori; autocamioane, autobasculante și autotractoare — de 11 ori. Pe lângă creșterile mari realizate în exportul acestor produse devenite de acum tradiționale, nomenclatorul mărfurilor de export s-a lărgit cu noi produse, printre care: cargouri maritime, locomotive Diesel, frigider, aparate de radio, televizoare. Exportul industriei chimice s-a diversificat, cuprinzând îngrășă-

mente azotoase, cauciuc sintetic, fibre și fire sintetice, mase plastice și alte produse de sinteză petrochimică. Pe linia creșterii livrărilor de produse cu prelucrare superioară se înscrie și industria lemnului, care a sporit exportul mobilei, furnirului, plăcilor fibrolemnoase, concomitent cu reduceri la mărfuri cu grad redus de prelucrare și cu rentabilitate mai scăzută (lemn pentru celuloză, pentru construcții etc.).

Pentru asigurarea nevoilor crescînde ale dezvoltării continue a economiei naționale, s-a realizat an de an un volum sporit de importuri. Pe lângă importul unui volum sporit de mașini și utilaje, care a acoperit cca. 25% din necesarul economiei, România a importat cantități însemnate de materii prime și materiale, îndeosebi minereu de fier, coș, cărbuni cocsificabili, minereuri și metale neferoase, bumbac, piei și altele.

URMĂRIND să-și înscrie participarea la circuitul economic mondial în coordonate calitativ-structurale noi, corespunzător mutațiilor în relațiile economice internaționale, România a acționat permanent pentru perfecționarea continuă a activității de comerț exterior. Printre formele superioare ale relațiilor economice externe se înscrie **cooperarea economică internațională**, devenită în scurt timp **domeniul cel mai dinamic al comerțului exterior al României**.

Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, România pune permanent pe primul plan dezvoltarea relațiilor de colaborare și cooperare economică cu alte țări, considerînd că **„acesta este factorul hotărîtor al promovării încrederii, prieteniei și conlucrării dintre popoare, al consolidării securității și păcii în lume“**.

Cooperarea economică internațională, formă complexă a relațiilor economice contemporane, a devenit o necesitate obiectivă în condițiile dezvoltării accelerate a tehnicii, ale creșterii complexității producției și adîncirii diviziunii naționale și internaționale a muncii. Ea se impune ca un **factor de promovare a dezvoltării economiei interne a fiecărei țări în parte**, creînd, totodată, condiții pentru diminuarea și lichidarea decalajelor economice existente, pentru sporirea încrederii între state, menținerea păcii și securității internaționale.

Depășind cadrul schimburilor comerciale tradiționale, cooperarea economică facilitează transferul de tehnologie în țările în curs de dezvoltare, restructurarea și dezvoltarea economiei acestora, formarea de cadre calificate, contribuînd astfel în mod eficient la instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale.

Prin acțiunile de colaborare și cooperare economică internațională se au în vedere:

- intensificarea participării României la circuitul economic mondial și creșterea eficienței economice a acestei participări;
- participarea la realizarea unor programe de dezvoltare economică ale altor țări, prin promovarea exportului de mașini, instalații și servicii ingineresti;
- realizarea în mai bune condiții a planurilor privind dezvoltarea economiei noastre naționale;
- valorificarea mai bună a resurselor materiale și umane de care dispune România;
- atragerea de mijloace financiare și materiale, în vederea ridicării potențialului economic și tehnic al țării noastre;
- asigurarea economiei naționale cu materii prime și alte mărfuri de importanță economică ridicată, pe perioade de lungă durată;
- îmbunătățirea și diversificarea continuă a structurii schimburilor comerciale;
- accelerarea introducerii în producție a celor mai importante realizări ale științei și tehnicii pe plan mondial, în vederea ridicării nivelului tehnic calitativ al producției și creșterii productivității muncii;
- intensificarea acțiunilor de cooperare în producție, acționîndu-se pentru acoperirea nevoilor de mașini, utilaje și alte echipamente în cadrul unor acțiuni de specializare și raționalizarea importurilor;
- crearea de noi posibilități de specializare a cadrelor în diferite domenii de activitate economică și tehnică.

Cadrul instituțional de desfășurare a acestei activități în România este format de acordurile — sau alte înțelegeri la nivel

O POLITICĂ ÎN SLUJBA PROGRESULUI ȘI A OMULUI

gubernamental — de colaborare și cooperare economică. Până în prezent, România are încheiate peste 140 de astfel de documente.

IN PREZENT, întreprinderile din România participă la peste 300 de acțiuni importante de cooperare, sînt înființate 28 de societăți mixte de producție în străinătate, 35 de societăți comerciale și de tip comercial. Pentru atragerea unor tehnologii noi de vîrf în economia noastră națională, s-au constituit în România 8 societăți mixte de producție.

Un număr însemnat de muncitori, tehnicieni și ingineri lucrează la realizarea unor obiective complexe în țările în curs de dezvoltare, dînd girul material relațiilor de prietenie de tip nou statornicite cu aceste țări, prin realizarea unui număr de cca. 130 de obiective în curs de construcție.

Volumul livrărilor și lucrărilor de construcții la obiectivele ce s-au realizat în străinătate prin activitatea de cooperare reprezintă cca. 20% din volumul exportului României.

Dinamica acestei activități și structura sa pe principalele forme sînt prezentate în graficul nr. 2.

Cooperarea și specializarea în producție constituie un domeniu esențial al colaborării economice a României cu țările socialiste, o formă care contribuie la dezvoltarea unor legături strînse, reciproc avantajoase, stabile și de lungă durată.

Dintre acțiunile de cooperare, menționăm: participarea României la construirea în U.R.S.S. a unor fabrici de celuloză și azbest, valorificarea unor zăcăminte de gaze, dezvoltarea producției de feroaliaje; construirea în comun de către România și R.S.F. Iugoslavia a celor două complexe hidroenergetice de la Porțile de Fier; proiectarea unui viitor complex hidroenergetic pe Dunăre, împreună cu R.P. Bulgaria precum și producerea în comun cu această țară de mașini și utilaje grele; specializarea în producția unor tipuri de tractoare și mașini agricole cu U.R.S.S., în fabricația unor tipuri de mașini unelte și rulmenți cu U.R.S.S., R.S. Cehoslovacă, R.D. Germană, R.P. Polonă, R.P. Ungară, R.P. Bulgaria, utilaj metalurgic cu R.S. Cehoslovacă, utilaje pentru industria alimentară cu R.P. Bulgaria, R.S. Cehoslovacă, R.P. Ungară, u tilaj energetic cu R.D. Germană, în producția unor sortimente de produse chimice, medicamente, antidăunători cu U.R.S.S., R.D. Germană, R.S. Cehoslovacă, R.P. Polonă, R.P. Bulgaria, R.P. Ungară.

Potrivit indicațiilor conducerii partidului, va trebui să acordăm o mai mare atenție dezvoltării acțiunilor de cooperare și specializare în producție cu țările socialiste, acționînd pentru acoperirea nevoilor de mașini, utilaje și alte produse în cadrul unor asemenea acțiuni.

Ca țară socialistă în curs de dezvoltare, România acordă o atenție deosebită extinderii relațiilor de cooperare economică cu celelalte țări în curs de dezvoltare, sprijinînd eforturile acestora spre progresul economic liber și independent. În prezent, țara noastră are încheiate peste 120 acțiuni de cooperare în țări în curs de dezvoltare din Africa, Asia și America Latină, din care cca. 80 de acțiuni se referă la construirea de obiective economice sau livrări de instalații complexe în aceste țări, în domeniile industriei miniere, chimice, construcțiilor de mașini, industriei lemnului și materialelor de construcții, industriei ușoare etc.

Prin asemenea acțiuni țările în curs de dezvoltare își pot valorifica resursele de materii prime și de forță de muncă, pot pune bazele industrializării și crea ramuri economice noi, își pot diversifica exportul și elimina unele importuri, pot introduce metode moderne în organizarea producției și conducerea întreprinderilor, își pot forma cadre proprii de specialiști în domeniul producției și desfacerii; la rîndul său, țara noastră își creează surse stabile și pe termen lung de aprovizionare cu materii prime și debusee pentru plasarea de mașini, instalații, utilaje, lucrări ingineresti și asistență tehnică.

Pornind de la experiența proprie în utilizarea unor forme mai avansate de cooperare, cum sînt de exemplu societățile mixte de producție și comercializare, România a extins aceste

forme de cooperare cu țările în curs de dezvoltare. Până în prezent, au fost constituite 28 societăți mixte de producție. Acestea asigură o valorificare superioară a resurselor țărilor respective, dezvoltînd ramuri importante ale economiilor naționale — industria minieră, exploatarea și industrializarea lemnului, industria materialelor de construcții, industria ușoară și alimentară. Asemenea societăți au fost constituite în Maroc, Tanzania, Zambia, Africa Centrală, Nigeria, Liban, Congo, Libia, Zair, Gabon, Guineea, India, Peru, Burundi, Chile.

Dintre obiectivele realizate de întreprinderile române, menționăm: o fabrică de acid sulfuric în Turcia; rafinării de petrol în India, Pakistan și Siria; fabrici de produse sodice în Iran și Egipt; fabrici de industrializare a lemnului în Sri-Lanka, Iran, R.P. Congo; filaturi de bumbac în Sudan și R.P. Congo; linii de montaj și fabrici de tractoare în Iran și Egipt; centrale termice, linii electrice, amenajări de drumuri, aeroporturi și altele.

Pentru promovarea exportului și a activității de cooperare, se efectuează în diferite țări lucrări de prospecțiuni, explorări pe risc propriu. De asemenea, funcționează în străinătate numeroase birouri tehnice și de consultanță care execută studii, proiecte, conduc lucrări de construcții-montaj la diferite întreprinderi industriale.

În viitor, cooperarea economică cu statele în curs de dezvoltare va cunoaște o continuă extindere și diversificare. Astfel, în diferite țări arabe, în țări din Africa, America Latină și Asia, acțiunile de cooperare vor fi concretizate în domenii cum sînt: explorarea și exploatarea unor zăcăminte minerale și petrolifere, valorificarea potențialului forestier, industrializarea lemnului, industria ușoară, construcțiile civile, agricultura.

Concomitent se dezvoltă schimburile economice și cooperarea în producție, știință și tehnică cu țările capitaliste economice avansate, a căror pondere în totalul comerțului exterior românesc se situează în prezent la peste o treime. Cooperarea României cu aceste țări se desfășoară pe baza acordurilor guvernamentale de cooperare economică, industrială și tehnică încheiate pe termen lung. România are încheiate peste 40 de astfel de acorduri și înțelegeri de cooperare și colaborare. Întreprinderile românești au încheiat cu firme și organizații economice din țările capitaliste dezvoltate cca. 80 de acțiuni de cooperare, din care peste 30 de acțiuni reprezintă participări la realizarea de obiective în România, 29 societăți de tip comercial și bancar, 8 societăți mixte de producție în România.

Cooperarea economică a României cu aceste țări are loc aproape în toate sectoarele de activitate economică, în special în ramurile cu tehnologie „de vîrf”, respectiv industria construcțiilor de mașini, industria electrotehnică, electronică, industria chimică și petrochimică, aviație etc. Motivarea acestor formule este de ordin economic, dar nu se pot neglija nici rezultatele ei politice, această formă a relațiilor economice externe fiind un mijloc de apropiere între țări diferite cu sisteme sociale și politice, ca grad de dezvoltare economică, un factor de reducere a decalajelor economice existente și de stabilizare a relațiilor între țări.

Și în viitor vom acționa pentru realizarea unor obiective în țara noastră în cadrul unor acțiuni de cooperare, pentru crearea de noi societăți mixte de producție în domenii avansate din punct de vedere tehnologic, precum și pentru crearea de noi societăți comerciale, menite să impulsioneze exporturile de produse românești pe piețele externe.

AM ÎNCERCĂM, în aceste câteva rînduri, să prezint modul în care România socialistă înțelege să transpună în viață concepțiile înaintate pentru care militează cu hotărîre, aducîndu-și o substanțială contribuție la afirmarea și cristalinizarea relațiilor noi dintre state, pentru realizarea unui ordin economic internațional, care să asigure progresul armonios al fiecărei națiuni, egalizarea treptată a nivelurilor de dezvoltare, stabilitatea economică internațională, bunăstarea și pacea fiecărui popor.

COMERȚUL SOCIALIST ÎN PROCESUL RIDICĂRII CONTINUE A NIVELULUI DE TRAI AL ÎNTREGULUI POPOR

Nicolae BOZDOG

prim-adjunct al ministrului
comerțului interior

LA A 30-A ANIVERSARE A REPUBLICII, moment de o deosebită semnificație în istoria poporului român, comerțul nostru socialist aniversează tot atâția ani de existență și de rodnică împlinire în realizarea importanțelor sale funcții social-economice. Ca rezultat nemijlocit al profundelor procese de transformare a societății românești intervenite imediat după eliberarea țării, în condițiile introducerii sistematice în economie a unor forme eficiente de control ale statului democrat-popular, sfârșitul anului 1947 consemnează apariția, în București, a primelor unități ale comerțului de stat din țara noastră*).

Încă de la apariția sa, comerțul socialist a exercitat o influență însemnată asupra dezvoltării activității de comerț interior. Treptat, în strânsă relație cu măsurile adoptate în vederea redresării și dezvoltării economiei, comerțul socialist dobândește un loc tot mai însemnat, astfel încât la începutul anului 1949 — primul an de economie planificată — capitalul particular era eliminat aproape complet din comerțul cu ridicata, iar comerțul cu amănuntul, de stat și cooperatist, cunoaște o dezvoltare continuă. Ideea principală care se desprinde din experiența celor 30 de ani de comerț socialist din țara noastră este că, pe lângă schimbarea formei de proprietate, a avut loc o mutație profundă în calitatea activității comerciale. S-a trecut de la funcțiile comerțului capitalist, cu obiectiv fundamental realizarea profitului maxim, la funcțiile comerțului socialist, a cărui menire de esență este participarea directă la îndeplinirea telului suprem al politicii Partidului Comunist Român — ridicarea continuă a nivelului de trai al întregului popor.

Dinamismul comerțului — o componentă a dinamismului economiei

ÎNSCRIEREA fermă a economiei românești pe linia dezvoltării în ritmuri susținute, asigurarea unui raport optim între fondul de dezvoltare și fondul de consum, industrializarea socialistă și dezvoltarea intensivă a agriculturii, în condițiile asigurării în mod constant a echilibrului necesar între creșterea economică la cote înalte și sporirea puterii de cumpărare a populației reprezintă factorii fundamentali care au favorizat conturarea cu tot mai

mare pregnanță a noii fizionomii a comerțului din țara noastră.

O deosebită valoare prezintă, în acest context, preocuparea permanentă a conducerii de partid și de stat, a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru soluționarea cât mai corespunzătoare a problemelor aprovizionării cu mărfuri a populației. Sprijinul concret și constant acordat dezvoltării și perfecționării comerțului socialist a permis sporirea necontenită a contribuției acestuia la satisfacerea pe un plan tot mai ridicat a cerințelor de consum ale populației — multiple, variate și într-o continuă creștere și diversificare. An de an, volumul vânzărilor de mărfuri cu amănuntul a înregistrat sporuri mari, ritmuri ridicate de creștere. Aceasta a permis ca, față de 10 miliarde de lei volum al desfacerilor din anul 1948, să ne propunem ca în anul 1978 să realizăm un volum de 182 miliarde de lei.

Ca în întreaga economie, cele mai mari realizări au fost obținute după Congresul al IX-lea al P.C.R., semnificativ este, în acest sens, faptul că în primii doi ani ai actualului cincinal, prin comerțul socialist s-au vândut mărfuri în sumă totală de 320 miliarde de lei, ritmul mediu anual de creștere fiind de 8,4%, iar nivelul planificat al vânzărilor din anul 1978 va echivala cu totalul desfacerilor realizate în primii 10 ani de existență a comerțului socialist.

Înfăptuind indicațiile conducerii partidului, ale secretarului general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, s-a ajuns la o aprovizionare corespunzătoare și constantă, mai echilibrată pe întregul teritoriu al țării, la nivelul fiecărui județ și oraș, în centrele muncitorești și în comune.

Referindu-ne doar la primii doi ani ai actualului cincinal, ținem să remarcăm sporurile mai mari de vânzări la produse alimentare cu valoare nutritivă ridicată, ca de exemplu: carne și produse de carne — cu 24% în 1977 față de 1975, ouă — cu 25%, lapte și produse lactate proaspete — cu 19%, brânzeturi — cu 23%, legume proaspete — cu 18%, fructe — cu 35%. De asemenea, în aceeași perioadă s-au înregistrat creșteri importante la vânzările de confecții și tricotaaje, care au însumat în anii 1976—1977 peste 34 miliarde de lei (cu 16% mai mult decât în perioada anterioară de doi ani), precum și la bunurile de folosință îndelungată — 36 miliarde de lei (cu 28% mai mult). În primii doi ani ai cincinalului actual, comerțul socialist a vândut 1,6 milioane aparate de radio și televizoare, 650 mii frigider, 360 mii mașini de spălat rufe, 120 mii autotu-

risme, mobilă în valoare de peste 10 miliarde de lei.

Realitatea dezvoltării noastre cere să scoatem în evidență încă un fapt esențial: **lărgirea, diversificarea, înnoirea și modernizarea continuă a fondului de mărfuri pus la dispoziția populației**, astfel încât în rețeaua comercială de la orașe și sate se comercializează astăzi cca. 300 mii produse și sortimente, de peste 2,5 ori mai mult decât în anul 1965.

Exigențele consumatorilor și modernizarea structurilor

SPORIREA de mare amploare a dimensiunilor activității comerciale, precum și mutațiile cu o deosebită semnificație intervenite în structura ofertei de mărfuri trebuie puse și pe seama dezvoltării bazei tehnico-materiale. În prezent funcționează în întreaga țară peste 74 mii de unități comerciale și de alimentație publică, cu o suprafață comercială utilă de 7 milioane mp, a căror amplasare pe teritoriul asigură o bună servire a populației de la orașe și sate. Dacă se ține seama de faptul că în anul 1950 existau 27,6 mii unități ale comerțului socialist, și sub acest aspect progresul este evident. De remarcat că în anii 1976—1977 s-au dat în folosință peste 3 500 de unități comerciale noi, suprafața comercială sporind cu cca. 750 mii mp.

Accentuarea laturii calitative a întregii activități din economia noastră națională s-a reflectat — la nivelul comerțului — într-un continuu și susținut proces de modernizare a rețelei de la orașe și sate, prin introducerea și extinderea mereu mai intensă a formelor moderne de vânzare.

Pe bună dreptate, se poate afirma că promovarea formelor noi de comerț a contribuit la o mai rapidă circulație a mărfurilor, la servirea mai bună a consumatorilor, la o eficiență superioară sub raport economic și social.

Pe linia preocupării generale de perfecționare a conducerii și organizării întregii economii naționale, se înscriu măsurile privind crearea unor condiții mai bune pentru desfășurarea activității de comerț interior pe întregul teritoriu al țării. În vederea îndeplinirii sarcinilor de coordonare, îndrumare și control la nivel județean, s-au lărgit mult atribuțiile direcțiilor comerciale județene, care dispun de o structură organizatorică adecvată și a căror activitate se realizează în cadrul principiilor generale ale conducerii locale.

O contribuție deosebită pe linia unei mai bune corelări a structurii comerțului cu amănuntul în profilul teritorial cu cerințele consumatorilor au adus mă-

*) Magazinul pentru produse alimentare „6 Martie”, situat pe bd. Magheru și magazinul universal pentru mărfuri industriale „București”.

surile luate în cursul acestui an. S-au organizat întreprinderi de comerț cu amănuntul, de regulă cu rază orășenească, variind ca dimensionări și profil în funcție de numărul locuitorilor, tipul localității și volumul cererii; s-a asigurat, de asemenea, ca în fiecare comună să funcționeze o cooperativă de consum. Totodată, comerțul cu ridicata dispune de o cuprinzătoare rețea de întreprinderi și depozite amplasate judicios pe teritoriul țării, asigurând fluxuri normale ale mărfurilor pe toate sectoarele comerciale.

Creșterea nivelului servirii

REALIZĂRILE comerțului românesc în anii edificării societății socialiste sînt nemijlocit legate de contribuția personalului muncitor **din această ramură**: el numără astăzi peste 400 mii de oameni ai muncii, care își desfășoară activitatea în contact permanent cu milioanele de cumpărători, beneficiind de un grad tot mai ridicat de instruire profesională și politică.

Este deosebit de relevant faptul că în perioada 1949—1977, învățămîntul comercial — profesional și mediu — a fost absolvit de cca. 140 000 de lucrători, iar alți 130 000 au fost pregătiți prin cursuri de calificare de scurtă durată și prin practică la locul de muncă. În fapt, cca. 40% din numărul existent al personalului din comerț au absolvit școli profesionale, școli medii tehnice de comerț, licee economice și școli de specializare postliceală. A crescut, de asemenea, permanent numărul absolvenților învățămîntului superior care lucrează în comerț. Aceste date sînt, desigur, edificatoare, astfel încît se poate vorbi pe bună dreptate de o nouă calitate a lucrătorului din comerțul socialist, esențial diferită de aceea caracteristică comerțului de acum 30 de ani. În același context, este de subliniat că în structura personalului din comerț femeile ocupă o pondere tot mai ridicată — cca. 60% din personalul total existent la mijlocul anului 1977.

Nivelul de dezvoltare și organizare asigură acestei ramuri a economiei noastre naționale largi posibilități de acțiune în situații variate. Chiar în cazul unor condiții deosebite ce au apărut în ultimii ani — inundații, cutremurul catastrofal de la 4 martie a.c. — comerțul a reușit să asigure aprovizionarea normală a populației.

La orizontul anilor '80

DOCUMENTELE aprobate de recenta Conferință Națională a P.C.R. pun în fața comerțului sarcini noi, de o majoră importanță, exprimate sintetic de faptul că în anul 1980 urmează să se realizeze un volum total de desfaceri cu amănuntul de 215 miliarde de lei — cu 52% mai mult decît în anul 1975, față de 47%, cît se prevăzuse inițial.

Pe baza unor investiții suplimentare și prin devansarea punerii în funcțiune a unor capacități de producție în industria bunurilor de consum, se vor crea condiții pentru ca, în următorii ani, să fie satisfăcute cerințele populației și la unele sortimente de mărfuri nealimentare care în prezent se produc și se desfac în cantități mai mici decît cererile.

Programul de creștere mai accentuată a nivelului de trai al populației pînă în anul 1980 prevede sporuri însemnate ale livrărilor pentru fondul pieței la

sortimentele de mărfuri cu prețuri mici, precum și la articolele pentru copii, care vor permite o și mai bună satisfacere a cerințelor diferitelor categorii de cumpărători.

O preocupare deosebită o va constitui aprovizionarea populației cu articole tehnice de uz casnic și gospodăresc, materiale de construcții și alte produse, acționîndu-se ferm în vederea realizării integrale a programelor speciale adoptate în acest scop. Așa cum se arată în Programul de creștere a nivelului de trai al populației, adoptat de Conferința Națională a partidului, în anul 1980 se va ajunge la o dotare mult îmbunătățită a populației.

Pentru înfăptuirea acestor obiective de mare semnificație economică și socială, comerțul va acționa pentru cunoașterea cererii de mărfuri și va conlucra cu industria la justa dimensionare a noilor capacități de producție și folosirea deplină a acestora. În același timp, o preocupare de mare actualitate o constituie **aplicarea indicațiilor conducerii de partid privind diversificarea și îmbunătățirea calității produselor, precum și zona de producție a bunurilor de consum și asigurarea unei structuri mai largi, în funcție de cerințele din fiecare zonă a țării.**

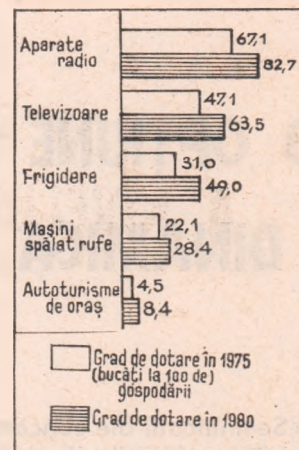
Importanța esențială a fondului de mărfuri în buna desfășurare a activității comerciale face necesară **perfecționarea continuă a relațiilor dintre industrie și comerț**, asigurîndu-se participarea la contractarea fondului de mărfuri, alături de cadrele din comerț, a unui număr de consumatori de diferite profesii și vîrste, din toate județele țării.

În vederea livrării integrale și ritmice a fondului de mărfuri se va acționa pentru respectarea strictă a contractelor, sub aspectul continuității, calității și structurii sortimentale.

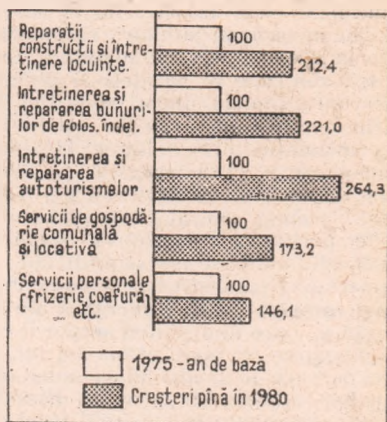
În anii ce urmează se va dezvolta în continuare rețeaua comercială, se vor îmbunătăți repartizarea mărfurilor pe teritoriu și organizarea desfacerii, urmărindu-se reducerea substanțială a timpului afectat cumpărătorilor. Este relevant, în acest sens, faptul că suprafața comercială va crește în perioada 1976—1980 cu cca. 2 milioane mp, astfel încît la finele actualului cincinal suprafața comercială a întregului comerț socialist va însuma cca. 8 milioane mp. De asemenea, rețeaua de mari magazine se va extinde continuu, atît în principalele orașe ale țării, cît și în zonele ansamblurilor de locuințe din Capitală.

Prin aplicarea **normelor generale de organizare și dezvoltare a rețelei comerciale și de alimentație publică**, aprobate de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. în ședința din 23 decembrie a.c., se vor realiza condiții mai bune pentru ca, la orașe și sate, unitățile comerțului să satisfacă la un nivel superior cerințele populației. Noile norme vor permite realizarea unui salt calitativ în ce privește apropierea rețelei comerciale de consumatori, creșterea gamei sortimentale a mărfurilor oferite și în final, sporirea eficienței economice și sociale a comerțului.

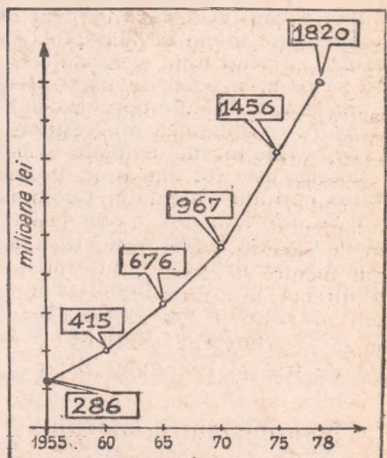
Ținînd seama de contribuția deosebită pe care alimentația publică trebuie să o aducă la asigurarea unei alimentații raționale, consistente și de

Creșterea gradului de dotare a populației cu bunuri de folosință îndelungată în actualul cincinal

Creșterea volumului prestațiilor de servicii pe profile, în cincinalul 1976—1980

Dinamica valorii unui procent al creșterii desfacerilor de mărfuri prin comerțul socialist

bună calitate, o atenție specială se va acorda măsurilor de creștere a rolului social al acestui sector, care, în mod curent, trebuie să servească o hrană, la prețuri accesibile, pentru un număr cît mai mare de oameni ai muncii.

Integrîndu-se în dezvoltarea economico-socială accelerată a țării, întreaga activitate de comerț va contribui într-o măsură și mai mare la înfăptuirea politicii partidului, de ridicare a nivelului de trai al poporului nostru.

O OPȚIUNE PENTRU PROGRESUL SOCIAL-UMAN: DINAMICA INDUSTRIALIZARE – URBANIZARE (I)

Ionita OLTEANU

● Semnificații ale concomitențelor creșterii ● Industrializarea – generator de progres ● Orientarea socio-centrică – dimensiuni în planul conceptual și operațional

DIALECTICA evoluției, logica lucrurilor a pus în fiecare perioadă a dezvoltării sociale noi probleme teoriei și practicii economice. Și chiar în cazurile în care s-au pus aceleași probleme sau în termeni similari, răspunsurile au diferit întotdeauna, de la o etapă la alta, marcând, uneori deosebit de vizibil, progresele realizate în științele și practica socială. Sintem conștienți și de faptul că uneori revenind asupra problemelor, răspunsurile pot fi diferite, fie ca urmare a unor noi aspecte relevate, a îmbogățirii constelației informaționale sau a rafinării instrumentarului de investigație, fie datorită altor cauze obiective sau subiective. Inconsecvență? Nu înseamnă oare această „mișcare” tocmai „spirală” de progres? Chiar faptele istorice și datele, privite în perspectiva timpului, sint interpretate diferit, dezvăluindu-li-se noi semnificații.

Industrializarea constituie realmente unul dintre procesele cele mai complexe și de anvergură ale lumii contemporane. Nu reprezintă ea oare unul din generatorii cei mai puternici de progres? Omenirea își pune astăzi tot mai mari speranțe în binefacerile pe care le poate aduce unei colectivități dezvoltarea structurilor industriale moderne. Rindul celor ce continuă să mai caute argumente în sprijinul tezei că progresul este posibil și fără un proces intensiv de industrializare a devenit atât de subțire încât nu mai prezintă un interes în dezbateri. Problemele au încetat să se pună în termenii dezvoltare cu sau fără industrializare. Ceea ce constituie adevărate aspecte de analizat sint: ce fel de industrializare? cum? în ce direcție trebuie ea să evolueze? cum poate fi amplificat rolul ei social pozitiv? și bineînțeles multe altele de acest fel. Este evident că acest gen de întrebări, privind tipul și modul de industrializare, vor continua să se pună și poate în mod diferit de la o etapă la alta, dar ele nu se pun în discuție opțiunea în sine.

Pe măsură ce dinamica progresului societății românești contemporane devine tot mai evidentă și își manifestă tot mai viguros amploarea, este tot mai ușor de sesizat raționalitatea și însemnătatea opțiunii Partidului Comunist Român pentru industrializarea accelerată, care a stat la baza proiecției și construcției sociale. Cum ar fi fost oare altfel posibil ca timp de aproape trei decenii să se mențină unul dintre cele mai ridicate ritmuri de creștere a venitului național pe locuitor? Cum ar fi putut să crească de peste 5 ori veniturile totale reale ale populației în acest răstimp? Cum am fi putut asista altfel la un dinamism atât de accelerat al unor transformări de o profunzime și o amploare fără precedent? A fost construită o puternică infrastructură industrială, însumând zeci de mii de noi obiective industriale, cu milioane de noi locuri de muncă, cu un puternic efect de antrenare. Această opțiune a declanșat și a făcut posibil un proces susținut de reconversiune a populației agricole în activitățile din ramuri neagricole (circa jumătate din totalul acesteia), impulsivând hotărâtor viteza procesului de urbanizare, de creare a unui cadru superior de viață, concomitent cu transformarea accentuată a mediului rural.

Recentele hotărâri ale Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român au prevăzut accelerarea dinamismului dezvoltării potențialului cantitativ și calitativ al industriei românești. Intensificarea ritmului mediu anual de creștere a producției industriale în acest cincinal de la 10,7 la 11,5 la sută și menținerea unui ritm ridicat în cincinalul 1981—1985 (de circa 9 la 9,8 la sută) demonstrează cu putere de argumentare a cifrelor, robustețea economiei românești, coerența și consecvența unor opțiuni. Această dinamică a evoluției vine și ea să confirme odată în plus, în contextul rigorilor pe care le impune confruntarea cu practica, raționalitatea alegerilor făcute. Cum și când am fi ajuns altfel să realizăm obiectivul de a atinge în 1985 un venit național pe locuitor de 2.400—2.500 de dolari? Acest nivel relevă, cu o maximă concentrare, profunde semnificații eco-

nomice, sociale, politice și istorice ale saltului țării noastre în rindul națiunilor cu o dezvoltare economică medie. Această evoluție exprimă, totodată, un exemplu de îndeplinire a aspirațiilor unei colectivități naționale, a membrilor săi și o contribuție la eforturile pentru progresul general social-uman.

Întotdeauna a existat un interes particular pentru încercarea de a descifra resorturile intime ale creșterii economice. Sint cunoscute preocupările lui Clark, Rostow, Kusnets și ale altor economiști, care au încercat să analizeze factorii creșterii economice în etapa începuturilor industrializării. Și astăzi este larg și constant manifest interesul pentru creșterea continuă și rapidă a economiilor țărilor socialiste sau temporar cel suscitată de unele „miracole” economice ale unor țări capitaliste. Este firesc. O creștere economică susținută și de durată incită în mod legitim interesul specialiștilor. Pe măsură ce deceniile se acumulează și România socialistă continuă să înregistreze ritmuri medii de creștere a venitului național dintre cele mai ridicate din lume, este cât se poate de firesc ca interesul incitat de experiența sa să fie tot mai mare. Analistul interesat în cunoașterea resorturilor acestei evoluții va constata fără dificultate că factorul principal l-a constituit industrializarea. Dar nu-și va putea explica satisfăcător dinamismul întregii dezvoltări economice-sociale dacă își va situa analiza exclusiv în domeniul economic și nu va face un efort de a înțelege rolul hotărâtor jucat de transformările profunde intervenite în planurile social-politice, în structurile de ansamblu ale societății și ale resurselor umane.

Orică analiză va trebui să pornească de la înțelegerea orientării socio-centrice a dezvoltării societății socialiste românești, în care economia constituie mijlocul de realizare a finalității sale social-umane. Însăși industrializarea nu trebuie nici o clipă analizată în sine. Ea nu constituie doar mijlocul principal de realizare a creșterii economice, de realizare a unor noi locuri de muncă, de venituri suplimentare, de creștere a randamentelor economice, ci a jucat și continuă să joace un rol decisiv în dezvoltarea socială de ansamblu a țării. Industria este o adevărată „locomotivă” a progresului. Ea schimbă nu numai condițiile de muncă, ci și pe cele de trai în general. Ea modifică mentalități, nivelul de cultură, modul de viață, condițiile de locuit, de civilizație, modelul de consum, aspirațiile social-umane. Este greu de imaginat un mijloc care să poată accelera procesul urbanizării și pe cel de transformare a mediului rural, care să acționeze atât de puternic asupra modificării cadrului de viață a membrilor societății. Politica partidului nostru de amplasare teritorială a structurilor industriale și largul lor efect de antrenare a dezvoltării economice și sociale pe care îl declanșează sint edificatoare. Este adevărat că investigația științifică trebuie să adâncească cercetarea unor interdependențe, inclusiv dinamica industrializare-urbanizare. Finalitatea oricărui proces, inclusiv a industrializării, trebuie evaluată în planul modificărilor pe care le aduce în cadrul de viață în contribuția la satisfacerea aspirațiilor colectivității.

Un proces intercorelat:
industrializare – dezvoltare – urbanizare

SPUNEAM că industrializarea socialistă a constituit o adevărată locomotivă a dezvoltării și urbanizării. La rindul său urbanizarea nu a constituit numai un rezultat al dezvoltării și industrializării, o concomitență a creșterii economice ci, așa cum am arătat un adevărat generator de progres.

Cînd în politica partidului s-a optat pentru o industrializare rapidă a țării s-a avut în vedere că aceasta constituie un mijloc, o cale de antrenare într-o dezvoltare rapidă și modernă și a celorlalte ramuri și sectoare din economie, a agriculturii, construcțiilor, comunicațiilor etc., o cale de ridicare a nivelului tehnic, a eficienței muncii și a veniturilor. „Intotdeauna — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — partidul a pus în centrul politicii generale de edificare a societății socialiste în România industrializarea, ca singura cale de lichidare a inoportunității economice, de valorificare superioară a bogățiilor naturale, sporire rapidă a avuției naționale și ridicare a standardului de viață al maselor, de întărire a independenței naționale”¹⁾.

În fundamentarea acestei politici, printr-o altă finalități sociale de mare întindere și profunzime s-a ținut seama și de faptul că sporirea populației urbane nu are loc numai și nici în primul rînd pe seama sporului natural, ci îndeosebi pe calea migrației. Este cunoscut că declanșarea unei creșteri economice accelerate este însoțită întotdeauna de profunde modificări structurale în plan sectorial, al structurilor economice, al celor socio-profesionale, al dezvoltării teritoriale, al infrastructurilor etc.

Creșterea economică, dezvoltarea și progresul sînt însoțite în mod obiectiv de importante mutații structurale și migrații ale populației din mediul rural spre mediul urban. Dar fără a dezvolta coordonat baza economică a așezărilor umane din mediul urban, fără a crea suficiente locuri de muncă productive, apar în mod inevitabil „blocaje” economice și sociale. Este ceea ce s-a întimplat și continuă să se întimplă în multe țări capitaliste dezvoltate sau în curs de dezvoltare. O dezvoltare necontrolată și necontrolată a orașelor, fără crearea de suficiente locuri de muncă productive, capabile să „resoarbă” sporul de populație, cît și populația venită din mediul rural a dus, chiar și în țări capitaliste dezvoltate, la apariția slumsurilor, a periferiilor mizere, care nu oferă decît dezamăgire, amărăciune, frustrare și tensiuni sociale suplimentare. Creșterea dezechilibrată și dezechilibrantă duce la șomaj evident sau deghizat la nesiguritate economică și socială, la hipertrofierea vieții economice și sociale.

Urmărind, chiar și numai la suprafață, evoluțiile dezvoltării și urbanizării în țara noastră, vom constata că, în general, nu se poate vorbi de un adevărat proces de urbanizare fără o dezvoltare puternic ascendentă, echilibrată. De altfel, urbanizarea reflectă, de regulă, nivelul, esența și tipul de dezvoltare, care își pune amprenta asupra evoluției fenomenelor demografice. De exemplu, în perioada dintre cele două recensăminte din 1930 și 1948 populația țării a crescut aproape cu 1,6 milioane, sporind mai repede populația din mediul rural (+ 925 mii), față de mediul urban (+ 661 mii). Odată cu trecerea la economia socialistă și cu accelerarea dezvoltării, odată cu impulsul accelerat al industrializării constatăm o creștere mai rapidă a populației în general și îndeosebi a celei urbane, concomitent cu o scădere permanentă a celei rurale (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1
Evoluția populației pe medii (urban+rural)

Anul recensămîntului	mediu urban				Mediul rural			
	Populația totală	Spor de populație față de anul precedentului recensămînt	Nr. populației	% din total	Spor de populație față de anul precedentului recensămînt	Nr. populației	% din total	Spor sau minus de populație față de anul precedentului recensămînt
1930	14 280 729	—	3 051 253	21,4	—	11 229 476	78,6	—
1948	15 872 624	+ 1 591 895	3 713 139	23,4	+ 661 886	12 159 485	76,6	+ 925 009
1956	17 489 450	+ 1 616 826	5 474 264	31,3	+ 1 761 125	12 015 180	68,7	- 139 291
1966	18 103 163	+ 1 613 713	7 305 714	38,2	+ 1 831 450	11 797 449	61,8	- 217 737
1977	21 559 416	+ 2 453 253	10 931 816	47,5	+ 2 931 139	11 322 570	59,5	- 474 877

Sursa : Anuarul statistic al R.S. România, 1977, p. 45.

Din tabel se desprinde extrem de pregnant gradul scăzut de urbanizare de la care am pornit, ca și evoluția generală a acestui proces. Se constată astfel : o creștere a populației totale în fiecare perioadă dintre recensăminte (1930—1948 = + 1 592 mii ; 1948—1956 = + 1 617 mii ; 1956—1966 = + 1 614 mii ; 1966—1977 = + 2 456 mii), un spor tot mai accelerat în ultima perioadă al populației urbane (+ 662 mii ; + 1 761 mii ; + 1 831 mii ; + 2 931 mii) și o scădere, mereu mai pronunțată, a celei rurale (+ 925 mii ; - 139 mii ; - 213 mii ; - 475 mii).

Este semnificativ că o asemenea evoluție, rod al proiectiei și construcției economico-sociale a Partidului Comunist Român, al opțiunilor sale de dezvoltare, a avut loc pe fundalul unei dina-

mici extrem de rapide a industrializării. În perioada 1951—1976 producția industrială a sporit de 23 de ori iar venitul național de 11 ori. Comparînd această creștere cu cea din perioada 1951—1965, de circa 6,5 ori a producției industriale și de 4,13 ori a venitului național, este evidentă **accelerarea creșterii industriale în ultimul deceniu și rolul său de motor al dezvoltării sociale.**

În cadrul unui proces planificat s-au echilibrat evoluția dezvoltării bazei industriale, a modernizării agriculturii și a celorlalte ramuri cu urbanizarea și transformarea mediului rural. Este un proces pe cît de amplu și complex pe atît de profund în semnificații și implicații social-umane. Concomitent cu creșterea ponderii populației ocupate în industrie (de la 12% la 31,9%), cea ocupată în agricultură s-a redus, în aceeași perioadă de 26 de ani (1951—1976), de la 74,1% la 35,6%. S-au evidențiat mutații profunde și pe planul migrației populației din mediul rural spre cel urban ca și o mai bună repartizare și omogenizare astfel a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării. Analizînd datele, vom constata că procesul de dezvoltare rapidă a industriei și de transformare a agriculturii într-o ramură modernă și tot mai eficientă a economiei naționale, a fost însoțit de un fenomen migratoriu, relativ de mare amploare, îndeosebi din mediul rural către orașe. De exemplu, în 5 ani (1968—1972) peste 1,5 milioane locuitori (7,5% din populația totală a țării) și-au schimbat domiciliul permanent, din care principalul flux — aproape 900 de mii, — au migrat spre orașe, accelerînd sensibil pe această cale procesul de urbanizare.

Noile locuri de muncă — baza creșterii orașelor

AMPLOAREA procesului de urbanizare nu ar fi fost posibilă fără crearea într-un ritm susținut a noi locuri de muncă, ca urmare a edificării noii baze economice industriale. Privind evoluțiile acestor coordonate ale dezvoltării și urbanizării vom constata interdependențele ce se manifestă între trendurile lor (vezi tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2
Creșterea populației urbane, a noilor locuri de muncă și orașe

	Populația urbană	Locuri de muncă noi	Orașe noi
1951—1955	662 mii*)	825 mii	19
1956—1966	1 831 mii	1 357 mii	12
1966—1976	2 456 mii**)	2 254 mii	54

*) 1948—1956
**) 1966—1977

Sursa : Calculat pe baza datelor din Anuarul statistic al R.S. România, 1977, p. 45; 102 și a rezultatelor preliminare ale Recensămîntului populației și locuințelor din ianuarie 1977, „Știința” din 14 iunie 1977.

Cîteva observații pe marginea acestui tabel sînt necesare. Un anumit decalaj ce se creează între sporul populației urbane și crearea noilor locuri de muncă este explicabil prin înseși diferențele existente în totalul populației — populație activă, ocupată etc. — ca și prin mobilitatea în cadrul structurii pe vîrste, a migrării, a celei socio-profesionale etc. Este evident că populația orașelor, ritmul procesului de urbanizare nu poate devansa într-o măsură mult prea mare creșterea numărului de noi locuri de muncă și de noi locuințe, fără a duce la dezechilibre de natura celor întîlnite în țările capitaliste, cu grave consecințe economico-sociale. Ritmul de creștere a noilor locuri de muncă îndeosebi în urma dezvoltării industriale, corelat cu cel de construcții de locuințe, de sporire a mobilității rurale poate accelera sau frîna procesul de urbanizare. Dezvoltarea planificată a țării, într-o viziune sistemică a creat tocmai condițiile pentru manifestarea armonizată și articulată a interferențelor trinomialului **industrializare-dezvoltare-urbanizare**. Desigur însă că fenomenele sînt mult mai complexe și o analiză a lor mai detaliată ar solicita adîncirea investigării unor concomitențe și corelații pe mai multe planuri.

Într-o examinare retrospectivă vom constata că industria s-a dovedit un factor esențial în dezvoltarea economico-socială a județelor și localităților și în accelerarea urbanizării, în transformarea structurală a localităților, în difuzarea largă a elementelor de civilizație și bunăstare în cadrul de viață al întregii populații. Amplasarea în orașe a unor importante obiective industriale, crearea unor mari zone și platforme industriale au fost însoțite de o sporire de peste 2,5 ori a ponderii populației ocupate în industrie (de la 12,0% în 1950 la 30,6% în 1975) și de aproape 2 ori a celei urbane (de la circa 24% în 1950 la 47,5% în 1977).

Industrializarea nu constituie un element singular, dar are un rol decisiv în accelerarea procesului de urbanizare. Acest lucru rezultă și din corelarea faptului că județele cu nivelul cel mai ridicat de dezvoltare economică (Brașov, Hunedoara, Sibiu,

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, Expunere la Congresul Consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții și transporturi, Ed. pol. București 1977.

Constanța etc.) prezintă și cel mai mare procent al populației urbane (peste 60%). În același timp nivelul cel mai scăzut de urbanizare se constată în cazul județelor mai slab dezvoltate industrial, cu o economie predominant agricolă (Bistrița-Năsăud, Botoșani, Sălaj etc.), sub 30%.

Virtuțile economico-sociale ale viziunii sistemice

STRATEGIA Partidului Comunist Român de dezvoltare economico-socială rapidă a țării, prin alocarea unor sume importante de investiții pentru amplificarea forțelor de producție, a abordat într-o viziune coerentă și de perspectivă politica de industrializare socialistă, de dezvoltare echilibrată a întregului teritoriu al țării, a tuturor localităților, concomitent cu sistematizarea lor și accelerarea procesului de urbanizare, toate subordonate țelului suprem — creșterea continuă a nivelului de trai material și spiritual al întregii colectivități, îmbunătățirii condițiilor de viață. O asemenea abordare relevă virtuțile orientării sociocentrice a dezvoltării, coerența și compatibilitatea evidentă între dezvoltarea economică și cea socială, între obiectivele economice și sociale, în cadrul vectorului creștere-dezvoltare-progres, subordonat finalității sale social-umane.

Din experiența românească rezultă că politicile de dezvoltare a așezărilor umane (urbane și rurale) constituie o componentă esențială a strategiei globale de dezvoltare a țării, de atingerea a obiectivelor economice și sociale, ce presupune armonizarea politicilor de industrializare, de dezvoltare agricolă, a infrastructurilor economice în general, a celor sociale, educaționale, culturale, de amenajare a mediului de viață și a celui natural, având toate ca obiectiv final ameliorarea calității vieții tuturor membrilor colectivității. Aceasta a presupus, atât pe plan conceptual, cât și pe plan operațional, coordonarea politicilor sectoriale și regionale, definirea priorităților în cadrul dezvoltării generale, într-o optică pe termen lung, având permanent în cadrul său omul.

Bazat deopotrivă pe rațiuni și criterii economice și sociale, acest concept, a urmărit apropierea treptată a nivelurilor de dezvoltare ale județelor țării, contribuind la înfăptuirea unei reale egalități economice între toți membrii societății românești. În felul acesta dezvoltarea a căpătat un profund caracter social și finalitate social-umană, evitând inegalitățile, și frustrarea socială ca un coprodus al creșterii economice, așa cum se întâmplă în societatea capitalistă. Ca o consecință a modului de amplasare a noilor obiective industriale, alături de dezvoltarea orașelor mari (București, Cluj, Timișoara, Brașov etc.) și de amplificarea funcțiilor economice ale unor orașe principale cu o populație între 100 și 200 de mii locuitori (ca Tirgu-Mureș, Oradea, Ploiești, etc.), o serie de orașe în trecut mai puțin dezvoltate ca Pitești, Suceava, Bacău, Piatra Neamț, Slatina, Râmnicu Vilcea, Tirgu Jiu, Slobozia și altele, au fost transformate în importante centre industriale și social-culturale. Rolul industrializării socialiste, ca factor primordial în dezvoltarea localităților, este ilustrat însă și mai pregnant de crearea, în ultimele decenii, a unor orașe noi, ca urmare a amplasării în zone mai puțin dezvoltate a unor obiective industriale importante cum sînt orașele Victoria, Motru, Gheorghe-Gheorghiu-Dej, Dr. Petru Groza etc. În acest mod numărul județelor cu un grad de urbanizare de peste 40 la sută a crescut de la 11 în 1965, la 12 în 1970 și la 15 în 1975. Iată astfel „pe viu” că una din rezultatele principale ale politicii consecvente de industrializare o constituie intensificarea procesului de urbanizare și de echilibrare a dezvoltării teritoriale. Cincinalul 1976—1980 marchează un punct de inflexiune în accelerarea evoluției procesului de echilibrare a dezvoltării în profil teritorial, de sistematizare și urbanizare. Un program investițional de o amploare fără precedent prevăzut pentru această etapă, circa 1000 de miliarde lei (din care principală pondere continuă s-o dețină construcția unor noi obiective industriale), urmărește asigurarea unei dezvoltări echilibrate a tuturor zonelor și localităților țării și astfel accelerarea procesului de urbanizare.

Cîteva caracteristici sesizabile atât în planul conceptual, cât și în cel operațional dau noi dimensiuni și o mai mare coerență procesului de creștere-dezvoltare-progres :

(a) **corelarea** mai strînsă și mai profundă a diferitelor obiective ale planului național unic de dezvoltare economico-socială, ținîndu-se seama de finalitatea sa social-umană, de nevoile sociale și individuale ;

(b) **integrarea** mai pronunțată a diferitelor planuri ale dezvoltării, a politicilor sectoriale cu dezvoltarea localităților, armonizarea infrastructurilor economice și sociale ;

(c) **omogenizarea** mai mare a dezvoltării și sistematizării teritoriului și localităților, prin repartizarea judi-

cioasă a populației, activităților economice și sociale în teritoriu și dezvoltarea așezărilor umane ;

(d) **orientarea** mai clară pe termen lung a dezvoltării localităților, reflectată într-o veritabilă strategie a urbanizării, dezvoltării mediului rural și sistematizării, considerînd că urbanizarea constituie una din cele mai importante concomitențe ale creșterii economice ;

(e) **dezvoltarea** așezărilor umane, luînd în considerare toate efectele și implicațiile economice, sociale, fizice, geografice, ecologice, culturale, politice, ameliorarea permanentă a condițiilor de viață și dinamica nevoilor sociale și individuale.

Exprimînd în mod sintetic caracteristicile proiecției dezvoltării economico-sociale a României, planul național unic pe perioada 1976—1980, măsurile suplimentare asigură nu numai creșterea în ritm susținut a industriei, agriculturii și a celorlalte ramuri, ci și modalitățile concrete de omogenizare a economiei teritoriale și amplificarea fenomenului urbanizării. Procesul de apropiere a nivelului de dezvoltare a județelor poate fi sintetic ilustrat prin micșorarea decalajelor în producția industrială (calculate ca raport dintre producția celui mai dezvoltat județ și a celui mai puțin dezvoltat) de la 21,22 în 1975, la 6,53 în 1980 și apoi treptat, potrivit unor estimări, pînă la 4,78 în 1990 și în producția industrială pe locuitor, de la 12,42 în 1975, la 7,26 în 1980, ajungînd, potrivit aceluiași estimări la 2,55 în 1990²⁾.

Impactul unei asemenea politici poate fi urmărit pe mai multe coordonate. În primul rînd, progresele mari realizate în industrializarea județelor, (fiind vorba de dublarea sau triplarea producției industriale), determină transformarea unor orașe care în 1975 aveau o bază industrială mai puțin dezvoltată, în centre cu puternice activități industriale. În al doilea rînd, în 50 de orașe lipsite de industrie sau cu o bază economică mai puțin dezvoltată vor fi amplasate numeroase obiective importante ale industriei republicane. În al treilea rînd, vor fi construite obiective industriale în cele peste 120 de centre comerciale, care în actualul cincinal urmează să devină orașele agro-industriale. Astfel vor cunoaște o dezvoltare industrială susținută orașele Năsăud, Rîmnicu Sărat, Oltenița, Tirgu Neamț, Corabia, Rădăuți, Huși etc. precum și un mare număr de viitoare centre urbane cum ar fi Rucăr, Prundu Birgăului, Rodna, Turceni, Șomcuta Mare, Tismana și altele.

Studiile de prognoză economică, socială și demografică indică că populația României se va situa spre sfîrșitul acestui secol la circa 30 de milioane locuitori, 75% (circa 22,5 milioane) constituind-o populația urbană. Se apreciază că din sporul prezumat aproximativ de 7—8 milioane, cea mai mare parte (circa 5 milioane), va fi preluată de cele 400 de noi localități urbane cu o populație medie fiecare de 10—25 000 de locuitori. Aceste noi orașe, apărute ca o consecință directă a creării unor noi locuri de muncă industriale și în alte sectoare, în unele localități rurale, ca și prin dezvoltarea fondului de locuințe, sistematizarea și amplificarea infrastructurii sociale, educaționale, culturale, de comunicații, edilitare etc., vor prelua funcții importante economice și sociale, inclusiv de asigurare a unor servicii și dotări pentru comunele și satele ce gravitează în imediata lor apropiere, contribuind în mod esențial la **omogenizarea dezvoltării și accelerarea urbanizării, la accentuarea procesului de lichidare a unor deosebiri esențiale dintre sat și oraș.**

Dezvoltarea economico-socială a României se realizează astfel avînd la bază o concepție originală și de largă perspectivă asupra sistematizării teritoriale, asupra corelării creșterii economice cu dezvoltarea și progresul, a obiectivelor economice cu cele sociale, o concepție inovatoare și o viziune amplă asupra dirijării și controlării dezvoltării economice pentru asigurarea transformării cadrului de viață, a implementării elementelor de civilizație materială și spirituală, într-o compatibilitate cît mai deplină cu nevoile și aspirațiile social-umane. Politica investițională, de industrializare, de echilibrare a dezvoltării teritoriale, de sistematizare și urbanizare constituie un element-cheie în realizarea țelului suprem al politicii României socialiste, de creștere a bunăstării materiale și spirituale a tuturor membrilor colectivității, de creere a unui mediu de civilizație superioară pentru toți membrii colectivității. Caracterul său profund social și etica acestei politici, sînt fundamentate pe principiile de bază formulate în Programul partidului de „...**asigurare a unor condiții de viață egale pentru toți cetățenii țării, fără deosebire de naționalitate, în spiritul principiilor echității socialiste ștergerea treptată a deosebirilor esențiale dintre oraș și sat, prin ridicarea satului la nivelul de dezvoltare a orașului**”³⁾.

²⁾ V. Ianovici și M. Popescu, „Concepția generală privind industrializarea, urbanizarea și protecția mediului în România”, comunicare științifică prezentată în cadrul celei de a 7-a Conferințe internaționale, București 29 iunie — 2 iulie 1977.

³⁾ Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Ed. politică, Buc., 1975, p. 85.

O NOUĂ EXPRESIE A UMANISMULUI POLITICII PARTIDULUI

- Reșalonarea graficului de majorare a retribuițiilor
- Sporuri suplimentare de câștiguri de peste 2 miliarde lei
- De la 1 ianuarie 1978 — creșterea retribuițiilor cu 6 luni mai devreme în două importante ramuri ale economiei.

Elena BADEA

Institutul de economie socialistă

INTREGUL NOSTRU POPOR a primit cu profundă satisfacție hotărârea adoptată în ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 24 decembrie a.c. privind reșalonarea graficului de majorare a retribuiției pentru oamenii muncii din unele ramuri ale economiei naționale. Potrivit acestei hotărâri, inițiate și adoptate la propunerea secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, etapa a I-a a majorării urmează să se încheie la 1 iunie 1978, și nu la 1 septembrie, așa cum se prevăzuse inițial în Programul de creștere a retribuiției și a altor venituri, a nivelului de trai al populației în cincinalul 1976—1980. Prin această reșalonare s-a ajuns ca la cele 40 de miliarde lei, reprezentând sporurile de câștiguri prin suplimentarea fondului de majorare a retribuiției prevăzute în cincinal, să se adauge acum alte peste 2 miliarde de lei. Este o hotărâre ce reflectă, odată mai mult, **profundul umanism al politicii partidului și statului nostru**, preocuparea statornică pentru crearea unor condiții din ce în ce mai bune de muncă și viață întregului popor, pentru înflorirea armonioasă a personalității umane.

Această măsură are la bază **importantele succese** obținute de oamenii muncii din producție în realizarea înainte de termen a prevederilor de plan pe primii doi ani ai cincinalului, succesele importante realizate în reducerea costului investițiilor și a cheltuielilor materiale de producție etc. Ea evidențiază nemijlocit **legătura indisolubilă** între rezultatele mai bune ale producției și crearea resurselor pentru îmbunătățirea vieții, oferind noi premise pentru ridicarea pe mai departe, calitativă și cantitativă, a activității.

CONFORM prevederilor Decretului privind reșalonarea pe ramuri și activități a majorării retribuiției prevăzute pentru etapa I-a, începând de la 1 ianuarie 1978 oamenii muncii din alte două ramuri importante ale economiei naționale — industria petrolului, a gazelor și de extracție a gazului metan, precum și din ramura lucrări geologice și de foraj (ramuri în care lucrează peste 100 000 persoane) — vor beneficia de majorarea **mai devreme** decât s-a prevăzut inițial a retribuițiilor. Ceea ce se cu-

vine relevat este faptul că prin aplicarea majorării la 1 ianuarie 1978 față de 1 iulie 1978, când aceste două ramuri erau prevăzute a intra în prima etapă de majorare a retribuiției, **deci cu șase luni mai devreme**, fondurile prevăzute inițial pentru majorarea aferentă în anul viitor celor două ramuri **s-au dublat**. Din cele peste 2 miliarde de lei, cu care se suplimentează fondul total de majorare a retribuiției în anul 1978, oamenii muncii din industria petrolului, a gazelor și de extracție a gazului metan, precum și cei din lucrări geologice și de foraj vor beneficia suplimentar de 225 milioane lei.

● Personalul muncitor din **industria petrolului, a gazelor și de extracție a gazului metan**, ramură importantă a economiei naționale, cu vechi tradiții în țara noastră, va beneficia, în etapa I-a de majorare, de creșterea retribuițiilor lor în medie cu 17,3%. Totodată prin intrarea în majorare cu 6 luni mai devreme, ei vor primi în plus față de prevederile inițiale de majorare sporuri substanțiale de retribuiție. Iată, spre exemplu, câștigurile suplimentare obținute de unele categorii de oameni ai muncii din această ramură (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Creșteri de retribuiție la diferite meserii din ramura industriei petrolului, gazelor și de extracție a gazului metan ca urmare a majorării din prima etapă

Meseria	Retribuția tarifară netă		Diferență în plus lunar față de retribuiția nemajorată		Câștig suplimentar obținut prin decalarea termenului de majorare — lei —
	nemajorată	majorată la 1 ian. 1978	lei	%	
Operator la extracția țiteiului sau la prelucrarea țiteiului în rafinării, din ramura petrol A, categoria a 4-a, treapta II	1 555	1 836	281	18,1	1 686
Operator la extracția țiteiului sau la prelucrarea țiteiului în rafinării, din ramura petrol A, categoria a 6-a, treapta III	1 872	2 213	341	18,2	2 046
Maistru principal, în ramura petrol A, gradația 6, clasa 27	2 620	3 030	410	15,6	2 460
Inginer principal în ramura petrol A, gradația 5, clasa 28	2 744	3 170	426	15,5	2 556
Șef de secție, gradul 1 de organizare, în ramura petrol A, gradația 4, clasa 33	3 480	4 020	540	15,5	3 420

Și în cadrul majorării ce se aplică în această ramură se reflectă pregnant unul din principiile de bază ale sistemului de retribuție — **principiul echității socialiste**. S-au prevăzut astfel creșteri mai mari pentru cei ce muncesc direct în producție, cei care realizează valori materiale. Astfel, în timp ce retribuițiile personalului TESA se majorează, în prima etapă, cu 15,4—16,4%, retribuițiile muncitorilor se majorează în medie cu 18%.

Pe de altă parte, urmărindu-se stimularea perfecționării continue a calificării oamenilor muncii, intensificarea preocupărilor pentru o activitate mai eficientă, s-a avut în vedere acordarea unui procent mai mare de majorare a retribuiției muncitorilor calificați față de media pe ramură (17,5—19,1%).

● Personalul muncitor din ramura **lucrări geologice și de foraj**, cu un rol

(Continuare în pag. 19)

ARGUMENTE ECONOMICE PENTRU RESPECTAREA RIGUROASĂ A DISCIPLINEI FINANCIARE ȘI DE PLAN

Alexandru ȘESAN

ÎN SOCIETATEA românească contemporană, disciplina civică, respectarea cu strictețe a legilor țării, a normelor etice constituie o componentă de bază a democrației noastre socialiste, izvorăște din însăși esența principiului centralismului democratic, omniprezent în întreaga viață economică și socială.

Elaborate din inițiativa și sub îndrumarea permanentă a conducerii de partid și de stat, personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu, legile țării reprezintă totodată o emanație a gândirii și voinței colective a întregului nostru popor, ele fiind supuse dezbaterei în cele mai largi cercuri de oameni ai muncii. Odată adoptate de Marea Adunare Națională, ele devin obligatorii pentru toți cetățenii, indiferent de funcția și locul ocupat în organizarea noastră statală. Așadar, aplicarea întocmai a legilor, încadrarea strictă în normele legale reprezintă nu numai o obligație constituțională primordială, dar este în același timp și un act de respect față de societate, față de noi înșine, care le-am dezbătut și le-am adoptat prin reprezentanții noștri, pe care i-am ales în forumul legislativ al țării.

Cerința respectării stricte a legilor, întărirea ordinii și disciplinei se pune cu deosebită acuitate în activitatea economică, în toate sectoarele în care se gospodăresc bunurile și banii ce aparțin poporului. Această cerință se accentuează mereu, pe măsura creșterii în ritm accelerat a avuției naționale, a patrimoniului nostru socialist. Numai în anii 1976—1977, volumul fondurilor fixe a sporit cu peste 300 miliarde lei. Mijloacele materiale și bănești existente în prezent vor crește considerabil în viitorii ani, potrivit programelor stabilite de recenta Conferință Națională a Partidului Comunist Român. Dacă în cincinalul în curs vom investi peste 1000 miliarde lei, în cincinalul 1981—1985 investițiile vor ajunge la 1400—1450 miliarde lei, asigurând creșterea mai accentuată a potențialului economic al țării.

Avem cu toții înalta răspundere față de generația de astăzi, dar îndeosebi față de generațiile viitoare, de a asigura formarea și folosirea acestor fonduri cu grijă, de bun gospodar, de a acționa cu fermitate împotriva oricăror forme de risipă, de a obține — așa cum arăta secretarul general al partidului la Conferința Națională — pentru fiecare leu cheltuit un volum cât mai mare de producție marfă și beneficii sporite — unica sursă de creștere a avuției naționale, de ridicare a nivelului de trai al poporului.

În țara noastră, cei care poartă răspundere în activitatea economică au marele avantaj că le stă la dispoziție un complex de legi-cadru și alte acte normative care reglementează toate domeniile de activitate economică — cercetare-proiectare, investiții, contractare, comerț exterior, cooperare economică internațională etc. În ansamblul acestor legi, o importanță deosebită pentru asigurarea unei ferme discipline financiare o prezintă Legea finanțelor și Legea privind controlul financiar preventiv.

RESPECTAREA strictă a acestui complex de norme legale în domeniul economic, atât în procesul de planificare, cât și în execuția planurilor constituie pentru toți factorii de răspundere, nu numai o obligație, ci și un sprijin deosebit pentru realizarea în cele mai bune condiții a sarcinilor ce revin ministerelor, centralelor, întreprinderilor, comitetelor executive ale consiliilor populare.

În majoritatea covârșitoare a unităților noastre economice, a instituțiilor bugetare se poate constata cu satisfacție că disciplina de plan, financiară și contractuală este respectată cu strictețe, că fondurile materiale și bănești sînt judicios gospodărite, că sînt asigurate condiții pentru creșterea eficienței economice, pentru participarea în măsură din ce în ce mai mare a fiecărei unități la formarea resurselor financiare ale societății.

Totuși, mai sînt unități economice, instituții bugetare la care disciplina de

plan, financiară și contractuală nu este respectată riguros. În mod concret, este vorba de cazuri de indisciplină financiară în folosirea fondurilor, de încheierea de contracte ce nu se încadrează în prevederile de plan sau nu prezintă eficiență economică, de neonorarea unor contracte, cu repercusiuni în lanț, de ordin material și financiar — investiții neterminate, stocuri, credite restante, lipsă de lichiditate în plățile curente etc. Asemenea neajunsuri au consecințe negative și asupra vitezei de rotație a fondurilor. Dacă reținem că accelerarea cu o singură zi a vitezei de rotație a mijloacelor circulante în industrie, în condițiile anului 1978, echivalează cu o eliberare de fonduri de 1,6 miliarde lei, avem imaginea dimensiunii acestei probleme.

Nerespectarea disciplinei de plan, financiară și contractuale a condus, de asemenea, în cazul unor întreprinderi la efectuarea de cheltuieli ineficiente, inoportune sau — ceea ce este și mai grav — chiar nelegale, la înregistrarea unui volum important de cheltuieli neeconomice, cheltuieli indirecte și administrativ-gospodărești ridicate etc. Atrage atenția faptul că în urma avizării planurilor de cheltuieli administrativ-gospodărești propuse de întreprinderi și centrale pe anul 1978, s-a constatat că s-au cuprins cheltuieli de peste 1,3 miliarde lei, care nu aveau bază legală sau care nu erau necesare.

Întărirea disciplinei de plan și financiară, respectarea legilor trebuie să ducă în mod implicit la reducerea cheltuielilor de producție, îndeosebi a celor materiale, la realizarea și depășirea resurselor financiare planificate. Nerealizarea unor resurse prevăzute, în special a beneficiilor, ca urmare a nerespectării disciplinei financiare, privează societatea de unele fonduri necesare finanțării investițiilor, dezvoltării producției, desfășurării acțiunilor social-culturale. Tocmai de aceea, în Programul aprobat de Conferința Națională privind reducerea, pe etape, a săptămîinii de lucru, una din condițiile

puse fiecărei întreprinderi în parte o constituie și îndeplinirea planului de beneficii.

Este știut că beneficiile unităților economice și celelalte elemente de venit net constituie, în condițiile economiei noastre socialiste, resurse de bază a bugetului de stat, al cărui volum aprobat pe anul 1978 se ridică la importanta sumă de 318,5 miliarde lei. Realizarea sa în cele mai bune condiții necesită asigurarea unei stricte discipline cu privire la vărsarea integrală și la timp a veniturilor prevăzute și la efectuarea cheltuielilor bugetare cu respectarea riguroasă a legilor, a normelor și normativelor de cheltuieli. În acest domeniu este imperios necesară respectarea dispoziției din Legea finanțelor, potrivit căreia nici o cheltuială nu poate fi înscrisă în bugetul de stat sau efectuată din acesta dacă nu există prevederi legale pentru asemenea cheltuieli.

ÎN ÎNTĂRIREA disciplinei și ordinii, un rol deosebit revine **controlului financiar și evidenței**. „De fapt — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — în toate orânduirile sociale s-a făcut simțită nevoia controlului și evidenței — realizate desigur în raport cu dezvoltarea pe care au cunoscut-o în perioada respectivă forțele de producție, societatea în general. Cu atât mai mult astăzi, în con-

dițiile uriașului progres al tehnicii — ca rezultat al revoluției științifice moderne — și ale complexității crescânde a sarcinilor ce se pun în opera de edificare a socialismului, problema controlului și a evidenței devine esențială pentru a realiza o conducere adecvată, cu rezultate bune, a activității economico-sociale“.

Cu deosebire se cere întărit controlul financiar preventiv care, potrivit legii, trebuie să vegheze asupra respectării riguroase a legalității în gospodărirea patrimoniului socialist, să asigure cheltuirea cu grijă și răspundere a fondurilor și să combată în mod hotărât risipa, contribuind astfel activ la creșterea eficienței în toate sectoarele de activitate.

Contabilitatea, menită să asigure reflectarea în expresie bănească a patrimoniului socialist și a rezultatelor economico-financiare pe toate verigile organizatorice, trebuie să furnizeze în mod operativ date strict exacte privind modul de realizare a planului și bugetului, în vederea fundamentării judicioase a deciziilor, să înlesnească efectuarea controlului asupra administrării mijloacelor materiale și bănești, să contribuie la păstrarea integrității și apărării avutului obștesc, la întărirea ordinii și disciplinei în toate domeniile.

Un rol de prim ordin în asigurarea respectării ferme a hotărârilor de partid

și a legilor țării, în întărirea disciplinei de plan și financiare, îl au **organele colective de conducere** ale întreprinderilor, centralelor, ministerelor, întrucât autogestiunea, autoconducerea muncitorească nu se pot manifesta plinar decât în condiții de deplină ordine și disciplină.

Desigur că sarcini deosebite revin în acest sens **organelor financiar-bancare**. La recenta Conferință Națională, secretarul general al partidului a subliniat din nou că **Ministerul Finanțelor**, băncile, toate organele financiare au obligația să desfășoare o activitate susținută pentru întărirea disciplinei financiare, să intensifice controlul financiar, în special controlul financiar preventiv, pentru folosirea cât mai chibzuită a fondurilor materiale și bănești.

În etapa pe care o parcurgem, se cere o strânsă colaborare între organele colective de conducere, organele tehnice, cele economice, în primul rând cele financiar-bancare, de planificare, de aprovizionare, de prețuri, pentru a acționa, cu înaltul simț de răspundere caracteristic conștiinței socialiste, în vederea asigurării, în domeniul activității economico-financiare, a unei ordini și discipline riguroase, ferme — cerință obiectivă pentru dezvoltarea armonioasă și accelerată a economiei naționale, pentru creșterea sistematică a nivelului de trai, material și spiritual, al poporului.

O NOUĂ EXPRESIE A UMANISMULUI POLITICII PARTIDULUI

(Urmare din pag 17)

însemnat în dezvoltarea bazei proprii de materii prime a economiei naționale,

în valorificarea eficientă a surselor cunoscute de materii prime și punerea în evidență de noi rezerve, în creșterea gradului de asigurare din țară

Tabelul nr. 2

Creșteri de retribuție la diferite meserii din ramura industriei petrolului, gazelor ca urmare a majorării în prima etapă

Meseria	Retribuția tarifară netă		Diferență în plus lunar față de retribuția nemajorată		Cîștig suplimentar obținut prin decalarea termenului de majorare — lei —
	nemajorată	majorată la 1 ian. 1978	lei	%	
Sondor din foraj sau activitatea de prospectare și explorări geologice categoria 3 — bază	1 507	1 785	278	18,4	1 668
Maistru principal din activitatea de foraj sau lucrări geologice graduația 5, clasa 28	2 744	3 170	426	15,5	2 556
Inginer, geolog principal din foraj sau activitatea de prospectare și explorări geologice graduația 4, clasa 30	3 000	3 480	480	16,0	2 880
Șef de secție de producție din foraj sau activitatea de prospectări și explorări geologice, graduația 3, clasa 34	3 652	4 220	568	15,5	3 408

a necesarului material al dezvoltării, vor beneficia, încă din etapa a I-a a majorării, de o creștere medie a retribuției de 18,1%. Așa cum reiese din datele prezentate în tabelul nr. 2 — care exemplifică câștigurile obținute de unele categorii de personal din această ramură, află ca urmare a majorării propriu-zise, cât și a decalării termenului inițial prevăzut — procente de majorare sînt diferențiate, în concordanță cu principiile echității socialiste, urmărindu-se și aici creșteri mai mari de retribuție pentru producătorii direcți ai bunurilor materiale, stimularea creșterii pregătirii profesionale, asigurarea unei mai bune corelări a retribuțiilor diferitelor categorii de personal etc.

Pe lângă veniturile suplimentare obținute ca urmare a majorării retribuției nete, a devansării acesteia cu 6 luni, precum și a schimbării coeficientului de ierarhizare a ramurii petrol A, oamenii muncii din cele două ramuri vor mai beneficia de cîștiguri mai mari și prin creșterea sporului de vechime a adaosului de acord și a altor sporuri prevăzute de lege, prin acordarea de gradații etc.

ALIMENTAȚIA ȘI AGRICULTURA VIITORULUI (I)

prof. Nicolae GIOSAN

președintele Academiei de Științe Agricole și Silvicultură

Tendențe previzibile pe termen mediu și lung ale corelației populație-producție-alimentație

ÎNCERCÂND SĂ DESLUȘIM tendințele și posibilitățile soluționării în viitor a problemelor alimentației noi nu putem să facem abstracție de situația prezentă, nu numai din necesitatea stabilirii dimensiunilor extraordinare ale acestei probleme fundamentale cu care este confruntată societatea contemporană, ci și din considerentul că fenomenele actuale vor avea consecințe cel puțin pentru perioada imediat următoare, dacă nu și pentru una mai îndepărtată. Aceasta nu înseamnă că viitorul poate fi conceput și modelat prin extrapolarea mecanică a tendințelor trecutului sau prezentului. În dezvoltarea societății vor apărea fenomene noi care vor cere alte soluții și opțiuni decât cele practicate sau pe care le întrevădem cu cunoștințele actuale.

Există o vastă literatură privind situația alimentară mondială, unele lucrări fiind scrise de oameni de știință sau oameni politici de mare autoritate în materie. Din multitudinea de aprecieri competente și care dau în esență aceeași imagine globală, dorim să reproducem una din concluziile fostului director general al F.A.O., Addeke H. Beorma, care arăta că „sînt aproape 30 de ani de cînd... John Boyd Orr, primul director general al F.A.O. lansa ideea „unui vast program alimentar mondial care va elibera toți oamenii de foame”. Pe atunci guvernele n-au știut să-și dea seama de această sfidare; astăzi, adică o generație mai tîrziu, problema alimentară mondială, rămasă fără soluție, s-a mai agravat și numărul infomeților nu face decît să crească“¹⁾.

Potrivit estimărilor făcute de diferite organisme internaționale numărul oamenilor care suferă în mod curent de foame și de malnutriție variază de la aproape o jumătate de miliard pînă la un miliard și jumătate²⁾.

În ultimele decade producția mondială de alimente a crescut în medie cu 2,7%, depășind cu puțin sporul populației. Tabloul mondial este însă extrem de variat. Dacă în țările dezvoltate din punct de vedere economic producția a depășit cererea, în țările în curs de dezvoltare cu toate că s-au înregistrat ritmuri ridicate de creștere, producția de alimente abia a ținut pasul cu sporul populației, fără să se producă îmbunătățiri semnificative, cantitative și calitative ale alimentației. În acest caleidoscop mondial România — țară socialistă în curs de dezvoltare — se înscrie cu o experiență pozitivă: în perioada 1950—1975 în timp ce populația a sporit cu cca. 25%, producția agricolă a crescut de aproape 3 ori, revenind o producție agricolă pe locuitor de peste 2,2 ori mai mare.

Acesta este rezultatul concret al trecerii la marea agricultură socialistă, pe de o parte, al eforturilor făcute de stat pentru asigurarea unei baze tehnice materiale moderne, pentru extinderea mecanizării și chimizării agriculturii, înfăp-

tuirii unor ample lucrări de irigații și ameliorări funciare, pe de altă parte. Fonduri deosebit de importante au fost alocate în acest scop mai ales în cursul ultimelor cincinale, ceea ce a permis să se facă pași însemnați pe drumul creării unei agriculturi intensive, de mare randament și productivitate. Rezultate deosebite s-au obținut în primii doi ani ai actualului cincinal în sporirea producției vegetale și animale, în sporirea contribuției acestei ramuri la creșterea venitului național și a bunăstării întregului popor. În acești primii doi ani producția de cereale anuală depășește cu 4 milioane tone media anuală a cincinalului anterior. În ansamblu, producția agricolă globală a crescut în primii doi ani ai cincinalului cu un ritm mediu anual de aproape 9%. Așa cum reiese din documentele Conferinței Naționale, din Raportul prezentat de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, preocupările pentru modernizarea agriculturii, pentru sporirea producțiilor agricole vor fi continuate cu toată consecvența. „**În perioada anilor 1981—1985, arăta secretarul general al partidului, va trebui să dezvoltăm o agricultură de mare productivitate — atît în sectorul vegetal, cît și animal — la nivelul rezultatelor celor mai avansate din lume**“³⁾. Încă în anul 1980 producția de cereale pe locuitor va trebui să ajungă la 1 000—1 200 kg, iar în perspectiva anilor 1985, acționîndu-se în continuare pentru extinderea irigațiilor și a lucrărilor de conservare și ameliorare a fondului funciar, pentru generalizarea mecanizării complexe a tuturor sectoarelor de producție, asigurarea la nivelul optim a îngrășămintelor și celorlalte substanțe chimice, se vor obține recolte superioare și stabile la toate culturile. De asemenea, pînă în anul 1985 ponderea zootehniei în totalul producției agricole va ajunge la 44—45%. Realizările de pînă acum, ca și orientările de perspectivă ale dezvoltării agriculturii românești confirmă justetea politicii agrare a Partidului Comunist Român, ilustrează în mod convingător marea superioritate a agriculturii socialiste.

Cu atît mai mult cu cît în lume, primii ani ai actualului deceniu n-au răspuns așteptărilor Planului indicativ mondial de dezvoltare a agriculturii, anul 1972 înregistrînd chiar prima scădere a producției mondiale în ultimii 20 de ani, reducînd în mod periculos stocurile mondiale de cereale. Scăderea producției sau sporurile modeste obținute la cereale — aliment de bază pentru majoritatea populației globului — au determinat o creștere a prețurilor și o scădere a cererii solvabile.

Situația alimentară s-a agravat și datorită creșterii prețurilor petrolului și altor combustibili, dar și ale materiei prime pentru îngrășăminte. Inflația care s-a declanșat în țările industrializate a determinat o creștere îngrijorătoare a prețului echipamentelor agricole și ale industriei alimentare. Au crescut, de asemenea, brusc, prețurile la semințe și animale de reproducție, precum și ale inovațiilor, patentelor și licențelor.

Producția de alimente este tot mai mult confruntată nu numai cu criza energetică, dar și cu întregul ansamblu de probleme ale creșterii economice, ale lichidării decalajelor dintre

nivelele de dezvoltare ale diferitelor regiuni și țări ale lumii. Nesoluționarea problemelor alimentației, ca una din problemele fundamentale ale existenței umane, poate avea grave implicații asupra cursului evoluției mondiale.

Căutarea unor răspunsuri și a modului adecvat de acțiuni necesită analiza unor constante previzibile și anume evoluția populației și a cererii de alimente.

Nu putem să nu fim de acord cu teza acelor cercetători, care a reprezentat și una din concluziile principale ale Conferinței mondiale O.N.U. a populației, care a avut loc la București în 1974, potrivit căreia dinamica creșterii demografice constituie firul Ariadnei în investigarea viitorului societății umane. Creșterea demografică reprezintă punctul de plecare în analiza resurselor disponibile și a utilizării lor, inclusiv a celor alimentare, a creșterii economice și a veniturilor, resurselor de muncă și folosirii lor, schimbărilor în structura populației și tuturor implicațiilor sociale și politice care decurg din inegalitățile și inechitățile interne și internaționale. Nu există o unanimitate de păreri ale demografilor în ceea ce privește creșterea populației, deoarece fenomenul fiind foarte complex sfidează orice generalizare făcută cu ușurință. Totuși, cele mai optimiste previziuni și care sînt luate în calcul pe plan internațional, arată că la sfîrșitul acestui secol și în primele decade ale secolului al XXI-lea, populația pămîntului va fi de aproape două ori mai mare decît este în prezent — peste 7 miliarde de oameni. Cele mai înalte rate de creșteri vor fi în țările din lumea a treia. Populația din actualele țări în curs de dezvoltare va fi în anul 2000, dacă se mențin actualele tendințele, de peste 5 miliarde, reprezentînd peste 80% din totalul populației mondiale.

O serie de demografi din țări dezvoltate prezintă drept cauză principală a subalimentației presiunea demografică din țările în curs de dezvoltare. Nu credem că este cazul să intrăm aici într-o polemică cu asemenea „teorii”. Ne rezumăm să cităm doar una din concluziile grupului de lucru — coordonat de Jan Tinbergen, laureat al Premiului Nobel — din lucrarea „Pentru revizuirea ordinii internaționale”: „Problema alimentației este, de fapt, o consecință inevitabilă a unui sistem internațional, organizat în avantajul țărilor bogate; un sistem care privează națiunile sărace de mijloacele de a-și produce sau de a cumpăra alimentele de care au nevoie pentru a-și satisface nevoile de hrană”¹⁾.

Toate teoriile mai vechi sau mai noi care încearcă să „explice” subalimentația prin creșterea demografică ocolesc, voit sau nu, fondul problemei. Problema alimentației, fenomenele de subnutriție sînt o problemă socială și ele își au rădăcina în exploatarea omului de către om. Numai prin înlăturarea cauzelor sociale poate fi eradicată și problema foametei.

Este cunoscut că partidul nostru, pornind de la concepția că omul este singura forță creatoare de bunuri materiale și că este în stare într-o orînduire bazată pe dreptate socială să și producă în concordanță cu necesitățile, a adoptat o politică fermă de creștere demografică. Astfel, pînă în anul 1990 populația urmează să crească la circa 25 milioane, iar pînă în anul 2000 la aproximativ 30 milioane. Potrivit Programului partidului „se vor crea condiții pentru realizarea unei alimentații în concordanță cu recomandările științei”²⁾.

Potrivit proiecțiilor unor organisme de specialitate ale O.N.U. pentru a se ameliora starea de subnutriție și elimina foametea este necesar să se asigure o creștere mult mai rapidă a producției de alimente decît a populației. Dacă în ultimele două decenii și jumătate producția alimentară a depășit cu puțin creșterea populației, în viitoarele decenii ea trebuie să crească în țările în curs de dezvoltare într-un ritm mediu anual de 3,4%, din care producția animală de peste 4,5%. La sfîrșitul acestui secol sau a primei decade a secolului al XXI-lea producția de alimente, pentru a se asigura disponibilitatea alimentară necesară, ar trebui să fie de cca. 4 ori mai mare,

din care produsele de origine animală de aproximativ de 5 ori mai mare, decît nivelul actual. Față de aceste necesități o întrebare care se pune și pe care ne-o punem și noi constă în aceea dacă există resurse sau pot fi create resurse disponibile pentru o asemenea creștere.

Punerea în valoare și utilizarea rațională a resurselor

PĂMÎNTUL, PRINCIPALUL MIJLOC DE PRODUCȚIE

Pentru a răspunde la întrebarea fundamentală a potențialului resurselor, vom încerca să abordăm pentru început doi factori permanenți,

esențiali, ai producției agricole: pămîntul ca principal mijloc de producție în agricultură și forța de muncă — ca factor hotărîtor creator de produse agroalimentare.

Dacă, după părerea numeroșilor pesimiști limita de extindere a terenurilor cultivabile este deja atinsă, după opiniile unor savanți omenirea are în față rezerve uriașe de teren. Așa cum se pot respinge cu argumente concludente opiniile pesimiștilor, credem că, dacă privim perspectiva pe un termen ceva mai scurt, prognozele optimiștilor ar trebui cel puțin moderate. În prezent din cele 14 miliarde hectare, cît reprezintă suprafața globului, numai o zecime (1,4 miliarde hectare) sînt cultivate sau plantate. Potrivit aprecierilor geografilor, circa 1/5 este prea accidentată sau înaltă pentru a fi cultivată, 1/5 se află sub ghețurile eterne sau în zonele de îngheț permanent și 1/5 este foarte aridă. Din restul de 2/5 pe importante suprafețe precipitațiile sînt reduse sau foarte abundente, sau sezoanele propice pentru perioada de vegetație sînt foarte scurte. Aceste suprafețe sînt situate în cea mai mare parte în zonele tropicale sau ecuatoriale. Dacă aceste din urmă terenuri, precum și alte suprafețe din zona temperată s-ar lua în cultură, s-ar putea ajunge la circa 6 miliarde de hectare. În ipoteza că s-ar iriga prin desalinizarea apei de mare terenurile aride, obținîndu-se 2—3 recolte pe an, suprafața convențională ar fi de circa 12 miliarde hectare, adică de aproape 10 ori cît în prezent. Aceasta este însă o ipoteză pe termen lung, necesitînd unele soluții științifice și tehnice de care încă nu dispunem, precum și uriașe fonduri de investiții, care cu greu ar putea fi găsite în țările în curs de dezvoltare.

În ipoteza în care nu se vor produce schimbări importante în atragerea în circuitul agricol a noi terenuri, suprafața arabilă pe locuitor va scădea de la 0,7 ha cît este în prezent în țările dezvoltate la 0,4 ha, iar în țările în curs de dezvoltare de la 0,4 la 0,14 ha în anul 2000. În acest context doresc să reamintesc că în țara noastră posibilitățile de atragere în circuitul agricol a noi suprafețe arabile sînt reduse și, în consecință, suprafața pe locuitor se va reduce de la 0,45 ha în prezent la circa 0,33 ha în anul 2000.

Dacă sporirea suprafețelor agricole și indeosebi a celor arabile, ridică numeroase probleme de fonduri, de organizare a unor infrastructuri adecvate etc. și din această cauză soluțiile preconizate se pot realiza numai într-o perioadă îndelungată, există o alternativă care permite o creștere a producției, într-un termen mai scurt și cu o eficiență mai înaltă și anume creșterea capacității productive a terenurilor deja luate în cultură. Aceasta presupune o aplicare integrală a tehnicilor și metodelor deja cunoscute sau a descoperirilor științifice care sînt verificate în laboratoare sau în cîmpurile experimentale. După unele aprecieri ale economistului englez Collin Clark, chiar cu mijloacele existente oferite de știință și tehnologie există posibilitatea ca pe actualele suprafețe să se poată obține o sporire de 2—3 ori a producției agricole.

În rezolvarea în general a problemelor cu care este confruntată societatea contemporană și a problemelor producției de alimente în special, una din erorile fundamentale ale concepției autorilor lucrării de senzație „**Limitele creșterii**”, constă în aceea că din „model” au exclus omul. Or, principala forță de producție care pune în mișcare mijloacele și resursele sînt tocmai oamenii cu capacitatea lor creatoare și într-un sistem adecvat de organizare socială.

¹⁾ Etude de la F.A.O. sur l'alimentation et la population, 1975, p. 217.

²⁾ Pentru revizuirea ordinii internaționale — Raport către Clubul de la Roma, 1976, p. 55.

³⁾ Nicolae Ceaușescu: Raport prezentat la Conferința Națională a Partidului Comunist Român (7—9 decembrie 1977), Editura politică, p.

⁴⁾ Pentru revizuirea ordinii internaționale — Raport către Clubul de la Roma, 1976, p. 57.

⁵⁾ Congresul al XI-lea al P.C.R., Ed. politică, 1975, p. 664.

AGROECOSISTEMUL: BIOPRODUCTIVITATEA ȘI ALIMENTAȚIA OMULUI (I)

AGRICULTURA, urmărind controlul omului asupra producției de hrană, constituie o activitate socială fundamentală de care depinde satisfacerea cerințelor vitale ale făpturii gânditoare. Meritele acestei îndeletniciri au fost recunoscute încă de către antici fiindcă nu în zadar istoricul grec Xenophon (430—355 î.e.n.) afirmase că agricultura este mama și doica tuturor celorlalte meșteșuguri. Mai târziu, Jonathan Swift spunea: „Cine ar putea face să crească două spice de grâu sau două fire de iarbă acolo unde înainte a crescut numai unul, va sluji cu cel mai mare folos omenirea”. O analiză obiectivă a istoriei societății demonstrează, după cum arată N. Georgescu-Roegen (1971), că toate economiile avansate ale lumii s-au urcat pe pozițiile lor economice prezente pe baza largă a dezvoltării agriculturii. Acest fapt a fost posibil deoarece agricultura prezintă, sub raport ecologic și economic, marea avantaj de a reproduce constant bunurile, cu condiția aplicării unor mijloace agrobiologice și agrotehnice propice. Exploatarea din sfera resurselor naturale finite (carburanți fosili, minereuri) nu sînt capabile de astfel de performanțe pe termen lung fiindcă acestor sisteme le lipsește principalul atribut al sistemelor vii — reproductibilitatea. Rostul plener al agriculturii de-a lungul veacurilor a fost acela de a produce alimente și diverse materii prime în proporția cerută de necesitățile biologice și extrabiologice ale omului. În lumea contemporană agricultura trebuie să satisfacă cerințele sporite ale unei populații umane cu o rată a creșterii foarte ridicată (circa 2 % pe an) și să țină pas cu dezvoltarea, fără precedent, a industriei. Una dintre contradicțiile civilizației de astăzi, după cum sublinia, nu de mult, același N. Georgescu-Roegen (1971), rezidă în faptul că omenirea poate produce mult mai ușor și în masă bunuri de proveniență industrială (automobile, televizoare, frigider, îmbrăcăminte sintetică etc.) decît suficiență hrană. Subnutriția și malnutriția sînt repercusiuni ale unor decalaje dintre creșterea populației și nivelul scăzut al agriculturii în anumite regiuni ale globului, precum și rezultatul unei ordini economice inechitabile.

Evoluția structurală și bioprodusivă

ASTĂZI, după aproximativ zece mii de ani de evoluție, agricultura și agroecosistemele sînt, la scară planetară, extrem de diferențiate atît structural și funcțional, cît și din punctul de vedere al relațiilor economice și sociale pe care le-au generat (J. E. Coaldrake, 1974; A. I. Kuptsov, 1975). Dezideratul lui J. Swift a rămas o năzuință la fel de actuală și azi. În funcție de varietatea ecosistemelor agricole, în cursul timpului s-au dezvoltat — adeseori independent unele de altele — diferitele disci-

prof. dr. docent Ion PUIA, V. SORAN

pline ale agronomiei moderne. În prezent se apreciază că agroecologia (știința despre ecosistemele agricole) împreună cu conceptul ei fundamental — agroecosistemul vor putea constitui, în viitorul apropiat, punctul de convergență al tratării unitare a sistemelor agricole de pe poziții sistematice și cibernetice.

Este în afara scopului acestui studiu prezentarea detaliată a evoluției struc-

● **Reproductibilitatea — caracteristică a agroecosistemului** ● **Suprafețele agricole necesare pentru hrana unui om** ● **Transferul de energie solară la beneficiar.**

turale și funcționale a agroecosistemelor. Există o literatură pertinentă bogată. Dacă ne referim, totuși, la acest subiect o facem numai în măsura în care apreciem că este necesar pentru a putea scoate în evidență unele particulărități structurale și funcționale ale agroecosistemelor, între care bioprodusivitatea o situăm pe primul plan datorită implicațiilor hotărîtoare pe care le are în alimentația omului.

Înainte de a cunoaște agricultura, omul era o ființă total dependentă de lanțurile trofice ale ecosistemelor naturale, ocupînd o nișă ecologică îngustă și ambiguă. Depinzînd total de bioprodusivitatea ecosistemelor naturale — o simplă verigă într-un lanț trofic complicat — omul a avut, la început, slabe

fluxurile de energie și de informație, precum și circuitul de substanțe erau cele caracteristice ecosistemelor naturale (fig. 1). Lungimea acestei perioade se măsoară în sute de milenii.

Trecerea la practicarea agriculturii și la domesticirea unor animale a constituit pasul hotărîtor înspre civilizație. Din punctul de vedere al raporturilor om-natură, descoperirea agriculturii și crearea ecosistemelor agricole au însemnat scoaterea treptată a omului și a societății din rețeaua coercitivă a ecosistemelor naturale. În același timp, din punct de vedere cibernetic, etapa respectivă este marcată de întărirea funcției de reglare a omului asupra ecosistemului agricol, mai ales a celui de tip monocultură, el, omul, preluînd, progresiv, funcția reglatoare a carnivorelor mari. Într-un astfel de sistem, controlat de om într-o măsură din ce în ce mai mare prin perfecționarea uneltelor și folosirea pe scară tot mai largă a animalelor la muncile agricole, circuitul de substanțe și fluxul de energie nu diferă, esențial, față de ecosistemul natural. Fluxul informațional de sorginte socio-economică se amplifică însă ceea ce face ca omul, beneficiînd de mijloace de producție din ce în ce mai perfecționate, să exercite o influență crescîndă asupra naturii. Într-un astfel de agroecosistem, pe care îl vom denumi cel al agriculturii tradiționale, sursa de energie — aproape în exclusivitate — este cea solară, iar sistemul apare ca echilibrat din punct de vedere energetic în toate elementele sale constitutive. Durata acestei etape se măsoară în milenii.

Revoluția industrială, iar apoi cea tehnică și științifică, aduc, începînd cu veacul trecut, dar mai cu seamă în ultimele decenii ale secolului nostru, schimbări radicale în agricultură. În

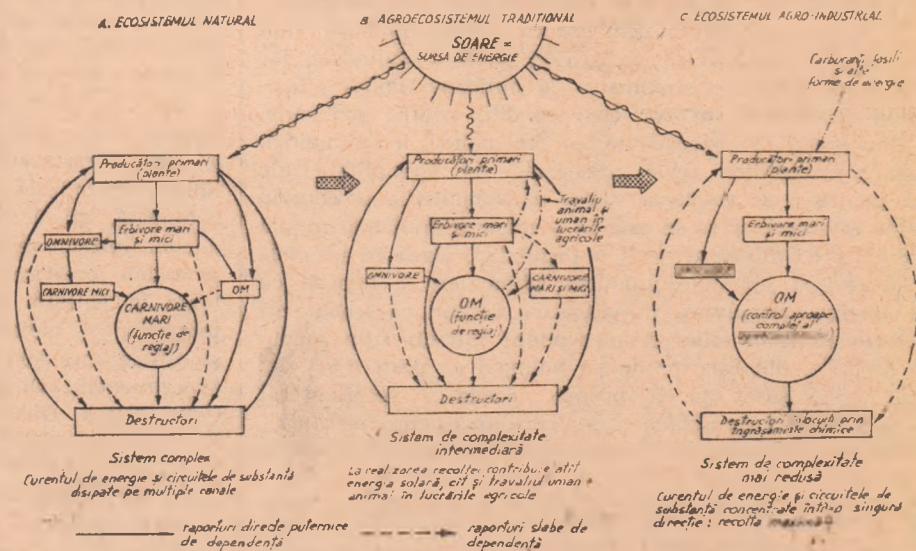

Fig. 1 — Evoluția poziției omului în biosferă de la ecosistemele naturale spre agroecosistemele actuale industrializate

efecte reglatoare, în comparație cu carnivorele mari, asupra ecosistemului, în special asupra populațiilor de ierbivore.

afară de energia solară a cărei scurgere constantă întreține întregul sistem, omul introduce în agricultura energia

concentrată, tot de proveniență solară în ultima analiză, a combustibililor fosili. Ei își manifestă acțiunea fie direct, în tracțiunea mecanică, fie indirect, prin mijlocirea industriei care furnizează agriculturii o serie de produse necesare mării bioproductivității: îngrășămintele chimice și pesticidele. Structura și relațiile trofice devin mai simple (vezi fig. 1 — **ecosistemul agro-industrial** în comparație cu ecosistemul natural și agroecosistemul tradițional). În agricultura contemporană, mecanizată și industrializată, îngrășămintele chimice tind să înlocuiască, într-o măsură din ce în ce mai mare, îngrășămintele naturale și să disocieze relația ogor-pășune atât de stabilă în agricultura tradițională. Intervenția răpitorilor este în mare parte anulată, iar epidemiile sînt sever controlate. Singura legătură cu ecosistemele naturale se realizează prin fitofagi și alți dăunători care nu pot fi eliminați peste o anumită limită, prin pesticide. Ca urmare a acestor modificări structurale și funcționale fundamentale, prin care se „subțiază” sau se suprimă o serie de lanțuri trofice, producția agricolă, într-o perioadă istorică scurtă (mai puțin de o sută de ani) înregistrează un ritm de creștere nemaiîntîlnit; suprafața agricolă necesară pentru hrănirea unui om scade corelativ, iar creșterea demografică atinge ritmurile cunoscute astăzi. Corespunzător acestei modificări structurale și funcționale crește presiunea omului asupra agroecosistemului, imprimîndu-i însemnate particularități. În prezent, măsurăm lungimea acestei etape abia în decade.

Caracteristici ale ecosistemului agro-industrial

ANALIZA succesiunii modalităților de procurare a hranei scoate în evidență rolul acțiunii umane în constituirea ecosistemelor agricole și, mai ales, în dirijarea lor. În momentul de față agroecosistemele, în special cele bazate pe monocultură, sînt ecosisteme cu diversitate redusă și cu nișe ecologice nesaturate. În fig. 2 (care reprezintă de fapt o detaliere a fig. 1 C) prezentăm, tot schematic, fluxul de energie, transferul de substanțe și unele aspecte ale reglajului (acte decizionale) așa cum se petrec ele într-un sistem agro-industrial. În schiță se reflectă faptul că, asemenea oricărui sistem viu, sistemele agricole (agroecosistemele) reprezintă unități a căror existență este determinată de permanenta deslășurare a trei fluxuri fundamentale: (1) fluxul energetic, (2) fluxul de substanțe și (3) fluxul de informație. Fluxul energetic, în sistemele agricole actuale, au o dublă proveniență: energia solară captată de vegetație (în schemă intrarea prin fotosinteză curentă) și energia carburanților fosili introdusă prin mecanizare și chimizare (în schemă intrarea prin fotosinteză preistorică). Fluxul (transferul) de substanțe se realizează prin intrări și ieșiri între treptele sistemului, iar fluxul informațional provine din mediul fizico-chimic (procese termice și fotoperiodice etc.) și din cel social (cunoașterea științifică investită în realizarea de producții agricole). Schema evidențiază, de asemenea, căile din angrenajul sistemului agricol contem-

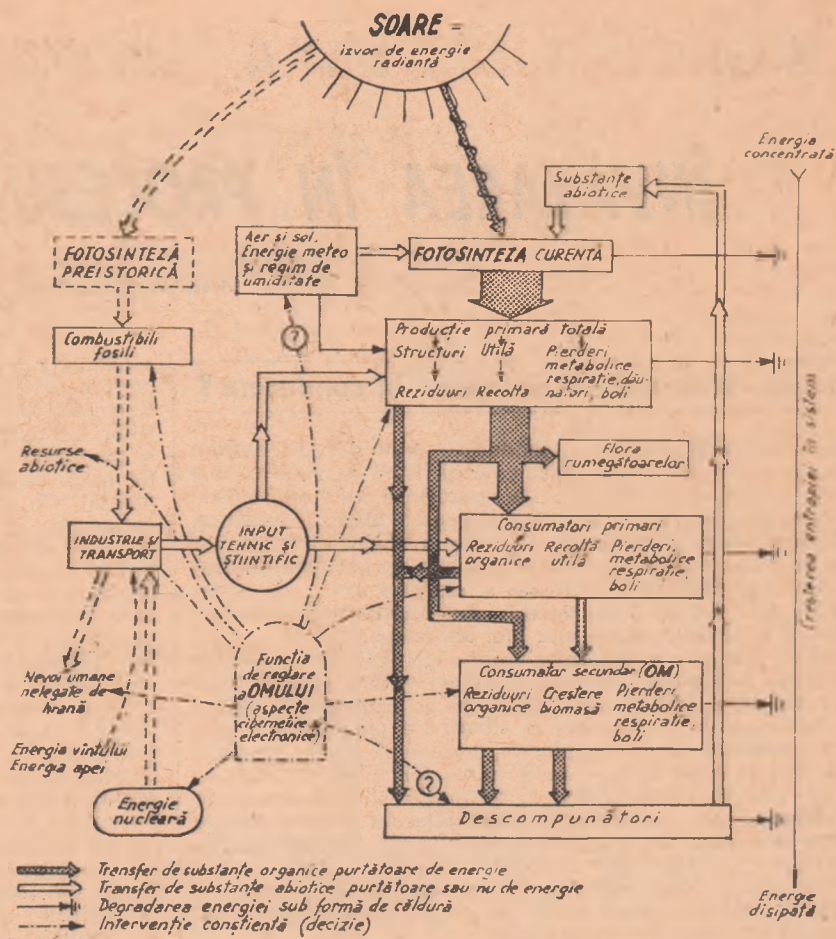

Fig. 2 — Aspecte ale transferului de energie și substanță, precum și ale reglajului conștient într-un agroecosistem (parțial după A. N. Duckham, 1971)

ran pe care omul poate interveni, prin decizii, în scopul obținerii, în condiții optime, a unei producții agricole maxime. Cu semnul întrebării sînt indicate acele elemente ale sistemului care ar putea fi, cel puțin parțial, reglate prin decizii, în viitorul apropiat.

Raporturile complexe dintre sistemele agricole și procesele care le influențează sînt sugerate de interferența, în sistemele agricole, a trei grupe mari de procese materiale: procese biologice, procese din ambianța fizico-climatică și procese socio-economice. Avînd în vedere cele trei grupe de procese determinante ale producției în agricultură, sistemele agricole pot fi caracterizate drept sisteme bio-economice în care omul încearcă să controleze diverse procese biologice în ambianțe fizico-climatică și sociale fluctuante, cu scopul de a obține rezultate a căror natură este, predominant, economică (J. B. Dent și J. R. Andreson, 1971; A. Wright, 1971). Controlul structural și funcțional se realizează prin sistemul de gospodărire (management). Gospodărirea este un proces extrem de complex a cărui dinamică depinde de obiective, informație (procese feedback) și control. Obiectivele sînt determinate, în ultima analiză, de orînduirea socială și țelurile sale (procesele din sistemul socio-economic), iar fluxul de informație asigură supravegherea stării sistemului, deci realizarea controlului. Obiectivele urmărite și informațiile culese asupra stării sistemului agricol permit, în final, concretizarea

și adoptarea de decizii fie pe termen scurt, fie pe termen lung. Adeseori, cele două tipuri de decizii pot fi contradictorii; o înțeleaptă administrare a ecosistemelor agricole presupune ponderarea, cu maximă prudență, a deciziilor în favoarea unei bune stări de lungă durată.

Particularitățile structurale ale agroecosistemelor rezultate din racordarea lor la procese biologice, la procese din ambianța fizico-climatică și la procese socio-economice, imprimă sistemelor respective și însemnate particularități funcționale. Desigur, în trăsăturile lor generale, agroecosistemele, asemenea celorlalte sisteme materiale ale universului, se supun celei de a doua legi a termodinamicii. În consecință, orice transformare energetică în interiorul agroecosistemelor este însoțită de pierderea de energie sub formă de căldură și de o creștere a entropiei. Fixarea energiei luminoase și productivitatea fotosintezelor sînt reduse, iar transferul energiei de-a lungul lanțurilor trofice pînă la beneficiar (omul — în cazul agroecosistemelor) se face cu mari pierderi de energie (2,5—13,3% din energia producătorilor primari intră în componența consumatorilor primari; 5,5—20% din energia consumatorilor primari ajunge în componența consumatorilor secundari și 6—13% din energia consumatorilor secundari poate fi utilizată de om — beneficiarul piramidei trofice).

ÎNVĂȚAREA ÎN PROCESUL CONDUCERII

prof. dr. Mircea MALIȚA, Ana-Maria SANDI

Ce aduce conceptul de „învățare” în conducere ?

TEORIILE MODERNE ale conducerii s-au dovedit extrem de receptive la contribuțiile altor ramuri. Rînd pe rînd au fost asimilate și adaptate metodele de optimizare ale programării matematice, ale cercetărilor operaționale și ale analizei statistice, rezultatele sociologiei grupurilor și ale psihologiei relațiilor umane, progresele dreptului administrativ și ale economiei întreprinderilor, ale practicii planificării și ale prognozei. De aceea cercetările din domeniul conducerii dau uneori impresia unui eclectism și degajă nostalgia unor idei unificatoare.

„Învățarea” este un concept simplu, clarificator și util, ușor de mînuit în conducere. Nu este vorba de vechea relație devenită clasică între management și calificarea cadrelor sau funcțiunea permanentă de instruire și educare a personalului care intră în atribuțiile oricărei conduceri, ci de evidențierea faptului că sistemele conduse sînt în majoritatea lor „sisteme care învață”, în mod analog cu indivizii, societățile și toate sistemele vii. **Învățarea poate fi definită ca o dezvoltare a competenței de a acționa în situații noi.** Unitățile de producție, instituțiile economice și sociale au într-o măsură mai mică sau mai mare capacitatea de a învăța. O școală, care este prin excelență o instituție de învățare, poate să nu satisfacă definiția evocată și astfel să nu fie un sistem „care învață”.

Postulatul schimbărilor rapide

EXISTENȚA unui ritm accelerat al modificărilor, care este caracteristic lumii de astăzi, obligă managementul să se ocupe nu numai de problema organizării optime a unor mijloace în vederea atingerii unor obiective fixe, în condiții imuabile, ci și de soluționarea aceleiași teme atunci cînd condițiile, resursele și obiectivele pot suferi schimbări.

Piața materiilor prime a fost întotdeauna cunoscută pentru fluctuațiile de termen scurt și de termen lung. Lupta legitimă pentru stabilitatea și justetea prețurilor nu este lipsită de schimbări care afectează și vor afecta liniaritatea unor previziuni. Clima nu încetează să ofere surprize și natura se manifestă și sub formă de inundații sau cutremure. Se caută substitute pentru resursele clasice de energie. Relațiile internaționale sînt perturbate de conflicte latente sau deschise. Dar oricît poate controlul unei economii planificate să limiteze efectele factorilor aleatori, viața economică și socială este pusă în fața unui puternic și activ resort al schimbărilor, generat de revoluția tehnico-științifică, care antrenează modificări drastice ale tehnologiei producției și a stilului de viață. Un curent istoric de mari proporții militează pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale. Cu atît mai mult se manifestă postulatul schimbărilor accelerate în țările în curs de dezvoltare, în care procesul dezvoltării modifică neîncetat cadrul în care funcționează subsistemele lor specializate din sfera producției sau a organizării sociale.

Acești factori impun **mărirea continuă a competenței de a lucra în situații noi și deci a capacității de învățare.** Spre deosebire de autorii care rețin cu precădere viteza schimbărilor din lumea de azi (A. Toffler, *Future Shock*, Random House, N.Y. 1970), trebuie să remarcăm că semnificativă este creșterea crescîndă a complexității în schimbările ce se produc și deci sarcina minții umane de a o stăpîni prin reprezentări și acțiuni adecvate.

Ce învățare este pertinentă ?

DACĂ NE ADRESĂM domeniului care a explorat cel mai intens mecanismele de învățare și anume psihologiei experi-

mentale, înținem drept școală influentă asociaționismul, care consideră învățarea drept o legătură între stimuli și răspunsuri. Excluzînd toate stările mintale, concentrîndu-se asupra condițiilor de asociere dintre stimuli, substituibili sau condiționali și răspunsuri dintre care „încercarea și eroarea” este procedeu de bază, asociaționismul se situează pe un plan strict experiențial mental. Cu tot ecoul larg avut, acestui curent i s-a obiectat extinderea la om a concluziilor dobîndite în experiențele efectuate pe animale, neglijarea cadrului în care se produce învățarea, anularea ideii de scop și caracterul său mecanicist. În contrast s-au dezvoltat teoriile structuraliste sau cognitive, în care elementele sînt determinate de contextul în care apar, scopul joacă un rol decisiv, iar învățarea este bazată pe o interacțiune reciprocă și simultană.

Înținem o resuscitare a învățării în biologie, care prezintă astăzi procesul filogenetic ca un sistem de învățare. Autoreproducerea și automenținerea caracteristice vieții se completează prin căutarea de noi forme și funcțiuni, care se efectuează în direcția unei mai bune adaptări la mediu, prin selecția naturală. Mutațiile neadaptive sînt eliminate prin faptul că purtătorii lor nu supraviețuiesc, iar cele adaptive sînt menținute prin transmitere genetică. Punctul de vedere biologist a acreditat noțiunea de adaptare: „toate varietățile de învățare evoluează ca forme ale unei adaptări progresive a organismului la mediu” (E. Laszlo).

În sfîrșit, cibernetica care a creat o teorie a mecanismelor de autostabilizare în mașini, natură și societate a dat o largă difuzare autoreglării homeostatice a organismelor, prin care acestea mențin între limite tolerabile parametrii esențiali, în ciuda perturbărilor exterioare, corectate prin procedeu de reacție inverse. Cibernetica s-a ocupat cu precădere de formele de învățare simple care presupun autostabilizare, dar nu și reorganizare.

Defectele unui transfer grăbit

EXISTĂ inferențe care se fac cu multă ușurință și care reduc mecanismele de învățare a sistemelor socio-economice la cele identificate în alte regiuni sau chiar la învățarea individuală. Se pot astfel distinge în concepțiile de conducere în special în cele ce oglindesc practica sistemului capitalist, cel puțin cinci exemple de judecăți falacioase, care pot fi atribuite în parte transferului gratuit de idei din teoriile actuale ale învățării, menționate mai sus:

a. Pondere excesivă dată mecanismului de „încercare și eroare” (Error and trial). Se aude deseori: „numai greșind învățăm”. Există mari firme în a căror balanță încercarea unor produse este nesemnificativă. Pentru unitățile mici însă eroarea este deseori plătită cu falimentul.

b. Mai general, se atribuie uneori o valoare de proporții prea mari **experienței** trecute, deși se cunosc limitele și imposibilitatea preluării ei mecanice în anumite situații, precum și costurile mari pe care le antrenează. Empirismul rezistă în domeniul conducerii procedeele de tip rațional, analitic.

c. Obiectivul suprem al sistemelor este considerat a fi **adaptarea**, deși aceasta presupune acomodarea la situații date. Ce facem însă cînd acestea se modifică la rîndul lor? Adaptarea este un proces care rămîne în urmă atunci cînd schimbările au un ritm rapid sau lipsit de sens, cînd situația la care se face adaptarea lasă de dorit.

d. Considerarea „selecției naturale” ca o lege implacabilă și de neevitat, care ar funcționa și în societate. Această lege ar face ca numai cei adaptați să supraviețuiască, reducînd învățarea la situațiile de conflict, excluzînd pe cele de cooperare și ignorînd imensele inechități pe care le comportă o competiție ce joacă în favoarea celui puternic.

e. Obsesia „echilibrului” și „stabilității”, împrumutată sistemelor naturale din domeniul mecanicii și ciberneticii sistemelor simple, în care autostabilizarea este scopul suprem, cu menținerea structurii și fără reorganizare.

Învățarea ca funcție socială

DE ÎNDATĂ CE PĂȘIM în domeniul uman, apar forme de învățare specifice, deși formele anterioare (reflexe fixe, condiționate sau întărite) nu își pierd valabilitatea. Printre cele mai proeminente sînt:

a. Existența unor programe modificabile, spre deosebire de programele fixe care caracterizează procesele de învățare mai simple.

b. Crearea unui mediu uman prin muncă, transformarea naturii, producerea de mijloace tehnice pentru satisfacerea nevoilor și continua expansiune a acestora.

c. Depășirea stadiului de autostabilizare, prin apariția auto-organizării, adică a modificărilor de structură. Reorganizarea internă a sistemelor sociale este o formă superioară de contrapondere la caracterul aleator al mediului.

d. Învățarea umană este împărtășită cu alți semeni. Numai omul poate beneficia de ceea ce au învățat alți oameni. Comunicarea prin limbajul simbolic permite o transmisie de informație, cu o mare putere de abstracție, proprie culturii. Învățarea este cumulativă, transmițându-se de la o generație la alta, datorită memoriei individuale sau colective, încorporată în instituții care o înmagazinează.

e. Învățarea umană se folosește de simbolurile furnizate de aparatul logic, lingvistic sau matematic pentru crearea de modele (reprezentări) ale fenomenelor și evenimentelor care îngăduie simularea și anticiparea lor. Prin ele omul lucrează mediat în raport cu mediul. Este cunoscută remarcarea lui Marx care face distincția între om și albină, prin faptul că primul își construiește hexagoanele întii mintal, apoi în materie.

Decizie și învățare

ÎN MULTE CERCETĂRI asupra problemelor conducerii a apărut rolul cheie al deciziei, considerat de unii autori un concept mai puternic decît optimizarea, căruia i se subsumează cea mai mare parte a proceselor de conducere. Un autor care a cercetat natura modelelor de decizie ce guvernează principalele acte de conducere a identificat trei tipuri principale: analitic, cibernetic și cognitiv (J. Steinbrunner). Ceea ce este surprinzător este că în spatele fiecăruia stă cite un proces de învățare, ceea ce arată că decizia este o formă de învățare. Pe scurt cele trei forme de decizie-învățare ar fi următoarele:

a. **Modelul analitic.** Se bazează pe alegerea opțiunii căreia îi corespunde valoarea (utilitatea) medie maximă. Implicit deci estimarea probabilităților, evaluarea utilităților fiecărui curs de acțiune, calcularea valorilor medii și compararea lor. Dar un jucător de tenis nu aplică metoda analitică la lovirea fiecărei mingii, pentru care există conform unui calcul simplu 4 200 de posibilități!

b. **Modelul cibernetic.** Devierile de la valorile standard prescise (ca temperatura unui corp) sînt corectate în urma unor conexiuni inverse (feed-back), prin care se explorează mereu mediul ambiant. În corespondență cu numărul finit de obiective urmărite, sistemul creează un repertoriu limitat de răspunsuri pentru fluctuațiile din mediu. Prin bucele cu reacție existente nu se culege decît o anumită informație pertinentă. Este cazul comod al funcționării de rutină, stabile și automate, dar vulnerabilă la mutațiile bruște sau schimbările mai mari.

c. **Modelul cognitiv.** Presupune existența unor structuri generale, la care se raportează evenimentele pe principiul stabilității și consistenței. Ca și la modelul cibernetic, se efectuează o strictă selectare a informației, sîta fiind conformitatea cu structura preexistentă. Astfel consistența poate jertfi uneori principiul realității.

Aptitudinea de învățare a sistemului

MULTIPLICITATEA formelor de învățare și studiul lor încă incomplet nu trebuie să descurajeze știința conducerii de a face uz de conceptul de învățare și de a examina cu regularitate dacă sistemul este sau nu într-o bună stare de învățare așa cum examinează starea de funcționare. Elementele care asigură pentru unitățile economice, sociale și de organizare starea de învățare a sistemelor conduse, în lumina caracteristicilor învățării social-umane și a deciziei, pot fi formulate ca:

a. Economisirea, evitarea și substituirea experienței directe prin simularea rațională a alternativelor, dezvoltarea activității prospective și organizarea învățării din viitor.

b. Cultivarea tuturor mijloacelor furnizate de matematica organizării, teoria sistemelor și a deciziei, prelucrarea automată a datelor.

c. Asigurarea unei informații interne adecvate asupra problemelor globale ale sistemului pentru lărgirea participării la decizii și a resurselor procesului învățării.

d. Întreținerea unui subsistem adecvat cu rolul de monitor al fluctuațiilor pertinente din ambianța sistemului, care să furnizeze date pentru modelele prospective și de decizie.

e. Conservarea datelor semnificative cu mijloace de memorizare.

f. Convertirea permanentă a rezultatelor simulării în reorganizarea adecvată și practicarea în acest scop peste tot unde este cu putință a procedurii prețurilor mobili.

g. Menținerea unui sistem de inovare a tehnologiei sistemului în lumina experiențelor anticipative efectuate.

h. Delimitarea proceselor stabile, susceptibile de funcționare automată, de procesele de inovare (tehnică și organizatorică) și rezervarea pentru ultimele a unor resurse adecvate ale procesului de conducere.

Relația învățare-dezvoltare

ESTE EVIDENT că procesul de dezvoltare, caracterizat de o succesiune de stări ce aduc o mărire a complexității situațiilor și impun o creștere continuă a competenței de a le controla, reclamă o bună funcționare a mecanismelor de învățare. Țările în curs de dezvoltare sînt eminentamente societăți care învață. Ritmul și profunzimea dezvoltării depind de felul în care sînt asigurate condiții propice învățării. Societățile interesate în stabilitate și conservatorism, invocă învățarea din experiență și adaptivă, de tip conservator. Societățile interesate în schimbare, cultivă învățarea din modele normative și anticipatoare, în stilul inovator. Mecanismele învățării conțin procedeele de decizie, dar și adaptabilitatea (diferită de adaptare), deschiderea la progres, sensibilitatea la nou, flexibilitatea structurilor, conducerea participativă, formația continuă a oamenilor, procesele cumulative de creștere (Ph. de Woot), oferind o conceptualizare mai bună a cerințelor impuse de o strategie a dezvoltării.

În țara noastră învățarea din viitor, se sprijină pe o metodologie bogată care recurge în măsură crescîndă la modelele prospective, metode de predicție și prognoze. În ultimul deceniu un imens efort creator, antrenînd colective largi de specialiști, pentru îmbunătățirea planificării și a programelor pe termen lung și-a axat activitatea pe elaborarea unui complex de prognoze ale dezvoltării economice și sociale, ale descifrării evoluțiilor viitoare a numeroase componente ale dinamicii sociale. Unele din trăsăturile de bază care au caracterizat procesul de proiecție și construcție socială, desfășurat cu atîta dinamism și idei novatoare, le constituie tocmai viziunea multilaterală, coerentă, integratoare și prospectivă asupra evoluției societății românești. Așa cum rezultă din Programul Partidului Comunist Român, metodele ținînd de această atitudine sînt propulsante.¹⁾ În același timp, aptitudinea instituțiilor noastre de a utiliza atributele învățării este potențată și prin preocuparea de a dezvolta autoconducerea, conducerea colectivă. Efortul este îndreptat totodată spre formarea unor cadre de conducere care „pot să-și îndeplinească misiunea în măsură în care au o temelnică pregătire politică și ideologică care să le permită atît înțelegerea mutațiilor, a marilor transformări revoluționare ce se petrec în societate și, în același timp, trebuie să fie în stare să elaboreze soluții și să organizeze activitatea conștientă a maselor în concordanță cu aceste transformări din întreaga viață economico-socială, din întreaga activitate internațională.”²⁾ Preocuparea pentru perfecționarea continuă a conducerii, organizării și planificării economiei naționale se întemeiază atît pe valorificarea experienței dobîndite cît și, în mod deosebit, pe modelele de învățare novatoare și anticipatoare, pe stimularea creativității și a spiritului novator.

¹⁾ Vezi Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Ed. politică, București, 1975, p. 109.

²⁾ Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la consfătuirea de lucru cu activiști și cadre din domeniul educației politice, propagandei, ideologice, 9 septembrie 1977, Ed. politică, 1977.

O CARTE DESPRE AFIRMAREA PROGRESULUI ÎN EVOLUȚIA SOCIAL-ECONOMICĂ A ROMÂNIEI

Constantin IONETE

CONCEPUTĂ ca o suită de eseuri în care istoria economică se decantează în reflexii ce-și propun să contureze liniile de forță ale dezvoltării țării noastre în secolul independenței, lucrarea intitulată **Progresul economic în România** depășește comanda unei aniversări cu puternice rezonanțe în viața poporului nostru și se afirmă ca o contribuție de valoare la analiza fenomenelor economice și sociale.

Prin întreaga sa structură și concepție lucrarea analizează dinamica dezvoltării economico-sociale, forțele sale motrice, dimensiunile și interdependențele între diferite fenomene, procese și etape, pe coordonatele și în lumina evaluărilor făcute de Partidul Comunist Român, în definirea cărora o contribuție hotărâtoare a adus-o secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Întreaga analiză științifică a evoluțiilor confirmă valoarea aprecierii președintelui României care constituie motto-ul lucrării :

„Încununare a unor năzuințe și lupte de veacuri ale poporului român. Cucerirea independenței a avut o profundă înfrîurire asupra întregii dezvoltări a societății românești pe calea progresului economic și social, deschizând largi orizonturi națiunii noastre spre afirmarea liberă, de sine stătătoare”.

Cum era și firesc într-o astfel de lucrare, dimensiunea timp ordonează atât bogăția de informații, cât și succesiunea etapelor istorice ale modernizării economiei noastre. În același timp, sînt evidente preocupările autorilor pentru a desprinde permanențele acestei evoluții, ce au polarizat numeroase energii umane pentru organizarea spațiului economic al celor trei provincii românești — Muntenia, Moldova și Transilvania — dominat de curbura Carpaților, pe măsura aspirațiilor poporului nostru și care, așa cum se subliniază în introducere, s-au dovedit a fi : libertatea, unitatea, independența și progresul.

Periodizarea dezvoltării social-economice, importantă în cercetările cu caracter istoric, se încadrează în general în etapele de mult definite în dezbatere, lucrări de specialitate sau documente de partid. Și totuși, din simpla examinare a structurii lucrării se desprind două modalități de a marca etapele : una corespunzătoare perioadei 1877/1944, în care acestea se suprapun de regulă pe intervalul dintre două calamități social-economice anii războiului de independență, economia României, în anii primului război mondial, perioada interbelică, anii celui de-al doilea război mondial etc.); cealaltă, specifică perioadei 1944—1977, în care etapele se identifică cu liniile arhitectonice ale construcției unei noi societăți : revoluția populară democrată, formarea și consolidarea economiei socialiste unitare, edificarea societății socialiste multilaterale dezvoltate.

Se poate spune de la început că cele aproape 700 pagini ale lucrării nu solicită numai efort de lectură ci, prin conținutul lor, incită la gândire și generează sentimentul tonic al încrederii, cu rădăcini adinci în istoria țării noastre.

De la discontinuitatea dezvoltării la progres continuu

ÎN 67 DE ANI, deci într-o perioadă mai scurtă decît durata medie a vieții înregistrată azi, și anume din 1877 pînă în 1944, poporul nostru a suportat efectele devastatoare provocate de trei războaie, de represiunea sîngeroasă a răscoalei din 1907, de două crize economice zguduitoare și de un puternic cutremur de pămînt, pentru a nu mai vorbi de anii de secetă sau de inundații.

În lucrare sînt evaluate la fiecare eveniment dramatic pierderile de vieți omenești, distrugerile materiale și eforturile considerabile pentru reluarea de fiecare dată a firului dezvoltării economice și sociale. O astfel de înaintare

PROGRESUL ECONOMIC ÎN ROMÂNIA

1877-1977

editura politică

spre progres și civilizație ritmată de întreruperi și uriașe pierderi de energie umană, nu este caracteristică numai pentru începutul de veac al independenței. Dintr-o sinteză istorică elaborată de dr. Ștefan Olteanu se desprinde imaginea obsedantă a renașterilor economice și sociale frînte de vicisitudinii înainte de a-și da întreaga măsură, ca o caracteristică a formării poporului nostru. Înflorirea economică din secolul IV din ținuturile vechii Dacii este zădărnicită de începutul migrației popoarelor, renașterea social-economică din secolele VIII—X este curmată de incursiunile distrugătoare ale tătarilor, etapa de prosperitate economică din secolele XIII—XIV este stînjinită și întreruptă de amenințarea armatelor otomane așezate pe malul drept al Dunăii pentru multă vreme, pînă la războiul independenței. Din aceleași cauze, un destin asemănător

au avut renașterea ștefănească din Moldova și cea brîncovenească în Muntenia. Spațiul românesc transilvănean este și el permanent în atenția autorilor diferitelor studii.

Și totuși, așa cum rezultă din analiza profundă a veacului independenței și a etapelor premergătoare, nepuizabilele resurse ale poporului român au făurit o industrie națională, punînd bazele trecerii de la iobăgie la economia capitalistă de piață, au asigurat condiții pentru înfăptuirea statului național iar, mai tîrziu, a statului național unitar, pentru ca, la un secol de la frămîntatul an 1848, să săvîrșească revoluția socialistă.

Pe ordonata vremii, analiza seculară înregistrează trecerea, în ultimul sfert de veac, de la linia frîntă, de formă zimțată a evoluției economice, la curba exponențială a creșterii accelerației a producției. Începînd din 1950, după anii grei ai refacerii de după război, dominantă vieții economice devine creșterea în ritmuri înalte a indicatorilor relevanți. În 1975 față de 1950, venitul național era de 10 ori mai mare, iar producția globală industrială de 21 de ori mai mare. Continuitatea progresului economic se asigură în condițiile celor mai adinci transformări social-economice, iar cursul său ascendent nu mai este întrerupt nici de calamitățile naturale, de ani de secetă, inundații, cutremure de pămînt.

Explicația unui „miracol” economic de durată

UN TERMEN UITAT, cu iz de metaforă, și anume cel de miracol economic, caracteriza, cu aproape două decenii în urmă dezvoltarea explozivă a economiei unor țări, ca R.F. Germania sau Japonia, ce depășiseră pentru un timp o rată a creșterii P.N.B. de 10 la sută.

România a înregistrat din 1950 pînă în 1975 cea mai înaltă rată de dezvoltare dintre toate țările lumii, ritmul mediu anual de creștere fiind de 13 la sută. Posibilitățile pe care le oferă profilul unui secol pentru explicarea logică a acestui miracol sînt folosite în lucrare iar aceasta implică unele sublinieri.

De la început reține atenția capacitatea impresionantă a poporului nostru de a-și mobiliza și concentra eforturile în momente hotărâtoare pentru înfăptuirea aspirațiilor sale spre o viață demnă, liberă și civilizată.

Elocvente pentru perioada presocialistă a țării sînt eforturile economice uimitoare solicitate de războiul de independență, de războiul de eliberare 1916—1918 sau de dezvoltarea industrială postbelică. Dr. Gh. Dobre reconstituie în cifre efortul economic pentru întreținerea și înarmarea armatei naționale cu un efectiv de 100 000 oameni, la care se adaugă contribuțiile pentru cei 300 000 militari ruși, în anul 1877 cînd în țară funcționa o singură fabrică de postav, încălțămîntea de piele pentru ostași nu se producea, iar producția militară se baza pe cele citeva ateliere și stabilimente ale Ministerului de Război. Și totuși, pînă la sfîrșitul luptelor s-au asigurat resurse în valoare de 1 miliard de lei, ceea ce echivala cu totalul a două venituri anuale pe fiecare locuitor.

Peste cîteva decenii, cînd întreaga administrație și armată și-a găsit refugiu în 13 județe din Moldova, se afirmă din nou în mod impresionant pregătirea economică a victoriei lui 1918. În condiții dramatice s-a cultivat aproape în întregime suprafața arabilă a Moldovei, s-a dublat producția de țitei, iar producția de cărbuni a crescut de la 14 mii tone în 1916 la 93 mii tone în 1918.

După război, cu toate că pagubele provocate de acesta s-au evaluat la 30 miliarde franci aur, economia românească intră într-o perioadă de avînt. În 1929 producția industrială s-a dublat față de nivelul lui 1912—1913. Pe aceste tradiții de înalt patriotism s-a clădit eroismul oamenilor muncii din țara noastră, care stă la baza făuririi și consolidării societății socialiste, a edificării în etapa actuală a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Realizările și depășirile prevederilor din cele șase planuri cincinale, asigurarea condițiilor pentru îndeplinirea sarcinilor suplimentare, pînă în 1983, trecerea treptată de la o rată a acumulării de 17—18 la sută din venitul național din perioada 1954—1960 la 34 la sută în actualul cincinal sînt mărturii ale multiplicării capacității creatoare de valori materiale și spirituale a poporului nostru într-o etapă în care a devenit stăpîn pe destinele sale.

Tot așa de evident se desprinde din lucrare și faptul că în cei 33 ani de la eliberare succesele sînt mai mari și continue pentru că independența politică este în mod real dublată de cea economică. A încetat hemoragia de venit național pe care o genera atragerea capitalului străin în economia românească înainte de 23 august 1944. Prof. dr. V. Axenciuc estimează la 200—250 milioane lei anual profiturile ce se scurgeau peste graniță sub diferite forme, la începutul celui de-al doilea deceniu al secolului XX, ceea ce reprezenta 10% din venitul național. În perioada interbelică cedările de avuții pe această cale au crescut. Numai dividendele și dobînzile plătite capitalului străin s-au ridicat la 39 miliarde lei între 1922—1928, întrecînd bugetul statului român pe 1928.

În mod deosebit în întreaga analiză făcută de autori este urmărit procesul de formare și dezvoltare a clasei muncitoare, care s-a afirmat ca forță hotărîtoare în declanșarea și funcționarea mecanismului de modernizare a României, de trecere a ei în rîndul țărilor dezvoltate din punct de vedere economic. Secolul independenței a înregistrat creșterea maselor de muncitori de la 120 mii în anul 1870, la 1,2 milioane în 1950, odată cu trecerea desfășurată la dezvoltarea planificată a economiei noastre, și la 5 milioane în 1975. Paralel are loc ridicarea gradului de conștiință și de organizare profesională și politică a acestei forțe sociale, care culminează cu înființarea P.C.R. în 1921. Totodată sînt sintetizate în contextul dinamicii social-economice efectele traducerii în viață a hotărîrilor programatice adoptate de conducerea colectivă a P.C.R. în decursul timpului. Congresul al V-lea al P.C.R. a marcat etapa maturizării strategiei și tacticii în dezvoltarea economică a României, Conferința Națională din 1945 a fundamentat programul de industrializare, Congresul din 1948 a realizat unitatea politică a clasei muncitoare. Un moment de o importanță ho-

tărîtoare în accelerarea dezvoltării economico-sociale a României este marcat de Congresul IX, care a declanșat uriașele inițiative creatoare ale maselor în toate domeniile, de contribuțiile de valoare teoretică și practică deosebită aduse de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la proiecția și construcția socială, reflectată și în documentele Congreselor X și XI, care elaborează programele și mobilizează masele la edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate.

Printre purtătorii de vîrf ai progresului se înscrie la loc de frunte așezarea pe baze științifice a organizării și conducerii planificate a întregii activități social-economice.

Cum era și firesc, spațiul analitic destinat acestor probleme este larg și asigură caracterizarea începuturilor planificării, precum și cuprinderea perfecționării metodelor și tehnicilor din acest domeniu, concepute ca proces continuu, ce însoțește dezvoltarea economică și socială. În statornicirea conducerii științifice a economiei noastre naționale un loc central ocupă aplicarea hotărîrilor Conferinței Naționale a P.C.R. din 1967, urmate de noi perfecționări adoptate la Congresul al X-lea și Conferința Națională din 1972. Într-un capitol distinct, se sintetizează caracterul înnoitor al acestor hotărîri, care au dus la creșterea rolului pîrghiilor economice și financiare și au generat noi impulsuri organizaționale.

O însemnătate tot așa de mare pentru dezvoltarea în ritmuri înalte a economiei noastre o prezintă cercetarea științifică și inovarea tehnologică, precum și participarea țării noastre la schimburile internaționale de bunuri și servicii. Evoluția acestor activități este cuantificată prin indicatori specifici în mod relevant.

Opțiuni de bază în modelul de creștere

AFIRMÎNDU-SE ca etapă de dezvoltare rapidă a capitalismului și apoi de construire a unei orînduirii noi, socialiste, secolul independenței a generat aprinse dezbateri privitoare la opțiunile strategice în domeniul dezvoltării economiei. Unele din acestea s-au conturat într-un fel de modele de creștere economică și sînt prezentate într-un proces de confruntare de prof. dr. I. N. Văleanu. Particularismul dezvoltării economiei românești față de modelele clasice urmate de țările occidentale, opțiunea pentru sistemul dirijist, protecționist, realizabil prin mîna forte a statului, sau calea modestă a expansiunii cooperatiste sînt cele mai cunoscute din gîndirea economică burgheză din țara noastră. Autorii lor încearcă explicații adecvate pentru geneza economiei românești și schițează predicții, în legătură cu evoluția ei viitoare, preluate de multe ori de programele partidelor politice.

Încă de la jumătatea veacului independenței, gîndirea economică din țara noastră se îmbogățește cu un model nou de creștere, fundamentat pe teoria marxistă, și anume modelul industrializării, care devine operațional după eliberare, odată cu adoptarea hotărîrilor Conferinței Naționale a P.C.R. din 1945. Mai tîrziu, după instaurarea proprietății socialiste și conducerea planificată a economiei, cincinalele

noastre, prezentate funcțional în lucrare, devin cele mai puternice instrumente de realizare a modelului industrializării.

Cu toate că dezvoltarea agriculturii era un corolar al acestui model, ea a fost neglijată o perioadă de timp. Însă, de la Congresul IX al P.C.R. se creează condiții pentru transformarea ei în ramură de bază a economiei.

Reține atenția în mod deosebit eficiența acestui model, pusă în lumină de dr. A. Iancu, prin prefacerile structurale pe care le-a determinat în economia noastră. Creșterea considerabilă a ponderii construcției de mașini și a chimiei în producția globală industrială, reducerea continuă a hidrocarburilor în balanța resurselor de energie primară, creșterea ponderii oțelurilor aliate în metalurgie, modernizarea structurii producției agricole, devansarea dinamicii producției ramurilor producătoare de materii prime de către cea a ramurilor prelucrătoare sînt numai cîteva din îmbunătățirile calitative realizate pînă acum în dezvoltarea economiei.

În etapa de realizare a Programului aprobat de Congresul al XI-lea al P.C.R., așa cum subliniază prof. dr. I. V. Totu, pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate se va asigura în continuare poziția conducătoare a industriei în economie și se va consolida agricultura ca ramură de bază prin dezvoltarea sa intensivă.

Într-o lucrare ce-și propune să ierarhizeze semnificațiile legitime ale dezvoltării seculare din România, ca valoare de predicție pentru viitoarele orizonturi îndepărtate de timp, sînt prezentate și problematici insuficient elaborate. Ținînd seama de obiectivele de care au fost animați autorii s-ar putea spune că în unele capitole din a doua parte a lucrării ar fi fost necesar un efort suplimentar pentru identificarea resorturilor mai adînci ale dinamicii structurilor social-economice. Cerințele conceptualizării sînt acoperite uneori cu descripții, iar sinteza prezentării stînjeșită în unele părți de reluarea redundantă a aceluiași probleme.

La capătul lecturii nu poate fi trecut cu vederea faptul că imaginea de ansamblu a lucrării este îmbogățită de analizele profunde, demne să figureze în orice antologie de texte economice, elaborate de R. Moldovan, Gh. Zane, V. Malinschi, C. Murgescu, N. N. Constantinescu și alții. Totodată unele analize ale problematicii dezvoltării economiei socialiste elaborate de Fl. Burtan, A. Negucioiu, Gh. Crețoiu, I. Blaga și Gh. Ciulbea, I. Olteanu, M. Părăluță, C. Iuga și alții, constituie reale contribuții la descifrarea resorturilor și semnificațiilor progresului României socialiste contemporane. De asemenea se impune atenției efortul redactorului coordonator, profesorul dr. I. V. Totu, de a construi o lucrare unitară prin folosirea diversității în abordarea problemelor de către economiști a căror personalitate s-a afirmat de mult în literatura de specialitate.

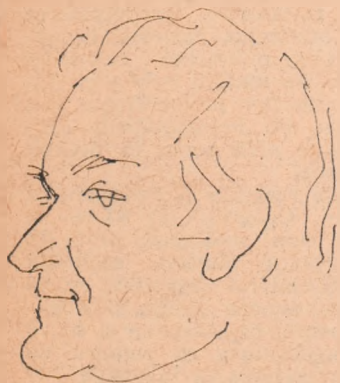
Deoarece în sublinierea unor probleme din conținutul bogat al lucrării s-a operat prin selecție subiectivă, este o obligație a semnatarului acestor rînduri a arăta că pentru cititori pot prezenta mai mult interes aspectele ce nu și-au găsit loc în această apreciere.

ŞANTIER EDITORIAL 1978

Continuând o preocupare devenită, la revista noastră, tradițională, am spicuit din listele lucrărilor propuse să apară la diferite edituri în 1978, câteva, încercând prin convorbiri cu autorii să dezvăluim cititorilor unele gânduri ce figurează, deocamdată într-o formă mai mult sau mai puțin finisată, în statu nascendi, pe mesele lor de lucru.

Structurile populației active a României

Editura politică

prof. dr. Ion BLAGA

● Cum tratați în lucrarea dv. tendințele generale ale deplasărilor în structura populației active ?

— Tendințele deplasărilor în structura populației active, aproape aceleași în toate țările lumii, sînt cunoscute și recunoscute în literatura de specialitate, marxistă și nemarxistă. Ele constau în reducerea populației agricole și creșterea populației ocupate în ramurile neagricole, în creșterea pînă la un anumit nivel a populației industriale și în creșterea continuă a celor ocupați în sfera serviciilor. Foarte cunoscute, aceste tendințe nu mai stîrnesc un interes deosebit, nici măcar prin spectaculozitatea lor. Interesanți rămîn însă factorii acestor tendințe ale deplasărilor. Analiza întreprinsă de mine în aproape 40 de țări industriale sau în curs de industrializare, cu nivele diferite de dezvoltare economică și pe perioade care, în raport cu posibilitățile mele de informare statistică și de extrapolare, variază între 4—5 decenii și aproape 3 secole, mi-au permis dezvăluirea și formularea acestor factori, care mi se par adesea neașteptați. Pînă acum, uriașa literatură economică consacrată acestei dezvoltări nu i-a pus, decît cel mult parțial și fragmentar, în lumină. Cel mai important factor mi se pare a fi inegalitatea dezvoltării forțelor de producție, sau mai exact spus, progresul tehnico-științific

inegal al ramurilor și sectoarelor economiei naționale. Aș putea să afirm că nivelul de dezvoltare a forțelor de producție are, contrar așteptărilor, o importanță mai redusă decît progresul tehnic inegal. O dovadă o constituie faptul că structuri apropiate ale populației active se obțin de diferite țări la niveluri diferite de dezvoltare economică, uneori la intervale de peste 100 de ani.

● Care sînt particularitățile acestor deplasări în actuala etapă a României.

— Aceste particularități sînt foarte interesante în țara noastră. Cea mai expresivă este ritmul extraordinar de rapid al deplasărilor. De pildă, pentru realizarea deplasărilor în structura populației active, care în România cere 40 de ani (1950—1990), unor țări capitaliste le-au trebuit peste 200 de ani. O altă particularitate constă în ponderea ridicată, prevăzută de recenta Conferință Națională a Partidului Comunist Român, a populației ocupate în industrie și construcții în 1985 — de aproape 53% — nemaiîntîlnită în nici o țară pînă în prezent și care se explică prin ritmul extraordinar al creșterii economice în România, printr-o serie de soluții proprii date de politica economică a partidului unor probleme.

Balanța veniturilor și cheltuielilor populației

Editura Academiei Republicii Socialiste România

dr. Gh. NICULESCU-MIZIL

● În ce direcție vedeți dv. perfecționarea balanței veni-

turilor și cheltuielilor bănești ale populației în profil teritorial ?

— Acest instrument de calcul „post-factum“ urmează să devină, dintr-o metodă mai mult statistică, un mijloc de cunoaștere a realităților financiare, de previziune a circulației fluxurilor bănești ale populației. Trăim într-o etapă în care creșterea veniturilor bănești ale tuturor categoriilor de oameni ai muncii are loc în mod, am putea spune, vertiginos, paralel cu ritmurile mari ale creșterii productivității muncii, ale venitului național. În același timp, cheltuielile populației sînt în continuă schimbare calitativă spre un nivel superior, pe măsura creșterii nivelului de trai al populației, în așa fel încît în viitor să se ajungă la stabilirea și transpunerea în fapt a unor norme științifice, raționale de consum, așa cum se prevede în programul partidului. Desigur, acest deziderat nu se poate realiza așa de curînd dar nu se poate ignora necesitatea planificării, corelării posibilităților actuale de consum ale populației, cu nevoile și aspirațiile acesteia.

● Ce vă propuneți să tratați și să rezolvați în cartea dv. ?

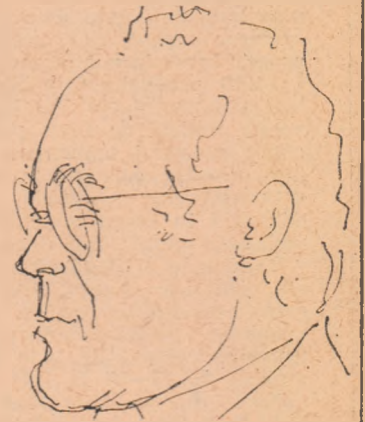
— N-aș vorbi de rezolvări nerevizuibile, ci de cercetări ce se cer continuate mereu. Cartea se referă la întocmirea balanței veniturilor și cheltuielilor bănești ale populației, în mod special în profil teritorial. După ce se tratează factorii care influențează creșterea nivelului de trai, corelațiile și interacțiunile principalilor indicatori ai balanței, un capitol substanțial este consacrat problemei consumului și celei a economisirii bănești a populației, aceasta din urmă fiind privită ca o cerință a diversificării continue a procesului de consum.

● Vă propuneți în carte anumite precizări conceptuale ?

— Sînt o serie de aspecte care în carte se abordează pieptiș, urmărind ca această balanță să fie dinamică și nu statică, să reflecte schimbări de conținut corespunzătoare schimbărilor din economia noastră. Avem în vedere elucidarea conceptului de venituri și de masă bănească a veniturilor, în așa fel încît să reflecte această masă și să ia în considerare mai exact migrația de numerar, structura pe categorii sociale atît în mediul urban cît și în cel rural, încît să se realizeze o concordanță cît mai apropiată între balanță și planul de casă, elaborarea balanței de venituri și cheltuieli la nivel de oraș și comună, precum și posibilitatea acordării de credite populației prin C.E.C.

Cointeresarea materială și creșterea economică în socialism

Editura politică

dr. Gheorghe RĂBOACĂ

● Care sînt, în opinia dv., modalitățile de infăptuire a cointeresării materiale ?

— Cointeresarea materială nu este un scop, un obiectiv în sine, ci un mijloc, o pirghie a dezvoltării economice și a ridicării pe această cale a bunăstării maselor largi populare. Deși se realizează pe baza tuturor pirghiilor economice și financiare, un loc central în cointeresarea materială a oamenilor muncii îl are reparitură optimă în fiecare etapă a venitului național în fond de consum și fond de dezvoltare, justa utilizare a acestor mari componente ale venitului național, stabilirea unor asemenea raporturi între fondul de consum individual și cel de consum social încît să se asigure atît condiții de viață tot mai bune întregii populații, cît și acțiunea eficientă, stimulative a acestor două fonduri asupra producției. Un rol deosebit de important, cu totul specific, îl are justa repartizare a fondului de consum individual între participanții efectivi la producția socială. În fine, am mai menționa asigurarea unei structuri optime a retribuției (partea fixă și partea variabilă), astfel ca reglementarea lor centralizată după criteriul macroeconomic să fie însoțită la nivelul unităților economice de posibilitatea reală a definitivării raporturilor dintre retribuții în funcție de aportul, de rezultatele muncii fiecăruia.

● Cum acționează cointeresarea materială asupra creșterii economice ?

— Deși concură direct la infăptuirea ridicării bunăstării

CU 21 DE ANI IN URMA, in 1956, la 20 de ani de la aparitia „bibliei” economiei politice burgheze a secolului nostru – „Teoria generală a folosirii miiinii de lucru, a dobinzii și a banilor” a lordului Keynes – vedea lumina tiparului un volum nu prea mare, sub ingrijirea prof. Milton Friedman, cuprinzind cteva studii de strictă tehnicitate, sub un titlu ce nu dorea a fi de senzație – „Studii de teorie cantitativă a banilor”. Această lucrare avea însă să marcheze momentul afirmării unei noi concepții asupra mecanismului de funcționarea a economiei capitaliste, care aspira la detronarea doctrinei keynesiste. Ulterior, Milton Friedman a publicat o întreagă serie de cercetări teoretice, dar mai ales statistico-empirice, concepute in larg plan istoric, in care noua doctrină a fost dezvoltată și argumentată. Rapid, monetarismul friedmanian a cōpătat o largă popularitate. Cu toată puternica reacție critică a unor economiști de mare reputație, a întregului front keynesist in frunte cu P. Samuelson, el s-a impus in arsenalul gândirii economice burgheze.

Datorită, in mare măsură lui Friedman, care a „convins mulți oameni de faptul că politica lichidităților monetare este importantă... optica supersimplistă” a keynesismului ortodox in această problemă a fost abandonată¹⁾ chiar și de cei mai reprezentativi exponenți ai neokeynesismului. Abstracție făcînd de exagerările partizane, este indiscutabil că, așa cum arăta P. Samuelson cu cteiva ani in urmă, „problema centrală care se discută acum in domeniul macroeconomiei este doctrina monetaristă²⁾”.

Un asemenea succes – care dealtfel a fost vremelnic – al doctrinei monetariste intrigă cu atît mai mult, cu cît premisele ideologice pe care este construită sînt profund conservatoare și reflectă in plan teoretic o totală ignorare sau denaturare – consemnate de numeroși economiști burghezi – a realităților societății capitaliste contemporane. Construcția teoretică a lui M. Friedman pornește de la premisa că economia capitalistă este, prin însăși natura sa „fundamental stabilă”. Recunoscîndu-se existența unor oscilații ciclice ale economiei capitaliste, se respinge ideea (pe care keynesismul, mai realist, și-a integrat-o) că dezechilibrele periodice (crizele) sînt legate de carențe organice ale sistemului. Crizele s-ar datora unui factor exogen mecanismului economic propriu-zis – politicile monetare neadecvate. Nu ar exista „carențe fundamentale ale sistemului... care să facă din șomaj consecința naturclă a acțiunii atotcuprinzătoare a mecanismului pieței³⁾”. Instabilitatea economică – redusă de fapt la instabilitate monetară – ar fi generată de intervenția statului in funcționarea mecanismului economiei, a cărei caracteristică esențială ar fi capacitatea de autoreglare. Orice intervenție din afară in funcționarea economiei de piață deteriorează mecanismul automat al alocării optime a resurselor, provocînd, astfel, distorsiuni in această alocare și implicit dezechilibre economice. Astăzi, însă, datorită cuceririlor doctrinei monetare, nu cr mai fi posibilă greșeala de a interveni in mecanismul de autoreglare al economiei, care, in concepția lui M. F., este esențialmente un mecanism monetar. Economiile occidentale, spunea nu de mult mentorul monetarismului, nu mai sînt acum „pasibile de depresiune” deoarece ele „nu mai

pot cunoaște colapsul economic fără a exista înainte un colaps monetar; iar acesta este imposibil astăzi cînd dispunem de o bogăție de date utilizabile.

Neobosit și inflexibil exponent al credinței absolute in vitalitatea și perfecțiunea mecanismului economiei de „piață liberă” – și aceasta in pofida statornicirii capitalismului monopolist de stat, care a lichidat de mult „concurența pură” sau „perfectă” – Milton Friedman a știut să folosească in „fundamentarea teoretică” a opțiunii sale ideologice o serie de slăbiciuni ale doctrinei keynesiste dominante, precum și o serie de eșecuri ale politicilor economice de inspirație keynesiană. După cum se știe, J. M. Keynes, pornind de la premisa că șomajul și folosirea incompletă a capa-

Economia capitalistă contemporană confruntată cu „scheme care nu funcționează” (1)

cităților de producție sînt tipice pentru „capitalismul tirziu” și punînd in centrul cercetării problema dezechilibrelor ciclice ale conjuncturii economice, a schimbat complet unghiul de vedere asupra rolului banilor, demolînd schema logică a teoriei cantitative, dominantă pînă la el, și implicit concluziile pe care le genera. In condițiile „ocupării incomplete” a forței de muncă, ceea ce variază pe termen scurt, considera Keynes, nu sînt prețurile și salariile, ci nivelul producției și ocupării pînă la limita „ocupării depline”. De aceea, schimbarea masei bănești in circulație influențează in primul rînd nu prețurile, cum considerau „cantitativiștii” ci producția. Numai cînd se obține ocuparea deplină, producția atîngînd limita sa fizică, oferta își pierde elasticitatea față de cerere și in această situație prețurile cunosc o tendință de creștere. Se manifestă „adevărata inflație”. Dar intrucit o asemenea situație de „ocupare deplină” i se părea a fi extrem de rară, necaracteristică „capitalismului matur”, studierea proceselor inflaționiste a rămas practic in afara cadrului analizei keynesiene. Sfera monetară putea fi pusă in slujba economiei „reale” prin intermediul „ratei dobinzii” devenită, in concepția keynesistă, instrument de reglare a investițiilor și prin aceasta a volumului și dinamicii producției. Cercetări empirice au consemnat faptul că „schema” propusă de Keynes și keynesiști „nu funcționează”. Astfel, cercetarea procesului de adoptare a deciziilor de investiții nu a putut confirma o dependență fermă între schimbarea ratei dobinzii și volumul cererii de investiții. Contrar schemei keynesiene, in majoritatea țărilor capitaliste și in special in S.U.A., șomajul nu e exclus, ci a fost

insoțit de o presiune inflaționistă cronică, care s-a agravat tot mai mult. Pornind de la acest punct slab al keynesismului (de fapt al însuși sistemului capitalist) Milton Friedman a inițiat, de pe pozițiile neo-clasicismului, „contra-revoluția împotriva lui Keynes”. După cum am văzut, spre deosebire de Keynes, Friedman pornește de la premisa că economia capitalistă privată este fundamental stabilă – fapt evident contrazis de evoluția capitalismului in ultimele decenii – și că recesiunile și inflația sînt legate in primul rînd de marile oscilații in ritmurile de creștere a masei bănești in circulație. Pentru a putea stabili legătura dintre cantitatea de bani in circulație și prețuri M.F. vedea necesară lămurirea „legilor consumului” deoarece venitul (=masa bănească in circulație), capătă funcție economică, acționînd asupra prețurilor, prin consum. Plecînd de la premisa că investițiile reale nu au un efect multiplicator asupra consumului real și postulînd că acesta are propria sa tendință de lungă durată, Friedman afirmă că in fapt consumul general depinde nu de veniturile curente sau de alți factori, ci exclusiv de ceea ce el numește „venit permanent”, determinat ca medie ponderată a nivelului curent și a nivelurilor trecute ale veniturilor). Concluzia este că intervenția statului in economie, preconizată de keynesism, nu numai că este lipsită de sens, dar și contraindicată, ea avînd un efect destabilizator. Apelul keynesiștilor la politica bugetară – ca instrument de realizare a „balanței dintre oferta de mărfuri și servicii și cererea totală”, respectiv de asigurare a unui nivel înalt al ocupării forței de muncă și stabilitatea prețurilor – este considerat de Friedman ca ineficient deoarece creșterea masei monetare in circulație, pe care o implică, este generatoare de inflație. Un alt factor care ar determina ineficiența intervenției statale in economie il constituie decalajul in timp, foarte variat (in medie între 4 și 26 luni), dintre momentul adoptării unor măsuri economice și efectul lor asupra conjuncturii economice. Intrucit noi nu știm încă suficient de bine cum să se asigure creșterea masei monetare in circulație concomitent și in cproximativ același ritm cu ritmul de creștere a producției (de bunuri și servicii), știut fiind că acestea devin cunoscute post-factum, singura soluție pentru asigurarea stabilității economiei, consideră șeful școlii monetariste de la Chicago, o constituie adoptarea unei reguli de automată și lentă creștere, independent de conjunctură, a masei bănești in circulație cu 3–5% pe an, corespunzător tendinței seculare de schimbare a acestui indicator.

Doctrina neoliberală friedmaniană a avut posibilitatea să fie „testată”, începînd din 1969, cînd, avîndu-se in vedere eșecurile „noii politici economice” a fost pusă in aplicare. Vom vedea, in continuare cum această testare a invalidat și „schema” neoliberalismului monetarist

V. PILAT

1) Arrigo Levi, Journey among the Economists, p. 39.

2) Vezi J. L. Stein, Unemployment, Inflation and Monetarism. In: American Economic Review, decembrie, 1974, p. 868.

3) M. Friedman, A Theoretical Framework for Monetary Analysis. In: The Journal of Political Economy, nr. 2, 1970.

ESCALADA ÎNARMĂRILOR — TRĂSĂTURI ȘI IMPLICAȚII

Gheorghe DOLGU

CEEA CE ESTE FUNDAMENTAL NOU în aprecierea consecințelor economice și sociale ale cursei înarmărilor desfășurată în anii din urmă este schimbarea cadrului de referință, marcată de mari prefaceri ce s-au produs și se produc în structura mondială a puterii, întrepătrunderea crescândă a problemelor, proceselor și fenomenelor naționale și internaționale și creșterea interdependenței națiunilor, de dezvoltare a tendinței irezistibile spre relații între națiuni întemeiate pe egalitate suverană, pe echitate, pe participare democratică a tuturor.

Sub ochii noștri ia sfârșit o lungă perioadă din istoria omenirii, perioada în care o țară își putea realiza dezvoltarea fără a ține seama de interesele altor popoare și chiar sacrificând interesele altor popoare; perioada tolerării unor mari decalaje dintre țările bogate și țările sărace; perioada ignorării efectelor progresului asupra mediului ambiant; perioada risipei și a gestiunii neraționale a resurselor naturale; perioada în care aceste resurse erau abundente, ieftine și ușor accesibile.

Viitorul omenirii depinde de capacitatea generațiilor actuale de a organiza un nou tip de progres care să țină seama de circumstanțele schimbate, de aceste interdependențe crescînde între națiuni, un tip de progres caracterizat prin cooperare, solidaritate internațională, preocupare pentru interesul general, ceea ce presupune o nouă etică, un nou sistem de valori, o nouă concepție despre interesul național și securitatea națională, despre căile și metodele de a organiza securitatea internațională.

Cursa înarmărilor și consecințele ei economice și sociale trebuie deci să fie privite într-o nouă lumină, aceea a compatibilității sau incompatibilității cu noile cerințe ale progresului în etapa actuală, ale cooperării internaționale, cu rezolvarea problemelor globale vitale care confruntă omenirea, ale edificării unei noi ordini economice internaționale.

CE SE ÎNTELEGE prin cursa înarmărilor? După părerea noastră o definiție posibilă ar trebui să cuprindă, înainte de toate ansamblul proceselor politice, economice, tehnologice și militare, care, în virtutea unor factori endogeni și exogeni acționînd în combinații multiple, determină conceperea, dezvoltarea, producerea, achiziționarea și transferurile de arme, proliferarea verticală și orizontală a acestora, sporirea potențialului militar al statelor. Definiția ar trebui să conțină apoi sublinierea că ea, cursa înarmărilor, contribuie la menținerea divizării lumii în blocuri militare opuse, la consolidarea bazelor militare și a forțelor armate pe teritorii străine, la schimbarea continuă a raportului de forțe pe plan militar, la înglobarea crescîndă a mediului înconjurător în sfera de interese militare, la pătrunderea sporită a considerațiilor strategice în motivația deciziilor politice și economice pe plan național și pe plan internațional.

Este știut că în pofida discuțiilor despre dezarmare, a tratativelor și acordurilor încheiate pe o bază bi- și multilaterală, cursa înarmărilor nu numai că a continuat dar a cunoscut în anii din urmă o nouă intensificare, marcată între altele de următoarele momente.

— Au fost făcute progrese substanțiale în perfecționarea tipurilor și sistemelor de arme existente, atât a celor de distrugere în masă, cât și a celor convenționale, caracteristica esențială constituind-o creșterea preciziei și a potențialului distructiv. De asemenea se fac eforturi pentru conceperea unor noi tipuri de arme de distrugere în masă. A progresat militarizarea spațiului circumterestru și a oceanului planetar.

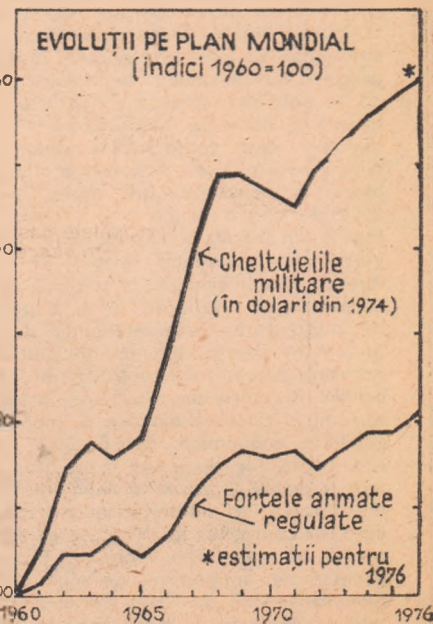
— S-au dezvoltat considerabil, de această dată pe o bază comercială, transferurile de arme către țările în curs de dezvoltare, în care au început să pătrundă într-un ritm rapid „arme majore” (tancuri, avioane, rachete, nave de luptă) dintre cele mai moderne și mai costisitoare.

— Sub influența evoluției în plan tehnologic și a proliferării verticale, în doctrinele strategice tind să se producă schimbări notabile, considerîndu-se folosirea efectivă a armelor nucleare pe cîmpurile de luptă și chiar ipoteza primei lovituri nucleare.

Aceste evoluții scot în lumină faptul că discuțiile despre dezarmare s-au purtat de fapt nu în optica dezarmării generale și totale, al cărei concept a fost în fapt abandonat de mult, ci în optica așa-numitului control al înarmărilor, adică a menținerii unui echilibru, la un nivel din ce în ce mai înalt al înarmărilor, între cele mai mari puteri militare. Pe de altă parte, ele pun în lumină responsabilitatea deosebită a acestor mari puteri înarmate, care dețin monopolul concepției și producerii armelor celor mai sofisticate și mai distrugătoare și cărora le revine partea covârșitoare a transferurilor de arme ce se efectuează în lume.

PRIVITĂ în contextul evoluției economico-sociale de ansamblu a omenirii, cursa înarmărilor apare astăzi ca dotată cu o serie de însușiri noi, în raport cu cele care o caracterizau în deceniul trecut.

În primul rînd, ea apare într-o măsură cu mult mai mare ca factor stimulator și instrument al intensificării luptei pentru o reimpărțire a lumii, a zonelor de influență, pentru cîștigarea de noi poziții dominante de către diferite state și grupări de state, luptă indisolubil legată de situația nouă ce s-a conturat în domeniul resurselor na-

turale și al energiei, dar și de studiul nou al confruntării la care s-a ajuns pe baza proliferării verticale și orizontale a armamentelor, de creșterea importanței militare strategice a diferitelor zone ale lumii.

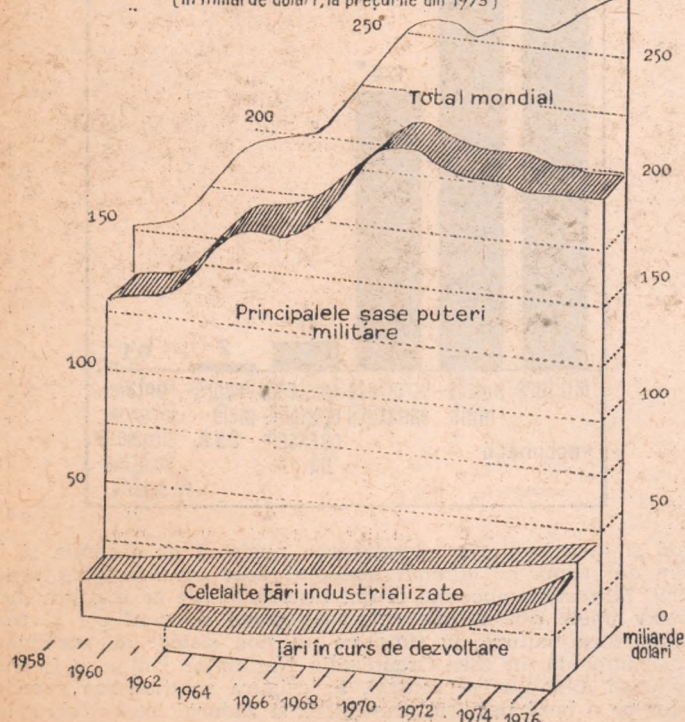
Producând pe o scară tot mai largă instrumentele materiale ale utilizării forței și amenințării cu forța și întărind baza pentru menținerea diviziunii lumii în grupări militare opuse, pentru conservarea unor structuri ierarhice și autoritare, cursa înarmărilor oferă ingrediente de primă mână pentru promovarea politicii de reimpărțire a lumii, în care cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a partidului „se folosesc tot felul de mijloace — atât pașnice cit și nepașnice, atât economice, cit și militare, inclusiv amestecul în treburile interne ale popoarelor, învâjbirea între state, stimularea directă sau indirectă a stării de tensiune și chiar a conflictelor militare dintre diferite țări. Se poate prevedea că lupta pentru reimpărțirea lumii, precum și contradicțiile dintre state legate de aceasta, se vor înțeși, creînd grave pericole pentru dezvoltarea economico-socială independentă a popoarelor, pentru pacea și securitatea întregii omeniri”.

În al doilea rînd, cursa înarmărilor apare ca un factor de bază al aminării soluționării și chiar al agravării **problemelor globale** ce se ridică în fața omenirii, probleme ce presupun o abordare internațională concertată și un efort internațional coerent și desfășurat într-o perspectivă îndelungată. Desfășurată pe fondul unor crize de naturi diferite, al disfuncțiilor grave ale mecanismelor de cooperare internațională, cursa înarmărilor accentuează risipa, deturneză uriașe resurse vitale necesare pentru rezolvarea deblocării unor domenii importante ale progresului economic și social.

În al treilea rînd, cursa înarmărilor apare nu numai ca o componentă de bază și ca un puternic factor de conservare a actualului sistem de relații economice internaționale, inclusiv de recuperare neocolonială a țărilor mai puțin dezvoltate, dar și ca unul din cele mai importante obstacole în calea edificării unei noi ordini economice și politice internaționale. În fapt, prin toate implicațiile și efectele ei, escalada înarmărilor este incompatibilă cu procesul de restructurare revoluționară a relațiilor dintre națiuni, cu alcătuirea unei lumi mai drepte și mai bune.

În al patrulea rînd, ea apare într-o măsură crescîndă ca o povară care apasă pe umerii tuturor popoarelor lumii. Cheltuielile militare absorb 5—6% din produsul brut însumat al țărilor lumii, medie care ascunde mari disparități naționale. La nivelul inferior cele mai multe state se grupează în jurul unei ponderi de 2%, la cel superior de 8%, dar extremele se situează la mai puțin de un procent și la peste 30%. Astăzi cheltuielile militare sînt de 10 ori mai mari decît la începutul secolului. În perioada postbelică ele au absorbit suma imensă de peste 6 000 miliarde de dolari, sumă echivalentă cu produsul a 40 de ani de muncă a 1 130 milioane de oameni care trăiesc în țările cele mai sărace din lume.

CHELTUIELILE MILITARE 1958-1976 PE GRUPURI DE ȚĂRI
(în miliarde dolari, la prețurile din 1973)

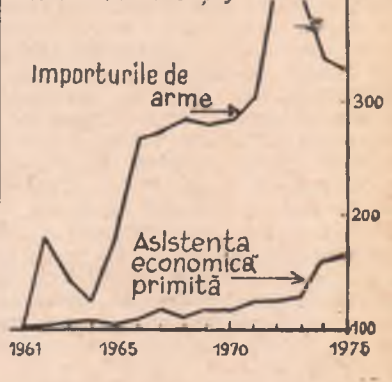
- În lume sînt tot atîția soldați cit și învățători și profesori.
- Un submarin înzestrat cu rachete nucleare de tip Trident costă de 3 ori mai mult decît valoarea întregului program O.M.S. pentru eradicarea malariei pe glob. Programul O.M.S. trenează din lipsă de fonduri, în timp ce malaria continuă să bintuie în zone în care trăiesc peste 1 miliard de oameni.
- Din personalul ocupat în cercetare pe plan mondial, un sfert este ocupat în cercetări cu caracter militar; în perioada postbelică, acestea au absorbit 40% din fondurile totale alocate pe glob pentru cercetare.
- Cei 100 de milioane de oameni aflați sub arme, sau ocupați în activități legate de cele militare echivalează cu totalul forței de muncă utilizate în țările europene (cu excepția U.R.S.S.).

ESTE UN ADEVĂR elementar că în condiții cînd, în fiecare moment dat, resursele sînt limitate, a alege, a face o opțiune economică înseamnă a renunța la alte opțiuni. În terminologia occidentală, aceasta reprezintă **costul de oportunitate** al alegerii făcute. Ei bine, costul de oportunitate al cheltuielilor militare înseamnă mai puține investiții în sectoarele civile producătoare de bunuri materiale, mai puține alocații pentru satisfacerea nevoilor social-culturale prezente, cu alte cuvinte o diferență mai mare între produsul potențial și produsul real, între nivelul posibil și nivelul real de calitate a vieții maselor. La aceste minusuri se adaugă cele provenind din deformarea structurii produsului social, din risipa de resurse, inclusiv de resurse epuizabile, din prejudicierea mediului ambiant și stimularea proceselor inflaționiste. Aceste efecte negative sînt, după aprecierea noastră, direct proporționale cu partea cheltuielilor militare în produsul național brut și invers proporționale cu nivelul dezvoltării economice.

Alte efecte negative au un caracter indirect. Ele se referă la influența asupra volumului, conținutului și direcțiilor asistenței financiare externe și, în general, a eforturilor internaționale concertate în favoarea dezvoltării, la influența asupra mecanismelor de cooperare internațională, asupra fluxurilor comerciale, financiare, monetare și tehnologice, asupra stabilității prețurilor pe piețele mondiale. Aici vom întîlni raporturi de dependență întrucîtva diferite, deoarece asupra economiei statelor ele vor acționa într-o măsură direct proporțională cu participarea la schimburile mondiale și invers proporțională cu nivelul dezvoltării economice.

Din cele spuse rezultă că în mod relativ cursa înarmărilor apasă cel mai greu asupra economiei țărilor în curs de dezvoltare. Multe dintre acestea, abia de curînd independente, sînt încă la începutul procesului de creare și dezvoltare a unor forțe armate naționale. Ele întreprind această operă în condițiile intensificării politicii imperialiste, colonialiste, neocolonialiste de forță și dictat, ale accentuării luptei pentru reimpărțirea lumii, în condițiile unei curse a înarmărilor caracterizate prin progrese rapide pe plan tehnologic și prin creșterea astronomică a costurilor unitare ale echipamentelor de luptă. În această ultimă privință este poate suficient să menționăm că pentru un avion de luptă costurile s-au dublat la fiecare 4—5 ani, ajungînd de la circa 250 mii de dolari în timpul celui de-al doilea război mondial la peste 10 milioane în prezent. Absorbînd două treimi din exporturile mondiale de armament și fiind deci cei mai buni clienți ai furnizorilor de arme, țările în curs de dezvoltare contribuie implicit la finanțarea cursei înarmărilor în țările dezvoltate, care pot astfel să-și valorifice stocurile de arme supuse uzurii morale sau să prelungească seriile de fabricație și să beneficieze de însemnate economii de scară, fără a

IMPORTURILE DE ARME ALE ȚĂRILOR ÎN CURS DE DEZVOLTARE ȘI ASISTENȚA ECONOMICĂ EXTERNĂ
(indici 1961=100, pe bază de dolari constanți)

DACĂ bugetele militare ar fi reduse cu 10% și **DACĂ** jumătate din sumele eliberate ar fi utilizate pentru accelerarea progresului economic și social în țările în curs de dezvoltare, sau

CE s-ar putea face cu 20 miliarde de dolari anual.

1. Construcția unor termocentrale pe cărbune cu o capacitate totală de 10 000 MW	2,5 mld. dol.
2. Construcția unor uzine de îngrășăminte fosfatice cu o capacitate totală de 10 mil. tone	1,1 mld. dol.
3. Un program de asistență pentru dezvoltarea agriculturii	2,6 mld. dol.
4. Achiziționarea a 20 de tancuri petroliere cu o capacitate de 330 mii tdw fiecare	0,66 mld. dol.
5. Construirea a 3 000 km de autostradă cu 2 căi și 2 benzi de circulație	3 mld. dol.
6. Un program suplimentar în domeniul alimentației de care ar beneficia 200 milioane de copii subalimentați	4 mld. dol.
7. Dezvoltarea unor sisteme igienice de aprovizionare cu apă potabilă	3 mld. dol.
8. Construcții școlare pentru cuprinderea în școala primară a 100 milioane de copii	3,2 mld. dol.

mai pune la socoteală condițiile oneroase în care se încheie numeroase contracte. În aceste împrejurări, este evident că țările în curs de dezvoltare suferă deosebit de puternic de pe urma cursei înarmărilor întrucât ponderea bugetelor militare în produsul lor brut întrece în multe cazuri media mondială, resursele lor financiare, valutare, de forță de muncă calificată etc. sînt de regulă foarte subdimensionate în raport cu nevoile, și totodată, ele sînt acelea care suferă în cea mai mare măsură de pe urma dereglărilor survenite pe piața mondială și de pe urma plafonării sau reducerii asistenței pentru dezvoltare.

Este cunoscut faptul că nevoile de resurse pentru dezvoltarea economico-socială a țărilor sărace din Asia, Africa și America Latină sînt imense. Așa cum arăta Wassily Leontief în recentul său studiu „Viitorul economiei mondiale“, numai pentru dezvoltarea economiei aceste țări ar trebui să consacre anual 30—40% din produsul național brut pentru investiții dacă s-ar dori ca actualul decalaj de 13:1 dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare să fie redus la jumătate pînă la sfîrșitul secolului. Aceste țări au de asemenea extraordinar de mari nevoi sociale, pentru că sute și sute de milioane de oameni sînt subalimentați, sînt lipsiți de cea mai elementară asistență medicală, sînt privați de binefacerile instruirii, de cele mai elementare condiții de locuit și de viață pentru o existență cît de cît normală. În aceste țări, mai mult decît oriunde resursele ar trebui să fie tratate cu cea mai mare parcimonie și îndreptate exclusiv spre satisfacerea nevoilor de dezvoltare economico-socială. Or, tocmai în cadrul lor risipa determinată de înarmări are dimensiunile relative cele mai mari.

Desigur că aici sau acolo vom putea identifica între cauzele acestui fenomen dorința de autoconservare a unor regimuri autoritare, considerente absurde de prestigiu, tendințe de a juca un rol mai mare pe plan subregional sau de a pregăti acțiuni militare în vederea modificării unor frontiere. Realitatea cea mai profundă este însă că dacă n-ar exista negustori de arme — și aceștia există numai în țările cele mai puternice, — nu s-ar putea face cheltuieli exorbitante pentru înarmare în țările în curs de dezvoltare. Ba mai mult încă. Dacă pe vaste zone ale lumii nu s-ar exercita, direct sau indirect, influența politicii imperialiste de forță și dictat, de speculare a situațiilor aberante lăsate în urmă de imperialism după prăbușirea imperiilor coloniale și dacă în centrele sale cursa înarmărilor n-ar determina intensificarea proliferării verticale a armelor, țările în curs de dezvoltare, aceste țări care știu din experiența istoriei că ele constituie prada de predilecție a monopolurilor, s-ar putea concentra într-o mult mai mare măsură asupra marilor lor probleme de progres.

În condiții cînd spirala înarmărilor va continua, vor avea loc inevitabil noi războaie și conflicte locale, ceea ce va împulsiona dezvoltarea cursei înarmărilor pe plan regional și implicit creșterea poverii pe umerii popoarelor celor mai sărace din lume.

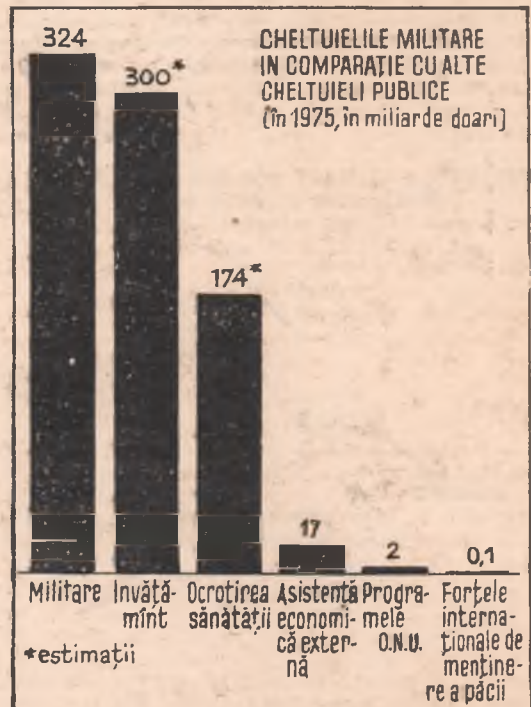
Toate acestea scot în evidență interesul tuturor popoarelor în înghețarea și reducerea cheltuielilor militare oprirea cursei înarmărilor și adoptarea de măsuri eficiente menite să apropie

omenirea de obiectivul dezarmării generale și totale și, în primul rînd, al dezarmării nucleare.

Ce înseamnă oprirea cursei înarmărilor și ce înseamnă dezarmarea? Sau ce înseamnă măsuri de dezarmare? Acestea nu sînt întrebări sterile, pentru că evoluția din ultimii ani, discuțiile și negocierile purtate, denumirea diverselor comitete create special au produs nu numai iluzii, dar și o imensă confuzie. Prin oprirea cursei înarmărilor înțelegem oprirea dezvoltării cantitative și calitative a arsenalelor militare și forțelor armate, înghețarea creșterii bugetelor militare, încetarea concepției și producerii de noi tipuri și sisteme de arme și încetarea perfecționării celor existente. În ceea ce privește dezarmarea, ea presupune reducerea potențialului militar, atît prin reducerea substanțială și ireversibilă a bugetelor militare, cît și prin măsuri de scoatere în afara legii a unor arme și sisteme de arme, sistarea producției și lichidarea stocurilor de asemenea arme, reducerea ireversibilă a efectivelor militare. Sînt măsuri de dezarmare măsurile de desființare a unor baze militare pe teritorii străine și de retragere a trupelor în granițele naționale, atunci cînd acestea sînt însoțite de reduceri corespunzătoare ale cheltuielilor militare, armamentelor și efectivelor.

NECESITATEA obiectivă a dezarmării are la bază motivații multiple. Între altele, ea decurge din modul în care se pune problema securității în noile condiții istorice.

Vreme îndelungată, securitatea națională, cerința firească a oricărui stat, n-a putut fi asigurată decît pe calea armelor, care pot îndeplini funcția de descurajare a agresiunii sau de zădărnicare a ei. În perioada postbelică însă, apariția armelor nucleare a modificat fundamental datele problemei. În era nucleară, un război cu arme de distrugere în masă înseamnă anihilarea asigurată a ambelor părți beligerante și nu numai a lor. Pentru că numai o mică fracțiune din forța distructivă acumulată în arsenalele nucleare este suficientă pentru a distruge întreaga viață și civilizație pe planeta noastră. Acest fapt este nou în istorie. Este de reținut de asemenea, că pe măsura desfășurării cursei înarmărilor riscurile de război nuclear generalizat declanșat prin accident sau prin escaladarea conflictelor locale cresc continuu. În aceste condiții o securitate reală nu mai poate fi concepută decît pe baza dezvoltării a trei serii de procese concomitente — dezarmare generală și în primul rînd dezarmare nucleară, edificarea unui sistem de securitate internațională cu garanții adecvate și edificarea unei noi ordini economice și politice internaționale. Dezarmarea gene-

rală și în primul rînd dezarmarea nucleară ar diminua și în cele din urmă ar elimina pericolul grav al distrugerii omenirii. Edificarea unei noi ordini internaționale ar înlătura progresiv unele din sursele cele mai grave de conflicte și tensiuni între națiuni, în timp ce un nou sistem de securitate internațională, în care Organizația Națiunilor Unite ar fi chemată să aibă un rol central, ar asigura soluționarea conflictelor pe o bază pașnică, prevenirea și zădărnicierea încercărilor de agresiune.

Unele reflecții pe marginea
celeia de-a XXXII-a sesiuni
a Adunării generale a O.N.U.

„...Se impune să se acționeze pentru o largă democratizare a relațiilor internaționale, pentru găsirea celor mai potrivite forme de soluționare în comun, prin consensul tuturor națiunilor, prin tratative și acorduri, a problemelor care confruntă astăzi omenirea. În legătură cu aceasta considerăm că Organizației Națiunilor Unite îi revine rolul cel mai important, deoarece ea oferă cadrul organizatoric cel mai adecvat pentru dezbaterile largă și democratică a problemelor și pentru participarea activă la soluționarea lor, la întreaga viață internațională a tuturor statelor”.

NICOLAE CEAUȘESCU

ACȚIUNI PENTRU ADÎNCIREA DEMOCRATIZĂRII RELAȚIILOR INTERNAȚIONALE

Ioan VOICU, Nicolae MICU

La 20 DECEMBRIE s-au încheiat la New York lucrările celeia de-a XXXII-a sesiuni a Adunării generale a O.N.U. De-a lungul a trei luni de dezbateri, consultări și negocieri aprofundate, Adunarea generală a examinat, în forul său plenar și în cele șapte comitete specializate ale sale, un număr record de 132 de puncte înscrise pe ordinea sa de zi. Rezultatele acestei intense activități diplomatice multilaterale își găsesc o reflectare parțială în cele aproape 300 de rezoluții și hotărâri ale Adunării generale. Aceste documente definesc cadrul acțiunilor de cooperare internațională care urmează să fie întreprinse în etapa următoare în domeniul de însemnătate covârșitoare pentru pacea, securitatea și progresul tuturor națiunilor: instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale; oprirea cursei înarmărilor și negocierea unor măsuri semnificative de dezarmare; soluționarea pașnică, pe calea tratativelor, a diferendelor dintre state și consolidarea măsurilor de prevenire a izbucnirii unor noi conflicte în viitor; promovarea unor principii noi, democratice, în raporturile dintre state; încurajarea progresului social în lume și asigurarea dezvoltării și afirmării personalității umane; intensificarea acțiunilor îndreptate spre lichidarea totală a colonialismului, eliminarea discriminării rasiale și întărirea independenței tuturor națiunilor; întărirea eficacității O.N.U. și adaptarea, în continuare, a forului mondial la realitățile lumii contemporane, potrivit comandamentelor epocii și așteptărilor legitime ale popoarelor.

Sesiunea încheiată s-a impus și prin interesul deosebit, tot mai accentuat, manifestat de statele membre față de lucrările ei. Astfel, la dezbaterile Adunării generale din acest an au participat 15 șefi de state sau de guverne, 8 vice-prim-miniștri și un număr record de 115 miniștri de externe. Semnificația participării membrilor de guverne la lucrările sesiunii nu se limitează nici pe departe la prezentarea, în fața Adunării generale, a politicii țărilor respective. Prezența lor simultană la New

York oferă un prilej unic de contacte, discuții și negocieri bilaterale, care contribuie efectiv la promovarea în lume a unui nou spirit de cooperare reciproc avantajoasă, de înțelegere și respect mutual, de promovare a unor noi relații în viața internațională, de adâncire a democratizării lor.

În lucrările Adunării generale s-a afirmat mai convingător ca oricând spiritul constructiv, de negociere, de comprehensiune și de căutări răbdătoare ale unor soluții cât mai eficiente pentru marile probleme care frământă omenirea. Cu unele excepții, s-au redus substanțial disputele și discuțiile polemice care, în trecut, ocupau o bună parte din dezbaterile de la O.N.U. și care, în consecință, lăsau prea puțin timp disponibil pentru tratative serioase în vederea elaborării de soluții concrete la problemele de interes comun.

Spre o nouă ordine economică și politică internațională

ULTIMA SESIUNE a Adunării generale a scos în evidență cristalizarea mai clară a obiectivului capital spre care evoluează relațiile internaționale contemporane — statornicirea unei noi ordini economice și politice internaționale. Într-adevăr, dezbaterile și consultările multilaterale intense, aprofundate, pe temele economice, desfășurate pe întregul parcurs al sesiunii, au gravitat în jurul căilor și modalităților de accelerare a procesului de afirmare a noii ordini. În acest sens, un accent special s-a pus pe examinarea stadiului de aplicare a Strategiei internaționale pentru cel de-al doilea Deceniu al O.N.U. pentru dezvoltare și, cu deosebire, a programelor de acțiune privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale și dezvoltarea și cooperarea economică internațională, adoptate de sesiunile speciale ale Adu-

Cifre și fapte care atestă imperativul dezvoltării

● **DECALAJE.** Diferențele dintre țările în curs de dezvoltare și cele dezvoltate, în loc să se reducă, se accentuează continuu, datorită rezultatelor modeste obținute de țările în curs de dezvoltare.

Decalajul dintre nivelul mediu al produsului național brut pe locuitor din țările dezvoltate și cel din țările în curs de dezvoltare a crescut de la 10 : 1 în 1950 la 13 : 1 în acest deceniu.

Între 1960 și 1975, sporul anual absolut al produsului pe locuitor a fost de 10 ori mai mare pe ansamblul țărilor dezvoltate decât pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare. Dar față de țările cele mai puțin avansate sporul absolut respectiv a fost de aproape 100 ori mai mare.

În aceste condiții constată ultimul raport anual al Băncii Mondiale, „sărăcia extremă a țărilor în curs de dezvoltare este cea mai urgentă problemă a dezvoltării.

Ritmul de creștere al P.N.B. pe locuitor,
1950—1975

— în % —

Țări în curs de dezvoltare	Ritmuri medii anuale			
	1950—1960	1960—1970	1970—1975	1950—1975
Asia de Sud	2,7	1,5	0,5	1,8
Asia de Est	3,3	4,0	4,8	3,9
Africa	2,4	1,6	2,1	2,0
Orientul Mijlociu	5,0	4,4	6,4	5,0
America Latină	2,1	2,5	3,7	2,6
Țările capitaliste dezvoltate *)	3,0	4,1	1,9	3,2

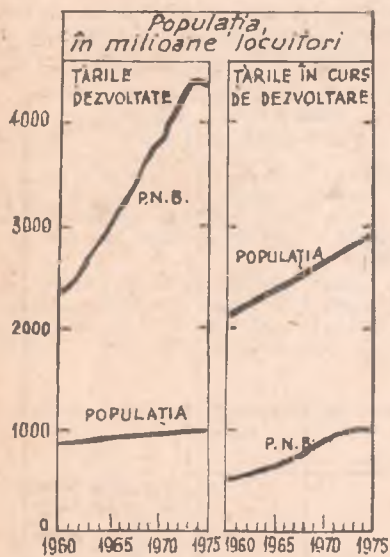
*) Țările O.C.D.E., fără Spania, Grecia, Portugalia și Turcia.

Sursa : Banque Mondiale, Rapport annuel 1977.

Cifre și fapte care atestă imperativul dezvoltării

● **SĂRĂCIE.** „Problema sărăciei absolute este pentru „lumea a treia” o problemă multidimensională”, subliniază la rîndul său publicația *L'Observateur de l'O.C.D.E.* (noiembrie 1977). „Mai mult decît oricare alt factor, șomajul și insuficiența veniturilor sînt la originea irisirii resurselor (umane), privațiunilor, malnutriției și imbolnăvirilor. Serviciile de asigurări sociale fiind rudimentare sau inexistente în aceste țări, oamenii care nu au mijloace sigure de a-și cîștiga existența vegetează într-o sărăcie absolută. Ei nu au cu ce să se hrănească, cu ce să se îmbrace și unde să locuiască convenabil, sînt adesea lipsiți de apă potabilă și de instalații sanitare acceptabile și nu dispun, pentru copiii lor de servicii elementare de ocrotire a sănătății și de învățămînt”.

Se estimează, de pildă, că aproape 1.4 miliarde de oameni de pe planeta noastră au o alimentație cotidiană insuficientă în calorii, în cazul a 930 milioane dintre ei deficitul zilnic depășind 250 de calorii.

Produsul național brut (P.N.B.), în miliarde dolari

● **ANALFABETISM.** În lume există circa 800 milioane de analfabeți, din care 60% sînt femei. În țările cele mai puțin dezvoltate ale lumii numai 15% din populație știe să scrie și să citească.

● **MORTALITATE.** Rata natalității variază în țările slab dezvoltate de la 25 la peste 50 la 1000 de locuitori. Dar din 1000 de nou născuți, 200 vor muri încă în primul an de viață.

nării generale din 1974 și 1975. În același context, a fost analizată situația transpunerii în viață a prevederilor Cartei drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor, aprobată de Adunarea generală cu trei ani în urmă.

Printre principalele contribuții ale ultimei sesiuni la promovarea procesului de stabilire a noii ordini se înscrie, în primul rînd, crearea de către Adunarea generală a unui comitet inter-sesiional compus din toate cele 149 state membre și investit cu misiunea de a coordona acțiunile care se întreprind în diferite organizații și organisme internaționale în problemele noii ordini. Hotărîrea este cu atît mai semnificativă cu cît prin ea se consacră, după dialogul cu caracter și participare limitată „Nord-Sud” de la Paris, rolul central pe care trebuie să-l joace O.N.U. în orientarea eforturilor depuse pe plan mondial pentru atingerea țelului primordial al popoarelor — făurirea unei lumi mai bune și mai drepte.

Adunarea generală a hotărît, de asemenea, convocarea pentru anul 1980 a unei sesiuni speciale pentru a examina și face bilanțul progresului realizat în stabilirea noii ordini economice internaționale. Sesiunea specială a Adunării generale din 1980 va avea, totodată, misiunea de a finaliza noua strategie a dezvoltării pentru deceniul următor. Rezoluția, pe această temă, adoptată din inițiativa „Grupului celor 77” — în cadrul căruia România joacă un rol proeminent — este de natură să concentreze și mai mult, în anii următori, atenția tuturor statelor asupra importanței covârșitoare pe care găsirea de soluții concrete și eficiente la problemele dezvoltării și cooperării economice între state o are pentru menținerea și consolidarea păcii și securității tuturor națiunilor lumii.

O verigă de cea mai mare însemnătate în lanțul pașilor spre noua ordine o constituie organizarea în 1979 a Conferinței O.N.U. pentru știință și tehnologie. Din dezbaterile de la sesiunea Adunării generale s-a desprins speranța, larg împărtășită, că această Conferință — care își recunoaște originea într-o inițiativă prezentată de România la O.N.U. cu șapte ani în urmă — va marca un pas însemnat în întărirea cooperării internaționale în știință și tehnologie, care, în etapa contemporană, au devenit un factor hotărîtor al accelerării progresului economic și social.

În sectorul social-umanitar s-au impus cu putere atențiile tuturor statelor membre preocupările pentru definirea componentei sociale a noii ordini internaționale. În acest context, un loc însemnat îl ocupă inițiativele țării noastre în domeniul tineretului. Astfel, la propunerea României 43 de state au prezentat un proiect de rezoluție privind proclamarea unui An internațional al tineretului în care se pune accentul pe participarea tinerei generații la procesul dezvoltării sociale, precum și pe contribuția sa valoroasă la statornicirea unei noi ordini economice internaționale. O altă rezoluție, la care este coautoare România, tratează despre îmbunătățirea comunicațiilor dintre O.N.U. și organizațiile naționale și internaționale de tineret. Adoptarea prin consens a ambelor rezoluții este de bun augur pentru continuarea acțiunilor în acest însemnat sector.

Tot în domeniul social-umanitar s-a mai adoptat, prin consens, la propunerea Algeriei, Iugoslaviei, României, Spaniei și Portugaliei, o rezoluție cu privire la ameliorarea condițiilor de viață ale muncitorilor migranți. Libia, România și alte țări în curs de dezvoltare au propus, de asemenea, măsuri concrete în legătură cu situația persoanelor handicapate, chestiune strict umanitară față de care Adunarea generală a manifestat interesul cuvenit, adoptînd, tot prin consens, rezoluția elaborată de statele amintite.

Pentru oprirea cursei înarmărilor și măsuri eficiente de dezarmare

Lucrările Comitetului I (politic) al Adunării generale au fost dominate de examinarea modalităților de stăvilire a cursei înarmărilor și de realizarea a unor măsuri semnificative de dezarmare. Importanța deosebită acordată acestui subiect la ultima sesiune s-a reflectat, în parte, în faptul că în centrul dezbaterilor, care au durat aproape șapte săptămîni, s-au aflat nu mai puțin de 17 probleme diferite țînînd de problematica dezarmării și în adoptarea de către Adunarea generală a 24 de rezoluții referitoare la diversele componente ale dezarmării. Aceste instrumente, însoțite de forul plenar, se referă la o gamă largă de aspecte, printre care: pregătirea sesiunii speciale a Adunării generale pentru dezarmare (1978), înțelegerea experiențelor nucleare, interzicerea armelor chimice, reducerea bugetelor militare, stabilirea de zone denuclearizate și de zone de pace în diferite regiuni ale lumii, întărirea securității statelor neposesoare de arme nucleare etc.

Imperativul intensificării eforturilor pentru realizarea unei cotituri radicale în negocierile de dezarmare a fost clar formulată în concluziile raportului prezentat de Secretarul general, încă la începutul sesiunii, asupra consecințelor economice și sociale ale cursei înarmărilor și a efectelor sale profund dăunătoare pentru pacea și securitatea mondială, raport care a fost elaborat la inițiativa și sub președinția României și a figurat ca punct distinct pe ordinea de zi a Adunării generale. În cursul discuțiilor, numeroase delegații au subliniat necesitatea pregătirii urgente a unor acorduri internaționale de natură să ducă la încetarea cursei înarmărilor și la reducerea armamentelor, îndeosebi a celor nucleare. A reieșit în evidență, mai limpede decît oricînd în trecut, că, dacă nu se va curma în scurt timp creșterea arsenalului de arme nucleare și de alte arme de distrugere în masă și dacă nu se vor lua măsuri de reducere substanțială a acestor armamente, atunci și alte state se vor vedea constrînse să ia măsuri proprii de ocrotire a securității lor, prin dotarea cu arme moderne.

Dezbaterile în problemele dezarmării

au constituit, într-un fel, un preluu practic și necesar la sesiunea specială a Adunării generale din 1978. După cum se cunoaște, această însemnată sesiune este destinată să facă o analiză aprofundată a situației, cu totul îngrijorătoare, determinate de cursa înarmărilor, să stabilească noi principii, mai democratice, obiective mai precise și măsuri concrete care să conducă la realizarea unor acorduri semnificative de reducere a armamentelor. Adunarea generală este chemată, totodată, să elaboreze un cadru instituțional mai adecvat, capabil să asigure desfășurarea operativă și eficientă a viitoarelor negocieri de dezarmare.

De asemenea, Adunarea generală a examinat din nou problematica stabilirii și consolidării păcii în zonele de conflict, acordând o atenție specială situației din Orientul Mijlociu, Cipru și Africa australă. Dezbaterile desfășurate pe aceste teme au scos în evidență un interes sporit pentru rezolvarea pașnică a diferendelor în cauză și pentru acceptarea negocierilor între părțile la conflict, ca singurul mijloc rațional și eficient de instaurare a unei păci juste și trainice în zonele respective.

Imperativul creșterii rolului și eficacității Organizației Națiunilor Unite

Lucrările sesiunii Adunării generale au arătat că sprijinul statelor membre în favoarea creșterii rolului și eficacității Organizației Națiunilor Unite în viața internațională contemporană continuă să se dezvolte. Ansamblul dezbaterilor pe această temă a fost confirmat cu forța adevărului, justetea tezei formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta Conferință Națională a P.C.R. potrivit căreia „se impune, mai mult ca oricând, creșterea rolului Organizației Națiunilor Unite, perfecționarea activității sale, a altor organisme internaționale, oferind tuturor popoarelor posibilitatea de a participa în mod organizat la eforturile pentru asigurarea unei politici noi de colaborare și pace în lume“. Într-adevăr, s-a remarcat o înțelegere clară din partea majorității țărilor membre a faptului că, în actuala etapă istorică a interdependențelor, marile probleme internaționale au căpătat tot mai mult un caracter global, adică afectează fundamental interesele tuturor popoarelor, și, în consecință, soluții viabile pentru aceste probleme pot fi elaborate numai cu participarea, în condiții de deplină egalitate, a tuturor statelor. Organizația Națiunilor Unite, care este principalul for politic mondial în care este reprezentată evasitotalitatea statelor lumii, pune

la dispoziție cadrul politic, principiile și instrumentele diplomatice și procedurale indispensabile pentru examinarea eficientă și elaborarea de răspunsuri juste și realiste la problemele cardinale, de interes comun, ale umanității.

La ultima sa sesiune (1977), Comitetul special pentru Carta O.N.U. și creșterea rolului Organizației, organ înființat de Adunarea generală în 1975, a încheiat examinarea unui studiu analitic al Secretarului general al O.N.U., conținând propunerile formulate pînă în prezent de toate statele în legătură cu întărirea rolului instituției mondiale și reflectarea în Carta O.N.U. a realităților contemporane. Potrivit rezoluției adoptate prin consens în această importantă problemă, în care România s-a distins prin contribuții de sine stătătoare, comitetul special amintit va continua în 1978 îndeplinirea următoarelor două sarcini din mandatul său: întocmirea unei liste de propuneri concrete pentru întărirea eficacității organizației și identificarea acelor dintre ele care se bucură de un sprijin larg.

Procesul de creștere a rolului și eficacității Organizației se manifestă și se dezvoltă pe diverse planuri. De exemplu, la ultima sa sesiune, Adunarea generală a discutat și adoptat rezoluții însemnate în legătură cu întărirea destinderii internaționale, încheierea unui tratat mondial privind nerecurgerea la forță și la amenințarea cu forță în relațiile internaționale și neamestecul în treburile interne ale statelor. Aceste rezoluții ca și alte documente importante adoptate în trecut de către Adunarea generală, contribuie la dezvoltarea și întărirea principiilor fundamentale ale dreptului internațional chemate să cirmuiască totalitatea relațiilor dintre state. De asemenea, organizarea mai frecventă a unor sesiuni speciale ale Adunării generale în asemenea domenii capitale ca dezarmarea, știința și tehnologia și noua ordine economică internațională reprezintă, în fond, afirmarea O.N.U. ca principal for internațional de examinare și rezolvare a problemelor globale care confruntă omenirea. Dezbaterile de la cea de-a XXXII-a sesiune a forului plenar al Națiunilor Unite au ilustrat în mod convingător o importantă teză a Conferinței Naționale a P.C.R. prin evidențierea cu putere a dorinței forțelor progresiste de a orienta cursul vieții internaționale într-o direcție nouă, în cadrul unui proces în care popoarele lumii sînt hotărîte să-și asume răspunderea istorică de a asigura înaintarea omenirii pe calea progresului și civilizației, de a făuri o lume mai bună și mai dreaptă pe planeta noastră, aptă să garanteze pacea și securitatea tuturor națiunilor.

Cifre și fapte care atestă imperativul dezvoltării

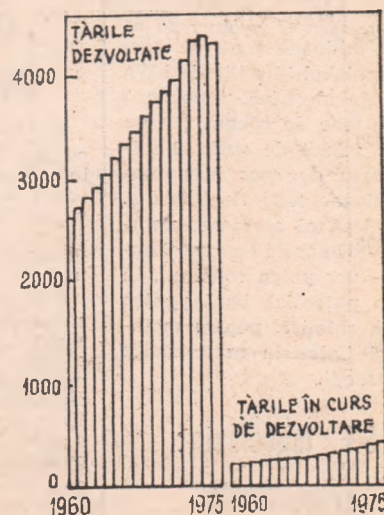
● **INSECURITATE SANITARA.** Boli pe care țările dezvoltate nu le-au cunoscut niciodată sau le-au lichidat de mult cunosc în țările subdezvoltate o incidență dramatică. Numărul redus al medicilor (1 la 100 000 de locuitori în Volta Superoară, 1 la 75 000 în Etiopia, 1 la 50 000 în Nepal) favorizează această situație.

● **DURATA DE VIAȚĂ.** Reflectînd decalajele în privința nivelului de dezvoltare economică și socială, durata medie a vieții care potrivit datelor O.N.U. este pe plan mondial de 55 ani, iar în Europa de 71 ani, se situează la 63 ani în America Latină, 57 ani în Asia și 46 de ani în Africa.

● **ȘTIINȚĂ ȘI TEHNOLOGIE.** În condițiile rolului de prim ordin al științei și tehnologiei în lumea contemporană, creșterea decalajelor în aceste domenii acționează ca un factor agravant al subdezvoltării și dependenței față de țările puternic industrializate.

Astfel, potrivit datelor UNCTAD, față de 10,4 oameni de știință ocupați în cercetare-dezvoltare la 10 000 de locuitori în statele industrializate, în Africa revelează în medie 0,35 oameni de știință, în America Latină 1,15, iar în Asia 1,6.

Dacă în 1970 în țările industrializate lucrau în medie 112 specialiști la 10 000 locuitori, în statele africane activau numai 5,8 specialiști la 10 000 locuitori, în Asia — 22, iar în America Latină — 69.

Produsul național brut pe locuitor (în dolari, la prețurile din 1974)

● Țările în curs de dezvoltare nu dețin în fapt decât circa 1% din numărul total al brevetelor în vigoare în lume. Marea majoritate a brevetelor depuse în țările „lumii a treia“ (circa 85% după estimările UNCTAD) aparțin unor firme străine, care însă nu le utilizează decât în rare cazuri în țările respective, ci le folosesc numai pentru a proteja de concurență produse importate de ele în acele țări.

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

PROGRES TEHNIC ȘI DEZVOLTARE

U. R. S. S. : valorificarea energetică superioară a cărbunelui

UTILIZAREA în condiții de eficiență economică sporită a marilor rezerve de cărbune existente în lume a devenit o problemă deosebit de actuală, o dată cu izbucnirea „crizei energiei”. În Uniunea Sovietică cercetările respective au fost stimulate, între altele, de necesitatea exploatării comparativ avantajoase a bogatului zăcămint de cărbune din regiunea Kansk-Acinsk (Siberia). Faptul că, pe de o parte, cărbunele extras (prin procedeul „la zi”) din zăcămint revine ieftin, dar că pe de altă parte — prin proprietățile sale — el nu se pretează la transport pe distanțe lungi, a condus pe oamenii de știință sovietici la elaborarea unei tehnologii de prelucrare a acestuia în alte resurse energetice, superioare.

Pe baza experienței obținute în cadrul unei stații-pilot, se proiectează construirea — în regiunea zăcămintului de la Kansk-Acinsk — a unui uriaș combinat, care să prelucreze anual 50 milioane tone de cărbune, furnizând 32 miliarde kWh de energie electrică, aproape 3 milioane tone de păcură, (cu un conținut scăzut de sulf), 9 milioane tone de cocs bituminos și 4 milioane tone de brichete. Se apreciază că asemenea combinate — denumite energetice tehnologice — vor putea constitui, în viitor, o puternică bază pentru industria chimică, pentru metalurgie și industria materialelor de construcții.

R.S.F. Iugoslavia: perspectivele industrii petrolului

CU O EXTRACTIE PROPRIE de circa 4 milioane tone de petrol, Iugoslavia acoperă doar o treime din necesarul de petrol și produse petroliere al economiei sale. Întrucât importul de petrol brut încarcă balanța sa comercială externă cu aproape un miliard de dolari pe an și ținând seama de perspectiva creșterii consumului de produse petroliere, în Iugoslavia se desfășoară prospecțiuni susținute de noi zăcămint de țifei și gaze. Cele mai promițătoare

zone sînt considerate a fi Cîmpia panonică și zona litoralului Adriaticii; în viitor vor fi prospectate și alte regiuni, folosindu-se în acest scop și fotografiile ale teritoriului țării, realizate cu ajutorul sateliților.

Pe de altă parte, Iugoslavia dispune de o industrie de prelucrare a petrolului, a cărei producție depășește necesarul intern de consum și ale cărei capacități vor fi extinse în continuare. Pentru a ușura și ieftini, totodată, accesul petrolului brut de la sursele de aprovizionare la rafinării, a început construcția unei conducte de petrol, cu o capacitate de transport de 34 mil. tone pe an, prevăzută a intra în exploatare la finele anului 1978. Pornind din portul Omisalj (în insula Krk din Adriatică, unde pot acosta nave petroliere cu un deplasament de 400 mii tone), conduca va străbate — pe o distanță de 700 km — teritoriul Iugoslaviei, aprovizionînd cu materie primă o serie de rafinării importante, și va continua apoi pe teritoriul Ungariei și Cehoslovaciei.

R. P. Bulgaria: „electronicizarea” producției agricole

ACUM CÎTIVA ANI în agricultura R.P. Bulgaria a început introducerea sistemelor automatizate de conducere. În stadiul cel mai avansat aceste lucrări se află în cadrul complexului agro-industrial „Sređet”, cu centrul în Sofia.

Complexul dispune de un personal de câteva mii de lucrători agricoli, de sute de tractoare, combine, autovehicule, echipament agricol etc., precum și de câteva zeci de mii de hectare de teren arabil; avînd menirea de a aproviziona în primul rînd populația capitalei, complexul este specializat în creșterea vacilor de lapte, în producția de furaje și legume.

Introducerea sistemului automatizat de conducere a complexului „Sređet” (ca verigă a viitorului sistem automatizat de conducere a Complexului agro-industrial național) urmărește să asigure utilizarea mai rațională a resurselor sale materiale, financiare și de forță de muncă. Să ridice nivelul productivității muncii și să amelioreze calitatea producției. Deocamdată, în cadrul complexului „Sređet” funcționează

subsistemul „Dirijarea muncii și a resurselor de forță de muncă” și sînt în curs de implantare subsistemele „Dirijarea a aprovizionării tehnico-materiale”, „Planificarea tehnico-economică” și „Dirijarea pregătirii tehnice și tehnologice a producției”. întregul sistem urmînd a fi finisat pînă la sfîrșitul acestui deceniu.

Acțiuni similare se desfășoară și în alte complexe agro-industriale de pe teritoriul Bulgariei, ele soldîndu-se cu reducerea personalului administrativ și a numărului unităților economice nerentabile, cu ridicarea — în general — a eficienței procesului de producție în agricultură.

R. P. Polonă: industria extractivă

DEZVOLTAREA INDUSTRIEI EXTRACTIVE în Polonia a fost permanent stimulată de prospectarea și punerea în valoare a unor zăcămint bogate de cărbune, sulf, cupru, sare, precum și de fier, plumb, zinc etc. Volumul extracției de huiță, de pildă, a crescut de la 140 mil. tone în 1970, la 172 mil. tone în 1975 și se prevede că va depăși 200 mil. tone în 1980; producția de sulf a sporit de la circa 2,7 mil. tone în 1970 la circa 4,9 mil. tone în 1975, o nouă majorare substanțială fiind prevăzută în cursul actualului cincinal.

Dintre metalele neferoase, ritmul cel mai rapid de dezvoltare îl cunoaște extracția de minereu de cupru și producția de cupru electrolitic. În ceea ce privește producția de cupru, aceasta a progresat de la 72,2 mii tone în 1970 la 249 mii tone în 1975 și va ajunge la 420—425 mii tone în anul 1980. Furnizînd, doar după două decenii de la descoperirea zăcămintelor de cupru pe teritoriul său, circa 5 la sută din producția mondială de cupru, Polonia se situează pe locul șapte în lume; în același timp, în ultimul deceniu cuprul a trecut din nomenclatorul de import al țării în cel de export, figurînd alături de alte produse exportate ale industriei extractive sau metalurgice, ca sulful, cărbunele, zincul ș.a.

R. P. Ungară: preocupări pentru economisirea energiei

PROBLEMA GOSPODĂRIII RAȚIONALE a energiei constituie o preocupare centrală și în Ungaria, unde 35 la sută din totalul de energie produsă se consumă în industrie, 25 la sută în transporturi și comunicații și 40 la sută în sectorul construcțiilor (inclusiv imobilele de locuit). La consumul de energie al acestui din urmă sector, producția de materiale de construcție și lucrările de construcție-montaj contribuie cu 12—14 la sută, iar exploatarea clădirilor cu de două ori mai mult — cca. 28 la sută.

Pentru a se obține reducerea ponderii menționate, se preconizează în primul rînd analiza atentă a pierderilor de căldură (adică a energiei risipite) la clădiri. La blocurile noi, pierderile cele mai mari se observă la ferestre (60—65 la sută din total pierderi), apoi la pereții exteriori (25—30 la sută). Luîndu-se în considerație aceste pierderi, încăperile sînt încălzite cu 3—5 grade Celsius peste norma necesară.

Ca măsuri de remediere a situației se preconizează, în primul rînd, reglarea mai corectă — printr-o înaltă automatizare a instalațiilor — a fluxului de căldură furnizată de termocentrale; apoi utilizarea unor mai bune materiale izolante la noile construcții, cit și efectuarea unor lucrări de izolații suplimentare, acolo unde este cazul, la clădirile existente. Se apreciază că investițiile necesare realizării unui program coordonat de modernizare a tehnologiilor în această direcție — de ordinul a 300—400 milioane de forinți — ar putea fi recuperate, de la caz la caz, într-un interval de 3—13 ani, prin reducerea cu circa 30—40 la sută a consumului actual de energie (indeosebi termică) în construcții.

R.P.S. ALBANIA: Pe măsura industrializării economiei, creșterii populației urbane și îmbunătățirii condițiilor de viață ale celei rurale, o importanță tot mai mare capătă construcția de locuințe moderne, dotate cu confortul necesar. În total, în cursul cincinalului actual, în Albania urmează a fi construite 62 mii de apartamente, din care 32 de mii în mediul rural. (În ilustrație, un cartier nou al orașului Vloră.)

R. P. Chineză: apele în slujba dezvoltării

ÎN DECENIILE care au trecut de la eliberarea țării, poporul chinez a depus un efort uriaș pentru imblinzirea cursurilor de apă care străbat teritoriul său, și îndeosebi a patru dintre ele: Iantzi, Fluviul Galben, Huaiho și Haiho. Dătătoare de viață și de recolte bogate în anii cu precipitații normale, aceste cursuri de apă deveneau frecvent sursa unor inundații catastrofale care distrugau culturile, amenajările hidrotehnice, casele și viețile oamenilor, făcând neroditoare (prin alcalinizarea solului) terenuri întinse.

În bazinul Fluviului Galben, de pildă, în decursul a 26 de secole dinainte de eliberare s-au înregistrat cite două inundații la fiecare trei ani. În anii puterii populare, cu sprijinul statului și prin munca asiduă a milioane de țărani chinezi, au fost întărite și suprainălțate peste 1800 km de diguri pe cursul inferior al fluviului, ceea ce a permis înlăturarea inundațiilor. Totodată, au fost construite circa două sute de stăvilare, numeroase stații de pompare, instalații de ridicare a apei, rețele de canale de irigație etc. Cu ajutorul lor, apa Fluviului Galben, care transportă anual 1,6 miliarde tone de aluviuni, a fost dirijată pentru fertilizarea solurilor sărace din regiunea cursului său inferior. Astfel, în provincile Honan și Sandun, de exemplu, au fost fertilizate 700 mii ha, pe care au fost create orezării, plantații de bumbac etc., furnizoare de recolte bogate. Acțiuni similare — ca amploare și rezultate — s-au desfășurat și se desfășoară și în bazinele celorlalte cursuri de apă menționate.

R. D. Germană: dinamica unei ramuri de vîrî

INDUSTRIA ELECTROTEHNICĂ ȘI ELECTRONICĂ ocupă un loc de frunte în economia R.D. Germane. Fapt demonstrat atît de participarea sa cu circa o optime la realizarea producției industriale a R.D.G. cit și prin ritmul de dezvoltare (un spor de 55% în perioada 1971—1975 și de 46,5% în actualul cincinal), superior mediei pe întreaga industrie. Industria electrotehnică și electronică este un important furnizor de instalații și aparatură pentru energetică, industria constructoare de mașini și cea chimică, pentru agricultură și industria alimentară, pentru construcțiile de locuințe și sectorul de ocrotire a sănătății, ea aprovizionează piața internă cu bunuri de consum electrotehnice, electronice și foto-optice.

Totodată, această industrie exportă o gamă diversificată de produse, reprezentînd — valoric — un sfert din producția sa. Experiența acumulată în decurs de decenii asupra cerințelor legate de funcționarea instalațiilor și aparatelor în cele mai variate condiții climatice, precum și perfecționarea metode-

lor de montaj au permis industriei electrotehnice și electronice din R.D.G. să-și exporte produsele nu numai în țări socialiste sau țări în curs de dezvoltare (Egipt, Siria, Turcia, Iran, Brazilia, Grecia etc.), ci și în țări capitaliste industrializate ca Austria, R.F.G., Franța, Anglia, Suedia, S.U.A. ș.a.

Principalele orientări ale acestei ramuri în actualul cincinal constau în dezvoltarea accelerată a microelectronicii, în extinderea utilizării acesteia în cadrul economiei naționale a R.D.G., iar pe plan extern — în întărirea cooperării industriale cu alte țări, în vederea lărgirii în continuare a exportului de articole electrotehnice și electronice.

R. S. Cehoslovacă: promovarea științei în producție

ÎN R.S. CEHOSLOVACĂ pentru finanțarea progresului tehnico-științific se alocă, în actualul cincinal (1976—1980), 92 miliarde coroane, respectiv 3,9% din venitul național. Principala instrument de realizare a obiectivelor prevăzute îl constituie planul progresului tehnico-științific, care include 8 programe de cercetări fundamentale și 20 de programe de dezvoltare tehnică, în domeniul ca: extinderea bazei energetice, crearea și utilizarea de noi materiale, dezvoltarea și introducerea electronicii, electrotehnicii și ciberneticii aplicate, industrializarea construcțiilor și lărgirea bazei moderne pentru acest sector ș.a.

În scopul realizării prevederilor planului progresului tehnico-științific, pentru ca acestea să devină parte integrantă a planurilor de producție ale întreprinderilor, în țară a fost creată o rețea de așa-numite „locuri de muncă“ cheie ale progresului tehnico-științific, care cuprind circa 400 de domenii deosebit de importante pentru dezvoltarea economiei naționale. Aflate sub conducerea Ministerului dezvoltării tehnice și construcțiilor capitale, aceste „locuri de muncă“ au devenit centre de concentrare a eforturilor pentru pregătirea unor studii complexe, de mare însemnătate pentru dezvoltarea în perspectivă a principalelor sectoare și producții, pentru colaborarea pe plan internațional în promovarea progresului tehnic, pentru raționalizarea producției și a structurilor proceselor de producție.

R. P. D. Coreeană: ritmuri industriale

INDUSTRIA R.P.D. Coreene, care înainte de cel de-al doilea război mondial nu era capabilă nici să fabrice în bune condiții unelte agricole simple necesare populației, a ajuns să furnizeze echipament modern pentru diferite sectoare, ca prese de forjat de 6000 tone, locomotive electrice, autocami-

oane de 100 de tone, mașinile unelte de precizie etc. Ritmul rapid de creștere înregistrat de producția industrială (un spor de peste 6,1 ori în anii 1946—1956, de 11,6 ori în perioada 1956—1970 și de 2,2 ori în perioada îndeplinirii sarcinilor planului șesenal: 1971—august 1975), a fost net depășit de expansiunea industriei constructoare de mașini.

Dezvoltarea prioritară a acestei ramuri, ca — de altfel — a întregii industrie grele, a permis diversificarea continuă a producției industriale, crearea unei structuri tehnico-materiale moderne a economiei naționale, sprijinirea pe o solidă bază internă de materii prime (în prezent aceasta asigură trei pătrimi din necesarul industriei).

După cum se subliniază în presa R.P.D. Coreene, încă în 1970 nivelul producției (pe locuitor) atins la o serie de produse importante — ca energie electrică (1184 kWh), cărbune (1975 kg), oțel (158 kg), îngreșăminte chimice (108 kg) sau ciment (287 kg) — a situat țara printre statele avansate din punct de vedere industrial, iar realizările obținute în cursul îndeplinirii planului șesenal au întărit această poziție.

R. S. Vietnam: contribuția învățămîntului la modernizarea economiei

PRINTRE SARCINILE trasate de Congresul al IV-lea al Partidului Comunist din Vietnam se numără și reorganizarea învățămîntului superior, cerința obiectivă rezultată din unificarea țării. Această reorganizare va permite instituțiilor de învățămînt superior, care — după date publicate la mijlocul anului 1977 — au format peste 80000 de specialiști cu pregătire medie, să-și sporească efortul în această direcție, să-și extindă contribuția la dezvoltarea și modernizarea diferitelor sectoare ale economiei naționale.

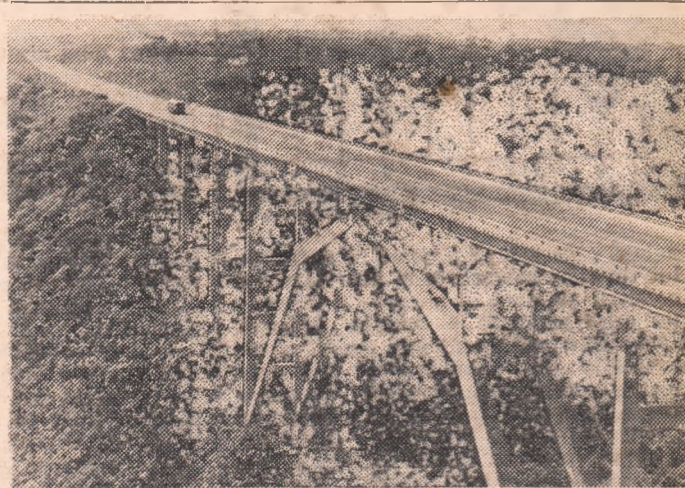
Pe linia realizării obiectivelor celui de-al doilea plan cincinal de dezvoltare a economiei naționale

și îndeosebi a dezvoltării prioritare a unor ramuri ca agricultura, silvicultura, pescuitul și industria alimentară, cadrele didactice și studenții din instituțiile de învățămînt superior au sarcina de a îmbina învățămîntul cu munca productivă, cu lucrările de experimentare și cercetare științifică. Cadrele didactice și studenții din ultimii ani de la Școala politehnică, de pildă, au elaborat numai în anul 1976 circa 250 de teme în domeniul învățămîntului, producției și apărării naționale, unele dintre acestea contribuind la satisfacerea unor nevoi urgente ale producției.

R. P. Mongolă: obiectivele cincinalului

APROAPE inexistentă înainte de victoria revoluției populare, industria R.P. Mongole a progresat necontenit în ultima jumătate de secol. La sfîrșitul cincinalului trecut întreaga producție industrială a anului 1940 era livrată în numai 15 zile, industria furnizînd o treime din produsul social global, un sfert din venitul național, mai mult de jumătate din producția destinată exportului.

Realizarea planului cincinal 1976—1980, care prevede — între altele — consolidarea multilaterală a bazei tehnico-materiale a economiei naționale, va determina un salt cantitativ și calitativ în dezvoltarea industriei. În condițiile creșterii de aproape două ori a investițiilor în economie (în raport cu perioada 1971—1975), fondurile fixe de producție urmează să crească — pe ansamblu — cu 80%, din care în agricultură cu mai mult de 50%, iar în industrie de peste două ori. Alături de ameliorarea structurii industriei, în cursul cincinalului se urmărește ridicarea nivelului înzestrării sale tehnice și îmbunătățirea indicatorilor privind eficiența — toate aceste jaloane marcînd procesul de transformare treptată a R.P. Mongole într-o țară industrial-agrară.

REPUBLICA CUBA: Lungimea totală a căilor rutiere construite în anii puterii revoluționare depășește cu mult lungimea rețelei rutiere existente în țară la începutul anului 1959. Totodată, peisajul arhitectonic al țării s-a îmbogățit cu numeroase lucrări, ca — de pildă — podul rutier din ilustrația de mai sus

Cresterea — compatibilită cu economisirea energiei

PREOCUPAREA sporită pentru economisirea energiei care rezultă din urmărirea evoluției comparative a produsului intern brut și a consumului de energie în câteva țări capitaliste dezvoltate în ultimii ani (vezi graficul)

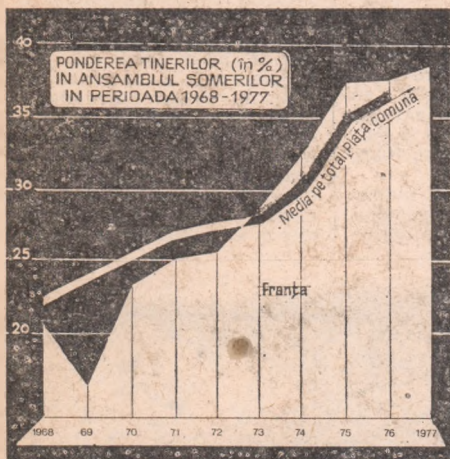
este deosebit de vizibilă în cazul Angliei care a realizat o creștere totală cu 6,3% a P.I.B. în intervalul 1972—1976 în condițiile unei reduceri cu peste 30% a consumului de energie. Referindu-se la semnificația acestui exemplu, revista L'Observateur de l'O.C.D.E. (noiembrie 1977) subliniază faptul că **nu există o incompatibilitate între creșterea economică și economisirea energiei.**

CREȘTEREA ECONOMICĂ ȘI NECESARUL DE ENERGIE (evoluții în %)				
	P.I.B.	CONSUMUL TOTAL DE ENERGIE	NECESARUL DE PETROL	IMPORTUL NET DE PETROL
CANADA	16,7	8,4	5,2	*
S.U.A.	8,3	3,4	3,1	51,1
JAPONIA	18,2	7,1	5,3	5,9
R.F.G.	8,0	4,9	-1,8	1,8
ITALIA	13,3	8,9	2,4	3,4
ANGLIA	6,3	-3,1	-16,2	-25,2

* Din exportator net de petrol Canada a devenit importator net.

Dreptul la muncă un privilegiu...

COMENTÎND creșterea continuă în ultimul deceniu a șomajului în rândul tinerilor atât în Franța cât și în celelalte țări ale Pieței comune vest-europene — fenomen care se exprimă nu

numai prin sporul absolut al numărului tinerilor șomeri, ci și prin mărirea ponderii acestora în ansamblul șomerilor (vezi graficul) — revista L'Usine Nouvelle apreciază că este posibil să asistăm la „instituționalizarea” unei rate înalte a șomajului. Experții Comisiei C.E.E. estimează chiar că perioada „celor șapte vaci slabe” în domeniul ocupării forței de muncă în Europa occidentală s-ar putea prelungi timp de un deceniu și jumătate. Ceea ce îi face să afirme că „este necesar să se revizuiască concepțiile actuale privind ocuparea forței de muncă, munca însăși. Acum se naște, poate, o nouă societate:

pe de o parte — cu privilegiați care vor avea de lucru, pe de altă parte — cu cei care vor trăi din ajutoare”.

Curs de autocunoaștere

DE MAI MULȚI ANI la Varșovia (R.P. Polonă) funcționează un curs special, cu durata de o săptămână, pentru directorii uniunilor și întreprinderilor industriale, ai institutelor de cercetări științifice, conducătorii șantierei de construcții și alte cadre de conducere. În cadrul acestui curs care nu folosește metodele tradiționale de predare sau de evaluare a progreselor realizate de cursanți, ci aplică metoda jocurilor în sinul unor grupuri mici de persoane, cursanții își însușesc arta contactelor umane, studiază limbajul emoțiilor și învață cum să înțeleagă mai bine atât pe ei înșiși, ca și pe alți oameni.

După cum arată revista „Panorama”, la o lună după terminarea cursului directorii sunt solicitați să completeze un formular de anchetă, din care să rezulte dacă cursul a avut sau nu vreo influență asupra muncii lor. Printre răspunsurile formulate au figurat și următoarele:

— Am încetat să caut defecte la subordonații mei și să mă gândesc ce anume nu știu ei să facă. Acum caut să discern mai bine posibilitățile și capacitățile lor.

— Am învățat să ascult ceea ce doresc să-mi comunice subordonații mei.

— Treptat mă eliberez de tonul sec în raporturile cu subordonații mei, devin mai prietenos.

— Am încetat să mă îngrijorez pentru autoritatea și prestigiul meu, întrucât am înțeles că sint destul de bun ca om și conducător.

— Acum adopt cu mai multă hotărâre deciziile și le transpun mai ferm în viață.

În cautarea revirimentului științific

O ANCHETA efectuată în 1976 de National Scientific Fund din S.U.A., opiniile emise de participanții la un simpozion organizat de Massachusetts Institute of Technology, precum și alte surse indică o reducere a rolului S.U.A. în crearea de noi produse și servicii. Se apreciază că dacă în 1960 S.U.A. contribuiau cu 75% la ansamblul produselor noi și serviciilor lansate în lumea capitalistă, în 1974 partea lor s-a redus la 60%. Printre cauzele acestui fenomen sint invocate: stagnarea alocațiilor pentru cercetare științifică și dezvoltare; anumite efecte ale legislației fiscale; politica de reducere a riscului, promovată de firmele particulare; efectele unor prevederi legislative; ș.a.

Pentru îmbunătățirea situației, în ultimii ani se prevede o majorare a alocațiilor de la bugetul federal pentru cercetare și dezvoltare (al căror nivel a stagnat ori chiar s-a redus în perioada 1968—1974), paralel cu sporirea investițiilor firmelor industriale în acest sector de activitate. Totodată, s-au precizat anumite domenii prioritare pentru lucrările de cercetare și dezvoltare, cum sint: agricultura și producția de alimente, industria chimică, energetică, oceanografia ș.a., punându-se un accent sporit asupra răspunderii cercetătorilor față de finalitatea muncii lor.

Opțiune dimensională

IMPERATIVUL economisirii energiei își spune tot mai des cuvântul și în domeniul construcției de automobile, chiar și pe o piață care multă vreme a manifestat predilecție pentru limuzine. Cele mai noi modele, de dimensiuni mici produse de „Chrysler”, Plymouth Horizon (în imagine) și Dodge Omni (ambele cu patru uși și tracțiune pe față), marchează o etapă nouă în istoria firmei. Ele sint destinate să concureze tipurile de dimensiuni similare produse de ceilalți doi giganti americani, „General Motors” (Chevrolet) și „Ford” (Pinto și Fiesta), ca și de firma vest-germană „Volkswagen”, pu-

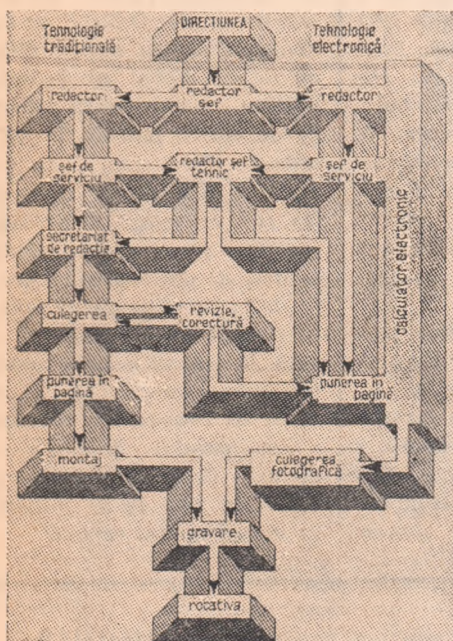

ternic implantată pe piața americană. Prin această operație „Chrysler” speră într-un reviriment al vânzărilor, care în ultimul an și-au redus ponderea pe piața S.U.A. de la 15,3% la 13,6%.

Poligrafia fața în față cu electronica

CA ȘI ÎN ALTE DOMENII, introducerea electronicii în sectorul poligrafic asigură o serie de avantaje în comparație cu metodele tradiționale de lucru. Este vorba aici de scurtarea unor faze ale ciclului de producere a unui ziar sau a unei reviste, de creșterea productivității muncii, ceea ce se reflectă — în ultima analiză — în reducerea prețului de cost pe metru pătrat în material cules. Totodată însă, după cum arată experiența, aplicarea de noi tehnologii în poligrafie va duce la dispariția treptată a unor profesii specifice, ca de pildă cea de linotipist. Graficul alăturat ilustrează schematic modificarea procesului de elaborare a unei publicații în Occident, în condițiile utilizării unui calculator electronic și ale culegerii fotografice.

(După „L'Usine Nouvelle“)

De la deșeu la materie primă

UN DEȘEU AGRICOL răspândit în țările cultivatoare de porumb — știuleții curățați de boabe (ciocălăii) — este utilizat în prezent doar ca nutreț (sub formă de făină) pentru animale. Cercetări efectuate asupra structurii știuletelui de porumb au demonstrat că, prin prelucrarea separată a miezului său și a învelișului său spongios, se pot obține o serie întreagă de produse, cu variate utilizări. Pe această bază, în sudul Franței funcționează deja o uzină de prelucrare a știuleților (cu o capacitate de 4000 tone pe an), iar alta se află în curs de construcție, jumătate din producția realizată fiind exportată în alte țări.

Prin prelucrarea miezului știuletelui se obțin produse utilizabile ca adjuvant la nisipurile abrazive (în metalurgie), pentru polizarea sticlei sau la curățatul covoarelor. Din învelișul spongios se extrag substanțe care pot fi folosite la fabricarea articolelor fitosanitare, pentru combaterea „pînzelor” poluante de petrol și chiar la pre-

pararea rujului de buze. Depistarea multiplelor valențe ale știuleților de porumb a stîrnit interes în numeroase țări, dată fiind înalta eficiență a valorificării, în asemenea mod, a acestui deșeu agricol.

Expansiunea telefonului

EPOCA ACTUALĂ se caracterizează, între altele, prin rapida dezvoltare a tuturor mijloacelor de comunicare, cum este, de pildă, telefonul. După estimările specialiștilor în următorul deceniu parcul mondial de aparate telefonice în funcțiune se va dubla aproape; se apreciază că în țările europene această creștere va fi superioară celei medii.

Un rol important va juca modernizarea rețelei telefonice, prin introducerea sistemelor electronice de comutare, a sistemelor de transmisie prin sateliți, a cablurilor cu fibre de sticlă ș.a. Se apreciază că extinderea și perfecționarea sistemelor de comunicații vor necesita în următorul deceniu dublarea investițiilor anuale efectuate pe plan mondial în acest domeniu (al cărui volum era evaluat la începutul acestui an la 30 miliarde dolari).

Limbajul economic și traduceriile

SUB TITLUL *Traductions: les risques de l'amateurisme* (Traducerile:

riscurile amatorismului), revista L'USINE NOUVELLE (nr. 44/1977), publică un articol semnat de Jean-Claude Heck, în care este evidențiat rolul exprimării corecte în limba interlocutorului străin pentru reușita unor tratative în cadrul relațiilor economice. Aserțiune valabilă atît în cazul discuțiilor directe, cit și în cel al trimiterii de oferte, cataloage, prospecte etc., unde „bunavoința traducătorului nu poate suplini competența lui”, iar „dicționarul nu te poate ajuta să obții un contract”.

Vorbind despre exigențele profesiei de traducător în domeniul tehnicii sau al economiei, despre problemele pe care le ridică organizarea acestei activități, J. Cl. Heck menționează — pentru a fi mai convingător — și o serie de erori, care au generat, în cazurile respective, nu puține dificultăți. Astfel, este citat, între altele, cazul cunoscutei firme General Motors, care a organizat o campanie publicitară în țările Americii Latine pentru un nou model de automobil de mic litraj, lansat sub denumirea de „Nova”. Campanie, care a trebuit să fie anulată în clipa în care un salariat al firmei a remarcat că în limba spaniolă expresia „nova” are sensul de „aceasta nu merge”.

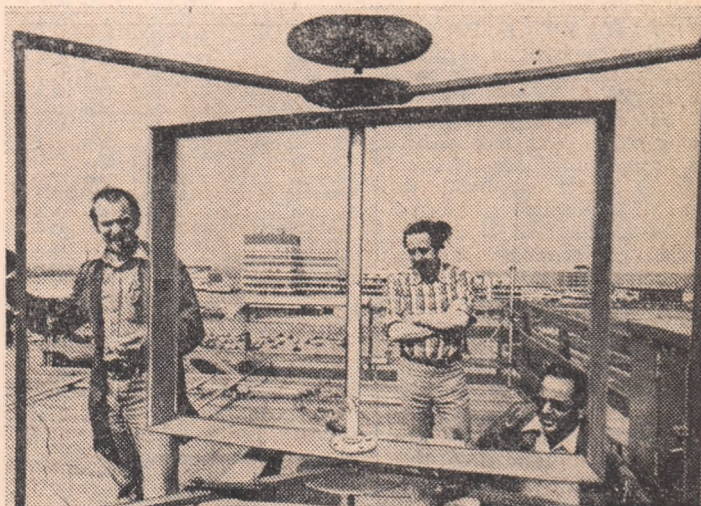
Aerogeneratorul și pilele, în acțiune

INSTALAȚIA din ilustrația alăturată reprezintă prototipul unui „aerogenerator”, construit de un grup de profesori și studenți de la Universitatea din Bremen (R.F.G.) și instalat pe acoperișul acestei universități. Aerogeneratorul transformă energia eoliană direct în energie electrică, putînd avea o putere maximă de 5 kW.

Se apreciază că abia după trei ani de experimentare și perfecționare se va putea trece la producția în serie a acestei instalații. După calculele specialiștilor, pe teritoriul R.F. Germania s-ar putea instala aerogeneratoare, cu o capacitate totală de 220 mii G.W.

Pe de altă parte, rezultate încurajatoare s-au obținut în folosirea pilelor electrice, care funcționează pe principiul invers celui al electrolizei (respectiv folosind drept combustibil oxigen și hidrogen). Astfel, de pildă, la o în-

treprindere constructoare de mașini electrice din R.F.G. funcționează fără întrerupere, de peste un deceniu, un grup de 34 de pile, care furnizează curent constant de 24 de wați. Luînd în considerație avantajele acestui tip de pilă electrică — randament ridicat în transformarea (directă) a energiei chimice a combustibilului în cea electrică, cheltuieli reduse de întreținere,

absența poluării atmosferice sau sonore — specialiștii apreciază că ea are perspective favorabile pentru o utilizare mai largă în viitor, pe măsura reducerii investițiilor specifice.

TENDINȚE — CONIUNCTURI

Țările capitaliste occidentale confruntate cu noi dificultăți

Ritmuri în scădere

CREȘTEREA ECONOMICĂ în țările capitaliste dezvoltate a suferit în 1977, după datele

Dinamica P.N.B. real în țările capitaliste dezvoltate, în procente față de anul precedent

	1975	1976	1977*	1978 ²⁾
Anglia	-1,6	1,5	0,5	2,5
Franta	-1,2	5,4	3	3
R.F.G.	-2,5	5,7	3	3
Italia	-3,5	5,6	2	2,5
Olanda	-1,2	4,6	3	3
Belgia	-1,8	4,5	3,5	3
Danemarca	-1,4	4,9	1	1,5
Irlanda	-0,2	3,0	5	6
Total CEE	-2,0	4,7	2,5	3
Suedia	0,6	1,5	-2	0
Elveția	-7,6	0,5	2	2,5
Austria	-2,0	5,2	4	2
Norvegia	3,5	6,0	4,5	6
Total țări europene industriale	-2,0	4,5	2,5	2,5
S.U.A.	-1,3	6,0	5	4,5
Canada	1,1	4,9	2,5	3,5
Japonia	2,4	6,3	5,5	5,5
Total țări industriale	-1,0	5,4	4	3,5

* Evaluări

preliminare existente, o încetinire simțitoare față de 1976, când scăderile de producție din timpul recesiunii făcuseră loc unor ritmuri pozitive. Cifrele din tabelul de mai sus ojeră o imagine a dimensiunilor acestei încetiniri în principalele țări și zone industrializate din Occident. Totodată, anticipările pe 1978 arată că în numeroase cazuri nu este scontată nici o îmbunătățire în noul an, iar în unele dintre ele se întrevede chiar o adâncire a tendinței.

Inflația și șomajul se mențin la niveluri înalte

ULTIMELE DATE ale O.C.D.E. cu privire la evoluția prețurilor bunurilor de consum în țările membre confirmă că ritmurile inflației se mențin ridicate. Cifrele, publicate la începutul acestei luni, arată că într-o perioadă de 12 luni încheiată în octombrie 1977, în 13 din cele 24 de țări membre al organizației ritmul anual al deprecierii monetare era de peste 10%, iar în țările membre din Europa atingea 10,7%, fiind de peste două ori mai ridicat decât în perioada 1963—1973 (media anuală). Iese în evidență intensificarea fenomenului inflaționist în Spania și Portugalia, unde se exprimă în perioada menționată în cifre ce se apropie de 30% anual, față de sub 20% în anul 1976. O oarecare accelerare a inflației se constată și în perioada cea mai recentă și în Italia.

În ceea ce privește șomajul, a cărui persistență la niveluri înalte alarmează tot mai mult

pe responsabilii politicii economice occidentale, el dobândește o dimensiune deosebit de gravă prin ponderea ridicată a tinerilor. Conform unui studiu publicat de O.C.D.E. în luna decembrie, rata șomajului tinerilor este actualmente de peste 10% din grupele respective de vîrstă (sub 24 de ani). Reprezentînd circa 1/5 din populația activă a zonei, tinerii participă în proporție de aproape 2/5 la totalul șomerilor. Ceea ce este considerat deosebit de preocupant e faptul că, exceptînd un număr mic de țări, șomajul în rândurile tineretului continuă să se agraveze în statele din zonă. De asemenea, durata medie a șomajului tinerilor are tendința de a crește.

Cote diferențiate ale investițiilor

ÎN TOATE țările industrializate din Occident, cota investițiilor productive a scăzut mai mult sau mai puțin accentuat în cursul anilor '70, în condițiile crizei economice. În majoritatea acestor țări, tendința continuă să se manifeste și în prezent, în timp ce în unele cazuri se constată o evoluție, oarecum incertă, spre revenirea la nivelurile dinainte de criză. Această diferențiere oglindește deosebirile ce se pot constata în mersul con-

Ponderea investițiilor productive în P.N.B. real al țărilor brute, în prețuri constante, capitaliste dezvoltate

	1975	1976	1977*	1978 ²⁾
Anglia	18,0	16,9	16,0	15,9
Franta	23,2	23,2	22,8	22,6
R.F.G.	22,1	22,0	22,0	22,1
Italia	18,3	17,7	17,8	18,8
Olanda	21,1	19,8	20,6	20,4
Belgia	21,0	19,7	19,5	19,3
Danemarca	27,1	29,5	28,9	28,4
Irlanda	22,3	22,1	22,5	22,7
Suedia	21,6	20,9	20,5	20,7
Elveția	25,1	23,4	22,9	22,9
Austria	27,9	28,1	28,6	28,5
Norvegia	32,2	34,1	34,6	32,6
S.U.A.	15,2	15,1	15,5	15,9
Canada	23,7	22,7	22,2	21,3
Japonia	32,2	31,6	31,6	31,5

* evaluări

conjuncturilor economice naționale. Dintre țările principale, se observă o redresare a cote investițiilor în S.U.A., unde economia a fost mai puțin afectată de încetinirea conjuncturală apărută în cursul verii. Ea este însă foarte modestă, iar continuarea ei prognozată pentru 1978 este departe de a fi sigură, existînd indicii că proiectele de investiții sînt în curs de revizuire în sensul reducerii. În general, se apreciază că fără o creștere sensibilă

a cotei investițiilor nu va putea fi obținută sporirea locurilor de muncă pe care nivelul șomajului o cere imperios.

Comerțul și plățile internaționale : tendință de stagnare

DUPĂ CREȘTEREA susținută pe care a cunoscut-o pînă la sfîrșitul anului 1976, recuperînd o parte din terenul pierdut în cursul recesiunii, comerțul internațional a intrat în primul semestru 1977 într-o fază de stagnare. Pentru anul care se încheie, ritmul de creștere al schimburilor este evaluat în prezent la 5—6%. Deși stagnarea este apreciată de observatorii occidentali ca temporară, pentru 1978 nu se întrevede decît o expansiune moderată, probabil în același ritm ca în 1977.

În ceea ce privește plățile internaționale, experții O.C.D.E. prevăd că în 1978 situația balanțelor principalelor țări capitaliste nu va cunoaște îmbunătățiri însemnate față de 1977, iar într-o serie de cazuri deficitele se vor agrava

Balanta de plăți curente a S.U.A., al cărei pasiv în anul care se încheie este evaluat preliminar la 18 miliarde de dolari, ar urma să cunoască în 1978 un deficit de 21 miliarde. Soldul activ al R.F.G. ar urma să se reducă de la 3,5 miliarde de dolari în 1977 la 3 miliarde în 1978. Fără modificări sensibile vor evolua balanțele de plăți ale Japoniei și Canadei : un sold activ de 10 miliarde de dolari în primul caz și unul pasiv de 4 miliarde în cazul al doilea. Pe ansamblul țărilor O.C.D.E. se anticipează pentru anul viitor un deficit global al balanței plăților curente de 25 miliarde de dolari, față de 31 miliarde în 1975.

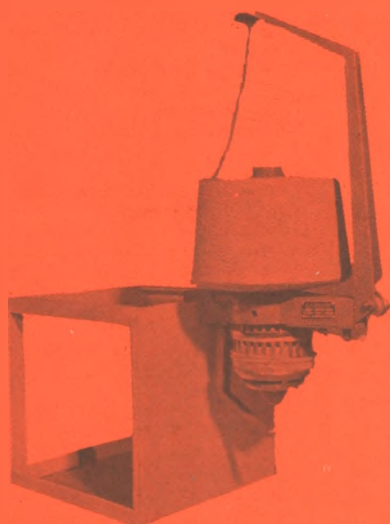
Pe de altă parte, experții O.C.D.E. apreciază că deficitul respectiv pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare va crește de la 22 miliarde de dolari în 1977 la 33 de miliarde în 1978. În cadrul acestui grup, țările membre ale O.P.E.C. ar urma să cunoască o reducere a excedentului balanței lor de plăți de la 40 miliarde de dolari în 1977 la 35 miliarde în cursul anului ce vine.

Reorientare în politica economică occidentală ?

„RĂCIREA CONIUNCTURII pe plan mondial în cursul acestui an a zădărnicit speranța că înviorarea, declanșată prin măsuri de politică economică în urma recesiunii, se va transforma într-o expansiune capabilă să se bazeze în continuare pe propriile forțe“. Constatarea este cuprinsă în ultima analiză a situației economice din țările capitaliste dezvoltate, publicată de Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung. Decepția cauzată de evoluția conjuncturală nefavorabilă tinde acum să se repercuteze asupra orientărilor de politică economică, după cum constată aceiași observatori. Bizuirea inițială pe capacitatea de „autovindecare“ a economiei a fost însoțită de o strategie cu precădere monetaristă, dozîndu-se cu parcimonie injecțiile de fonduri pentru relansarea activității. Măsuri stimulative au fost adoptate într-o serie de cazuri pentru a împiedica o nouă alunecare spre recesiune, însă ele au îmbrăcat un caracter local și au fost de scurtă durată. Aceasta, în speranța de a se obține reducerea simțitoare a ratelor inflației și șomajului. Or, fenomenul inflaționist și șomajul menținîndu-se la niveluri ridicate, se pune în prezent în mod acut problema efectelor negative adînci ale insuficienței cererii asupra cotei investițiilor. Se întrevede astfel nevoia pentru țările occidentale de a se orienta în viitorul apropiat spre o politică financiară expansivă, deși condițiile ei prealabile preconizate pînă acum — micșorarea însemnată a inflației, în special — nu sînt create. Necesitatea unei astfel de reorientări este preconizată și în ultimul studiu semestrial al O.C.D.E. cu privire la perspectivele economice ale țărilor membre, publicat la 28 decembrie 1977. Asupra concluziilor acestui studiu vom reveni în unul din primele numere ale „Revistei economice“ pe 1978.

ELECTROMOTOR – la puterea 76

O primă dominantă a binecunoscutei întreprinderi „Electromotor” din Timișoara, prin care se recomandă singură numeroșilor ei beneficiari din țară și străinătate, o constituie diversitatea și calitatea produselor realizate. Ar fi dificilă, pe spațiul rezervat, o retrospectivă a activității acestei întreprinderi de la începuturile ei – acum 76 de ani – și pînă în prezent. De aceea, ne rezumăm la precizarea că, de-a lungul anilor, întreprinderea și-a consolidat și innoit baza tehnică, astfel încît, în prezent, producția poartă însemnele unei înalte calități. Astăzi, emblema întreprinderii timișorene este unanim apreciată atît în țară, cît și în multe alte țări, printre care : R.F.G., Anglia, Italia, Franța, Austria, Iran, U.R.S.S., Olanda, Belgia, Cehoslovacia, R.D.G., Polonia, Brazilia, Mexic, Iugoslavia etc.

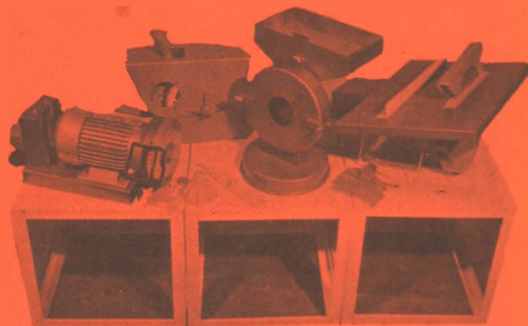
Această emblemă se găsește astăzi pe o largă gamă de tipodimensiuni de motoare electrice de uz general, cu puteri între 0,37 și 55 kW ; pe motoarele auxiliare, destinate locomotivelor electrice sau ale celor destinate mașinilor de spălat cu program ; pe motoarele utilizate la fabricarea roboților pentru uz gospodăresc ori a electropompelor pentru apă etc.

Din agenda succeselor înregistrate în prima parte a acestui an de colectivul întreprinderii „Electromotor”, am selectat pentru informarea dv. câteva : extinderea gamei de fabricație a motoarelor de uz general, prin asimilarea în gabarit a celor de 250–55 kW/500 turații pe minut și de 30 kW cu 750 turații pe minut (produse la care s-au

înregistrat importante economii valutare prin reducerea consumurilor de bandă silicioasă și laminată metalice) ; fabricația gamei de motoare conform normelor NEMA, destinate extinderii exportului ; a motoarelor destinate mașinilor cu program pentru spălat rufe ; a motoarelor asincrone cu reductoare pentru strunguri etc.

Iată câteva din preocupările prezente ale întreprinderii : asimilarea și intrarea în producție a noi tipuri de mașini de echilibrat dinamic și de echipamente pentru compresorul ramei electrice suburbane ; modernizarea formei constructive a motoarelor de uz general ; asimilarea motorului electric de curent continuu pentru graduatorul locomotivei electrice de 5 100 kW ; asimilarea motoa-

relor monofazate cu condensator, realizate la solicitarea unei firme din R.F.G. ; motoare asincrone destinate industriei petroliere etc.

C. Emil

Foto : Octavian Stăcescu

**Copiii dv. merită cele mai frumoase jucării
pentru că ei vă aduc cele mai mari bucurii!**

Zeci de modele, potrivite vârstei, preferințelor și înclinațiilor lor, vă așteaptă la raioanele de jucării ale magazinelor universale din București și din țară:

- *mașinuțe și jocuri de construcții;*
- *figurine, reprezentând personaje din basme sau animale (ciini, căluți, urși, pisici etc);*
- *jucării mecanizate (vehicule autoutilitare, cosmice etc.)*

Prețuri: de la 2 la 200 lei.

Părinți!

Dăruiți-le copiilor dv. jucăria dorită!

LUNA CADOURILOR este și sărbătoarea lor!